НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СХОДОЗНАВСТВА ім. А. Ю. КРИМСЬКОГО
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КИТАЄЗНАВЦІВ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

КИТАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ

漢學研究

№ 4, 2024

Заснований у 2011 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

Затверджено до друку вченою радою
Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України 26.12.2024 (протокол № 7)
та вченою радою ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана» 28.11.2024 (протокол № 3).

Головний редактор:
Цимбал Л. І., д. е. н., професор
Науковий редактор:
Кіктенко В. О., д. філос. н., старший науковий співробітник
Редакційна колегія:
Білошапка В. А., д. е. н., професор
Бубенок О. Б., д. і. н., професор
Гальперіна Л. П., к. е. н., професор
Дмитрів І. І., к. філ. н.
Дроботюк О. В., к. е. н.
Ісаєва Н. С., д. філ. н., доцент
Калюжна Н. Г., д. е. н., доцент
Корнилюк Р. В., д. е. н.
Корсак Р. В., д. і. н., професор
Кудирко Л. П., к. е. н., професор
Кшановський О. Ч., д. філ. н., професор
Ло Цзюнь, д. філос. в літературознавстві (КНР, Пекін)
Макарієв Пламен, д. філос. н., професор (Болгарія, Софія)
Маршалек-Кава Джоанна, д. політ. н., доцент (Польща, Торунь)
Отрощенко І. В., д. і. н., старший науковий співробітник
Петкова Л. О., д. е. н., професор
Примостка О. О., д. е. н., професор
Пун Вай Чін, д. філос. в економіці, доцент (Малайзія, Субанґ-Джая)
Родіонова Т. А., к. е. н.
Сандул М. С., к. е. н.
Сюй Баофен, д. філос. в літературознавстві, професор (КНР, Пекін)
Тарасенко М. О., д. і. н., старший науковий співробітник
Хамрай О. О., д. філол. н., старший науковий співробітник
Хуан Чжоюе, д. філос. в літературознавстві, професор (КНР, Пекін)
Черкас Н. І., д. е. н., доцент
Яворська Г. М., д. філол. н., професор

Комп'ютерний дизайн і макетування:
Михальченко М. С.
Адреса редакції:
01001, Київ 1, вул. Грушевського 4, кімн. 211

Редакція не завжди поділяє позицію авторів.
У разі передруку посилання на «Китаєзнавчі дослідження» обов'язкове.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Включено до Переліку наукових фахових видань України категорії Б у галузі філософських, філологічних, політичних та економічних наук (спеціальності 033 «Філософія», 035 «Філологія», 051 «Економіка», 052 «Політологія», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 292 «Міжнародні економічні відносини») відповідно до Наказу МОН України від 26.11.2020 № 1471 (додаток 3).
Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 539 від 29.02.2024 р.
Ідентифікатор медіа: R30-02805.
Мови розповсюдження: українська, англійська, китайська.

ISSN 2409-904X (Print)
ISSN 2616-7328 (Online)

© Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2024
© ГО «Українська асоціація китаєзнавців», 2024
© ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2024

ЗМІСТ

Політичний та соціально-економічний розвиток Китаю

О. Дроботюк, В. Осадчук
Розвиток цифрової торгівлі Китаю в нову епоху 5

Д. П. Гоч
Підхід Китаю до стратегій хеджування середніх сил
в азіатсько-тихоокеанському регіоні 26

А. В. Кириченко
Глобальний вплив та локальні тенденції ринку
громадського харчування Китаю 40

Ю. І. Стрільчук
Досвід Китаю у сфері зеленого та перехідного фінансування 55

Переклади китайської літератури

О. Воробей
Ляо Імей. Закоханий носоріг.....69

Хроніка

О. В. Дроботюк
Китай у фокусі наукових досліджень:
підсумки XVIII Міжнародної наукової конференції
«Китайська цивілізація: традиції та сучасність» 81

TABLE OF CONTENT

Political and socio-economic development of China

O. Drobotiuk, V. Osadchuk
China's Digital Trade Development in the New Era 5

D. Hoch
China's approach to middle powers' hedging strategies in Asia-Pacific..26

A. Kyrychenko
Global impact and local trends of China's public catering market 40

Yu. Strilchuk
China's experience in green and transition finance.....55

Translations of Chinese Literature

O. Vorobei
Liao Yimei. Rhinoceros in Love 69

Chronicle

O. Drobotiuk
China in the Focus of Scientific Research: Results
of the XVIII International Scientific Conference
"Chinese Civilisation: Traditions and Modernity" 81

ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КИТАЮ

UDC 339.5+339.9 (510)
DOI https://doi.org/10.51198/chinesest2024.04.006

CHINA'S DIGITAL TRADE DEVELOPMENT IN THE NEW ERA

O. Drobotiuk
PhD in Economics
A. Yu. Krymskyi Institute of Oriental Studies of
National Academy of Sciences of Ukraine
4, Hrushevskoho str., Kyiv, 01001, Ukraine
owkhomenko@gmail.com

V. Osadchuk
Postgraduate student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1, Beresteysky prospect, Kyiv, 03057, Ukraine
valeriia.osadchuk@kneu.ua

The article examines the dynamic development of China's digital trade, emphasizing its role as a global leader in cross-border e-commerce and digital services. Understanding China's achievements and challenges in this field is crucial for shaping future approaches to international trade. Through a combination of qualitative and quantitative research methods, including a literature review, statistical analysis, and expert survey involving Ukrainian sinologists and economists, the study analyses the evolution of governmental policies concerning trade digitalization while conducting a comprehensive assessment of China's current digital trade development and its developmental potential. The study highlights China's accomplishments in building a robust digital infrastructure, supported by government policies, significant investments in R&D, and innovations in logistics. Using a comprehensive methodological approach, including literature review, statistical analysis, and expert surveys, the research explores China's digital trade development, cross-border e-commerce, and digitally deliverable services. It presents a statistical analysis of cross-border e-commerce and digital services from 2018 to 2023, demonstrating high growth rates in exports and imports. Key trends are identified, including the dominance of telecommunications, computer, and information services in exports and the diversification of imported digital services. The UN Trade Digitalization Index and other global indicators are used to contextualize China's position in international trade. A comprehensive SWOT analysis, complemented by a TOWS matrix, was conducted based on expert survey data to assess the strengths, weaknesses, opportunities, and threats in China's digital trade sector, thereby providing a strategic assessment of its development prospects. China's progress in digital trade underscores the importance of integrating technology, policy, and market development. Despite challenges such as reliance on foreign technologies, uneven access to digital resources, and cybersecurity risks, the country has significant opportunities in artificial intelligence, financial technologies, and global partnerships. Strategic efforts in fostering innovation, addressing inequalities, and expanding international integration can strengthen China's position as a leader in digital trade and contribute to building a resilient, inclusive, and sustainable digital economy.

Key words: China, cross-border e-commerce, digital economy, digitalization of trade, Xi's new era.

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ТОРГІВЛІ КИТАЮ В НОВУ ЕПОХУ

О. Дроботюк, В. Осадчук

У статті представлено аналіз розвитку цифрової торгівлі Китаю, акцентовано увагу на його ролі як світового лідера у сфері транскордонної електронної комерції та цифрових послуг. Розуміння досягнень і викликів Китаю у цій сфері є важливим для формування майбутніх підходів до міжнародної торгівлі. На основі поєднання якісних і кількісних методів дослідження, зокрема огляду літератури, статистичного аналізу й експертного опитування українських китаєзнавців та економістів, у дослідженні проаналізовано еволюцію державної політики щодо цифровізації торгівлі та надано комплексну оцінку поточного розвитку цифрової торгівлі в Китаї та потенціалу її розвитку. Висвітлено досягнення Китаю у створенні розвиненої цифрової інфраструктури, що підтримується державними політиками, значними інвестиціями в дослідження й розробки та інноваціями у сфері логістики. Представлено статистичний аналіз транскордонної електронної комерції та цифрових послуг у 2018–2023 роках, який демонструє високі темпи зростання експорту й імпорту. Виокремлено основні тенденції, зокрема домінування телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг в експорті та диверсифікацію імпорту цифрових послуг. Використано індекс цифровізації торгівлі ООН та інші глобальні показники для контекстуалізації позиції Китаю в міжнародній торгівлі. Комплексний SWOT-аналіз, доповнений матрицею TOWS, був проведений на основі даних експертного опитування для оцінки сильних і слабких сторін, можливостей і загроз у секторі цифрової торгівлі Китаю, що уможливило надання стратегічної оцінки перспектив розвитку. Досягнення Китаю в секторі цифрової торгівлі підкреслюють важливість інтеграції технологій, політики та розвитку ринку. Попри такі виклики, як залежність від іноземних технологій, нерівномірний доступ до цифрових ресурсів і ризики кібербезпеки, країна має значні можливості в галузі штучного інтелекту, фінансових технологій і глобальних партнерств. Стратегічні зусилля в інноваціях, подоланні нерівності та розширенні міжнародної інтеграції можуть зміцнити позиції Китаю як лідера цифрової торгівлі та сприяти створенню стійкої, інклюзивної і сталої цифрової економіки.

Ключові слова: Китай, транскордонна електронна комерція, цифрова економіка, диджиталізація торгівлі, нова епоха Сі.

Introduction. Digitalization in China has become one of the key drivers of the country's economic growth in the 21st century. In 2023, the share of the digital economy in China's GDP was 42.7% or 53.9 trillion yuan, up 1.3 percentage points (pp.) from 2022. In nominal terms, China's digital economy grew by 7.4% year-on-year [中国信息通信研究院2024]. This remarkable digital economic development can be attributed to a confluence of technological, governmental, and socio-economic factors. Modern technologies are actively being integrated into all aspects of trade, transforming traditional business methods and opening new opportunities for enterprises of various sizes. The exponential growth of China's e-commerce sector is underpinned by advanced mobile technology, extensive internet connectivity, and proactive governmental policies. The Chinese government has strategically invested in digital infrastructure and entrepreneurial ecosystems, facilitating widespread internet access and digital payment solutions such as Alipay and WeChat Pay.

Digital trade in China has experienced significant growth in recent years, becoming key factors in the global economy. China has emerged as a global leader in e-commerce, establishing the world's largest online retail market with annual sales

exceeding US$ 3 trillion, which represents over half of global online sales [E-Commerce in China as Part … 2024]. The IPC Cross-Border E-commerce Shopper Survey 2023 revealed China as the most popular online shopping destination, with 37% of respondents indicating recent purchases from Chinese e-commerce platforms; Germany followed in second place with 13%, and the United States secured third position with 10% [International Post Corporation 2023]. In 2024 China dominates the e-commerce global market with a revenue of US$ 1.47 trillion, followed by the United States at US$ 1.22 trillion, while India occupies the third position with nearly US$ 59 billion [Statista Research Department 2024].

The aim of the research is to critically evaluate China's digital trade development in the new era, exploring its evolution, current state, and future potential through a comprehensive analysis of government policy, strategy and data. The objectives include reviewing existing literature on the digitalization of international trade, the digital trade development both in the global context and in China in particular; outlining the stages of evolution in China's government policies related to digital trade; analyzing statistical data on China's cross-border e-commerce and digitally deliverable services imports and exports; conducting SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) and TOWS (Threat-Opportunity-Weakness-Strength) analyses to identify strategies for China's digital trade development. To achieve the aim, the following research methods were used: qualitative (literature review, historical method for policy analysis, expert survey for SWOT analysis), quantitative (descriptive statistical analysis of time series). SWOT and TOWS analyses are informed by an expert survey involving 10 Ukrainian sinologists and economists, who rank and prioritize key indicators to determine their relative importance: the findings provide a nuanced understanding of the strengths, weaknesses, opportunities, and threats faced by China's digital trade. The source base of the study is China's regulatory and strategic documents, reports of international organizations (UN, UNESCAP, OECD, ADB), consulting companies (KPMG, ECDB) and corporations (International Post Corporation), statistical databases of the General Administration of Customs of the PRC and UNCTAD, scientific articles and media publications.

Literature review. Technological advancements and globalization drive the evolution of digital trade. The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) conducted research on how digital technologies are shaping the future of global trade and investment, underscoring the critical role of digitalization in today's economy. The study highlights e-commerce as a pivotal component of digital technologies adopted by global exporters and importers, encompassing online transactions for goods and services. This facet represents a significant element of the broader framework known as "digital trade" [UNESCAP 2016].

The United Nations Conference on Trade and Development emphasizes the vast opportunities digital trade presents for developing countries. Digital platforms can enhance market access, reduce transaction costs, and foster inclusive growth. However, challenges such as inadequate infrastructure, digital skills gaps, and regulatory barriers need to be addressed to fully leverage these opportunities [UNCTAD 2022].

González and Jouanjean discuss the OECD's perspective on digital trade, highlighting its potential to enhance global trade by reducing transaction costs and improving market access. Digitalization is changing trade, with online platforms

and new technologies enabling physical trade. The authors identify key digital trade enablers, such as robust digital infrastructure and supportive regulatory frameworks [González and Jouanjean 2017].

González, Sorescu, and Kaynak quantify the impact of digitalization on trade, finding that digital trade positively influences both the volume and quality of international trade. Their research highlighted the critical role of digital infrastructure and policy frameworks in facilitating these outcomes [González, Sorescu, and Kaynak 2023]. According to the UN Trade Digitalization Index, digitalization significantly enhances the efficiency of trade processes, reducing costs and improving transparency and risk management through technologies such as big data analytics, AI, and blockchain. In China, integrating digital technologies in trade procedures has shown substantial improvements in border control and trade administration, driving down costs and bolstering supply chain resilience [United Nations 2023; UN Global Survey on Digital … 2024].

Duval, Prince and Utoktham highlight the transformative potential of digital trade procedures, advocating for the digitization of trade processes to enhance efficiency and reduce costs [Duval, Prince and Utoktham 2023]. González and Ferencz argue that digital trade promotes market openness and competitiveness, especially when complemented by policies supporting digital innovation and reducing trade barriers [González and Ferencz 2018]. Similarly, Ruta and Jakubik stress the importance of keeping digital trade open to foster global economic growth. Barriers to digital trade, such as restrictive data policies, can hinder innovation and economic development [Ruta and Jakubik 2023].

Kovtonyuk and Molchanova explore how digitalization has reshaped the global retail sector in the last decade. The widespread adoption of the Internet has significantly lowered the costs associated with online transactions, benefiting consumers worldwide [Ковтонюк, Молчанова 2021]. The COVID-19 pandemic has profoundly reshaped global trade dynamics, creating a dichotomy between traditional (offline) and digital (online) channels. During the pandemic, digital platforms surged in popularity as alternatives to crowded physical stores, resulting in a marked increase in online retail sales. Information and communication technologies (ICT) are revolutionizing conventional approaches to international trade, transforming economic relationships. The accessibility of ICT and the impact of the COVID-19 pandemic are accelerating the digital transformation of global trade, influencing countries' positions in the international marketplace. Similarly, F. Hu et al. investigate how the pandemic has influenced China's digital trade, noting an increase in digital transactions and a shift towards more resilient and flexible trade practices [F. Hu et al. 2022].

Ezell and Koester (2023) explore the influence of emerging technologies on the global economy and international trade. The authors stress that digital technologies not only improve the effectiveness of international trade but also address pressing global challenges such as enhancing living standards worldwide, promoting sustainable development, conserving resources, and tackling climate change. They underscore that in the context of the Fourth Industrial Revolution, technologies like artificial intelligence (AI), fifth-generation mobile networks (5G), quantum computing, additive manufacturing (3D printing), the Internet of Things (IoT), and blockchain have the potential to significantly enhance productivity, efficiency, and transparency in trade [Ezell and Koester 2023].

The KPMG's report "Investment in technology innovation" discusses technologies identified by respondents in a 2019 survey as having significant potential to revolutionize business and create lasting value. The study also analyzes current corporate investments in these technologies and forecasts for the next three years. Respondents consistently listed the same top ten technologies across all surveys. Leading the list was the Internet of Things, while artificial intelligence consistently ranked no lower than third place. Robotic process automation, robotics (including autonomous vehicles), and blockchain rounded out the top five. These findings illustrate that technology firms are actively investing in technologies they view as transformative. The report provides executives with five key recommendations: prioritize funding based on value rather than individual projects, adopt lean financing to maintain a relevant technology portfolio, support the decentralization of IT operations, swiftly identify unsuccessful initiatives, and ensure transparency and value in technology investments. These strategies aim to enhance management of technology investments and enable companies to capitalize promptly on market opportunities [KPMG 2019].

Shkolenko et al. examine the interplay between international trade and sustainable development. The authors underscore that trade plays a crucial role in advancing sustainable development goals by fostering economic growth through efficient resource utilization, increased production, higher incomes, and enhanced investments. Consequently, this promotes higher employment rates and improves human capabilities. The study emphasizes that achieving sustainable development necessitates a holistic approach that encompasses both microeconomic and macroeconomic considerations. Trade stimulates the economic growth of nations and expands access to a diverse range of goods and services for the population [Школенко, Терещенко, Стояненко 2023].

Helble and Shepherd investigate the role of international trade in advancing the Sustainable Development Goals (SDGs) set to guide global development until 2030. While none of the 17 SDGs specifically focus on trade, its significance to achieve these goals is substantial. The authors aim to demonstrate to the international community, including policymakers in developing nations, how international trade can facilitate the realization of the SDGs. Economists have long observed that trade fosters income growth, which in turn supports sustainable development. Moreover, trade directly influences the prices and accessibility of essential goods and services such as healthcare and education. The study introduces the concept of a "triple win," illustrating that well-designed trade policies can stimulate international trade, promote outcomes conducive to development, and contribute effectively to achieving the SDGs. The authors elucidate these interconnected relationships, showcasing how strategic trade policies can generate mutually beneficial outcomes for trade, development, and sustainable development [Helble and Shepherd 2017].

Luo et al. explore the relationship between digitalization and sustainable development, focusing on China's experience. Their findings suggest that while digital trade can drive economic growth, it must be managed carefully to ensure environmental sustainability and inclusive development [Luo et al. 2022].

Yatsenko and Tananaiko examine how digitalization affects the economic advancement of nations, with a focus on disparities in technology and infrastructure within global trade. The authors highlight a digital gap between developed countries, where 86.6% of the population has internet access, and the least developed

countries (LDCs), where only 19.1% do. This gap constrains LDCs from fully engaging in e-commerce and cross-border trade involving digital goods [Yatsenko and Tananaiko 2023].

China's approach to digital trade offers valuable insights into the integration of digitalization and economic policy. Qu investigates cross-border e-commerce, emphasizing its role in facilitating international trade by reducing barriers and enabling direct consumer access to foreign markets [Qu 2020]. Yin and Choi analyse the effects of China's cross-border e-commerce on its exports, showing significant positive impacts on both goods and services trade. Their comparative analysis highlights the role of supportive government policies and robust digital infrastructure [Yin and Choi 2021]. Guo, Xu, and Zhu measure digitalization effects in China from a global value chain perspective, highlighting how digital advancements are reshaping China’s economic interactions [Guo, Xu, and Zhu 2023].

Li and Zhang discuss the development path of China's digital trade in the context of the digital economy. They argue that China's success is largely due to its comprehensive digital strategy, which includes significant investments in technology, regulatory reforms, and international cooperation [Li and Zhang 2022].

Thus, the analyzed literature highlights the transformative role of digitalization in global trade and its profound implications for China's economic development. Digital trade, driven by technological advancements and globalization, has emerged as a pivotal element in modern commerce, with e-commerce playing a central role in facilitating transactions and reducing trade barriers. Studies emphasize the potential of digital platforms to enhance market access, reduce costs, and foster inclusive growth, particularly for developing countries, while also addressing critical challenges such as digital infrastructure gaps, regulatory barriers, and disparities in technological access.

China’s experience exemplifies the integration of digitalization and trade policy to create a resilient and dynamic digital trade ecosystem. The country’s advancements in cross-border e-commerce, supported by robust government policies and strategic investments in digital infrastructure, have significantly bolstered its exports and international competitiveness. Notably, technologies such as artificial intelligence, blockchain, and big data analytics have enhanced the efficiency and transparency of trade processes, reinforcing supply chain resilience and cost-effectiveness.

Overview of China's e-commerce and digitalization of trade policy evolution. Since the reforms of 1978, education, science, and technology have become key drivers of economic shifts in the People's Republic of China. Each of the fourteen five-year plans for socio-economic development has included measures aimed at stimulating innovative activities. The Chinese government's digital trade strategy has evolved through three distinct stages. Early 1990s to mid-2000s, the focus was on establishing digital infrastructure and developing foundational policies. The second phase (mid-2000s to mid-2010s) centered on fostering innovation and facilitating the transformation of digital trade. The third stage (late 2010s to present) is based on leveraging data as a strategic asset and pursuing international expansion of digital trade initiatives [Zhang 2024].

During this ***initial period***, China concentrated on creating a robust digital infrastructure and establishing foundational policies. The primary focus was stimulating

domestic economic growth while actively seeking international integration, particularly through World Trade Organization membership. Key achievements included launching "Three-Golden Projects" (Golden Bridge, Golden Card, Golden Gateway), developing critical internet infrastructure projects like CHINANET, CERNET, CSTNET, CHINAGBN, implementing comprehensive informatization strategies, and nurturing technological talent through initiatives such as Project 211 [Zhang 2024].

The second phase marked a strategic pivot towards technological innovation and digital trade expansion. China began supporting domestic enterprises more aggressively, emphasizing regional cooperation and stability. The rapid development of ICT, the Internet (particularly mobile), and the onset of the Fourth Industrial Revolution have created an urgent need for the digitalization of economic sectors. In 2008, the Chinese government towards digital transformation was the establishment of the Ministry of Industry and Information Technology, tasked with developing China's information system and ensuring information security. The strategic plans for the digital transformation of China's economy are outlined in government strategies such as "Internet+," "Made in China 2025" (both covering the period 2015–2025), and the Next Generation Artificial Intelligence Development Plan (2017–2030). The "Made in China 2025" strategy focuses on the development of high-tech manufacturing, technological innovation, and small and medium-sized enterprises through financial instruments. The "Internet+" strategy aims to stimulate socio-economic transformations using digital technologies, connect all industrial sectors through the Internet, and develop the digital economy. According to the government concept, the "Internet+" strategy is designed to integrate mobile Internet, cloud computing, big data, and the Internet of Things with modern manufacturing, promote the development of e-commerce, industrial networks, and Internet banking, and help internet companies expand their international presence.

As part of the "Internet+" strategy, the "Three-Year Guidance for Internet + Artificial Intelligence" was introduced in 2016, and in 2017, the Next Generation Artificial Intelligence Development Plan was adopted. The medium-term goal of this plan is for China to become a global innovation center for artificial intelligence by 2030, and to build the country on the principles of an intelligent economy [Дроботюк 2020].

In third phase, China has positioned itself as a global digital trade leader. The approach centers on data-driven economic growth, technological innovation, and addressing systemic economic challenges. Politically, the country prioritizes cybersecurity, sophisticated data governance, and supporting digital trade frameworks, especially for developing nations. In the late 2010s, China shifted to a data-driven economic model, aiming for high-quality growth through innovation in digital trade. Despite economic challenges and the COVID-19 pandemic, the government emphasized emerging industries, digital technology, and industrial digitization to spur growth. The concept of digital trade evolved, now defined as using data as a production factor and emphasizing digital services and delivery [Zhang 2024].

As part of the One Belt One Road initiative, the Chinese government established the Informational (or Digital) Silk Road to foster international connectivity through the construction of cross-border optical cables and other communication trunk line networks in 2015 [Xinhua 2015]. In 2016, China launched the Silk-Road

E-commerce as a major initiative in leveraging China's e-commerce technology, innovative models, and market scale, serving to actively promote international e-commerce cooperation. The Silk-Road E-commerce included in China's Outline of the 14th Five-Year Plan (2021–2025) for National Economic and Social Development and Vision 2035. According to the Department of E-Commerce and Information Technologies of the Ministry of Commerce of the PRC, 33 countries established bilateral mechanisms for accelerating e-commerce cooperation with China as of September 2024 (Figure 1) [商务部电子商务和信息化司 2024]. In 2022, China's cross-border e-commerce trade with 30 “Silk Road” e-commerce partner countries constituted 31.5% of the nation's total cross-border e-commerce volume. The range of products traded through cross-border e-commerce includes clothing, footwear, food, consumer electronics, and other commodities [Qi 2023]. The Silk Road E-commerce and Digital Silk Road facilitated global market expansion for Chinese enterprises while enhancing their competitiveness and securing political support to shape international digital trade standards.

Fig. 1. Silk-Road E-commerce partner countries in 2024

Source: developed by authors based on [商务部电子商务和信息化司2024]

Adjustments in Regulatory Policy are instrumental in advancing the digitalization of trade. China is actively formulating new regulations to both support and oversee digital trade, with a particular focus on data security and consumer rights protection. These initiatives are designed to foster a secure and trustworthy environment for both businesses and consumers.

In November 2016, the Cybersecurity Law was officially enacted by China's Twelfth National People's Congress Standing Committee during its 24th Session and was implemented in June 2017 [Cybersecurity Law… 2016]. The legislation has advanced China's long-standing campaign for sovereignty over internet content and data management. It has imposed security measures, such as mandatory testing, certification, and technical safeguards, while requiring network operators to provide authorities with data access and support during investigations, as well critical sectors store data domestically, and transferring certain data abroad requires permission.

In 2020 China has proposed the Global Initiative on Data Security for balanced technological progress and data security amid rapid digital transformation. It has

emphasized data sovereignty, secure ICT supply chains, and cooperation among states and ICT companies. The initiative has called for global collaboration through agreements to ensure a secure, open, and cooperative cyberspace that benefits all [Xinhua 2020].

China gave its assent to the 14th Five-Year Plan on Digital Economy Development in 2022, which established ambitious targets for digital sector growth. The plan aims to increase the output of core digital industries to 10% of national GDP by 2025, a significant expansion from 7.8% in 2020. Key focus areas include advancing technological capabilities in strategic domains such as quantum information, integrated circuits, blockchain, and emerging communication technologies like 6G. Simultaneously, the plan emphasizes infrastructure development, targeting 45% industrial internet platform connectivity and 60 million households with high-speed broadband by 2025 ["十四五"数字经济发展规划 2022].

Complementing the 14th FYP on Digital Economy Development, China has implemented a multi-pronged policy approach to digital economy governance. Important initiatives include the Fintech Development Plan (2022–2025), the "Eastern Data, Western Computing" initiative to balance regional computing capacities, and comprehensive regulatory measures addressing data security and cross-border data transfers. Regulatory efforts have been particularly prominent, with China introducing robust legal frameworks to manage digital economy growth. The Data Security Law, Personal Information Protection Law, and updated anti-monopoly guidelines demonstrate a nuanced approach balancing innovation with market fairness and data protection. These regulations aim to curb potential monopolistic behaviours while maintaining the sector's dynamism [Wu 2022].

In 2024 China has implemented new regulations governing the cross-border flow of data, which experts see as a positive development for the business sector. These regulations aim to facilitate the high-quality growth of the digital economy and enhance the country's openness. Issued by the Cyberspace Administration of China, the 14-article regulations standardize assessments for exporting data while requiring security reviews for critical infrastructure operators sharing sensitive data overseas. The rules define "important data" as information that, if compromised, could harm national security or social stability but exempt six categories, including data generated in international trade and transnational activities, from security reviews. Those rules promote lawful and orderly global data exchanges while countering claims of data localization. They align with China's long-term goal to establish a safe, lawful cross-border data flow system, boost international cooperation, and enhance global confidence in China's digital economy [Ye 2024].

Integration with global markets represents a significant trend, as China actively collaborates with other countries to establish favourable conditions for digital trade, thereby expanding trade ties and fostering economic development. To strengthen the governance framework for digital trade, China seeks to engage actively in the formulation of international digital trade regulations, contributing to the creation of an open, equitable, just, and non-discriminatory environment for digital advancement. Notably, China initiated formal negotiations to join the Digital Economy Partnership Agreement (DEPA) in August 2022. Since then, five ministerial meetings and numerous technical consultations have addressed critical issues, including trade facilitation, cybersecurity, and emerging technologies. Additionally,

China is collaborating with individual DEPA members on specific initiatives, such as electronic invoicing and electronic bills of lading [Xinhua 2024]. These efforts underscored China's goal of bridging economic divides and gaining influence in shaping digital trade rules.

In Xi's new era digital trade is a key component of the digital economy, aiming to foster innovation, enhance international trade competitiveness, and support economic growth [新华社 2024]. According to the guidelines issued by the General Offices of the Communist Party of China Central Committee and the State Council of the PRC from August 2024, the objectives for digital trade development are as follows: by 2029, digitally deliverable services will account for over 45% of China's total trade in services, supported by enhanced infrastructure, established institutional mechanisms, increased digital openness, and strengthened alignment with international trade rules; by 2035, this share will exceed 50%, underpinned by a secure, efficient governance system and significantly improved systematic openness (table 1) [新华社 2024].

Statistical analysis of China's digital trade: cross-border e-commerce and digitally deliverable services imports and exports. The expansion of e-commerce is one of the main trends in digitalization. China's cross-border e-commerce imports and exports are expected to exceed 2.37 trillion yuan (US$ 337.6 billion) in 2023, growing 15.3% from 2022, according to statistics from China Customs (Figure 2) [中华人民共和国海关总署2024]. This represented an increase of 0.8 pp. to 5.7% of the China's overall goods trade value during the same time. Of these, exports made up 7.7% of China's overall exports over the same time, amounting to roughly 1.84 trillion yuan, a rise of 20.2%. Around 533.52 billion yuan, or 1.1% more, were imported during the same period, making up 3% of all imports into the nation.

An analysis of China's cross-border e-commerce trade reveals a concentrated geographic distribution of export and import destinations. In the export sector, five primary markets dominate, with the United States comprising the largest share at 37.4%, followed by United Kingdom at 8.7%, Germany at 4.7%, Russia at 4.6%, and France at 3.7%. Collectively, these five countries account for approximately 59.1% of total Chinese cross-border e-commerce. Emerging markets such as Thailand (2.5%), Vietnam (2.4%), Malaysia (2.4%) and Australia (2.1%) are also significant. Regarding import dynamics, the primary destinations exhibit a distinct pattern. The United States leads with a 15.6% share, followed by Japan at 13.5% and Australia at 11.2%, collectively representing 40.3% of China's cross-border e-commerce imports. Exports are mainly from Guangdong, Zhejiang, Fujian and Jiangsu, while imports are mainly consumed in Guangdong, Jiangsu, Zhejiang, Shanghai and Beijing. Cross-border e-commerce is dominated by consumer goods, accounting for 97.3% of exports, such as clothing, digital products and home appliances, and 97% of imports, including cosmetics, fresh food and medical products [中华人民共和国海关总署 2024].

According to UNCTAD data, the average annual growth rate of the volume of Chinese foreign trade in digitally deliverable services in the period from 2018 to 2022 was 9%, in particular, exports grew by 11%, imports increased by 7%. In 2023, the export volume of digitally deliverable services amounted to US$ 216.27 billion,

Table 1

Key measures to reform and innovative development of China's digital trade until 2035

Measures	Components	Features and mechanisms
Supporting Digital Trade Development	Digital Products Trade	Encouraging innovation in applications, enhance digital content, and expand cross-border delivery channels
	Digital Services Trade	Promoting areas like digital finance, online education, and telemedicine while encouraging new outsourcing models
	Digital Technology Trade	Advancing technologies such as AI, blockchain, and satellite navigation in international trade
	Digital Subscriptions	Strengthening e-commerce platforms and foster cross-border e-commerce
	Business Development	Nurturing innovative and globally competitive enterprises, fostering synergy among small, medium, and large firms
Institutional and Market Reforms	Market Access	Expanding openness in sectors like telecommunications and internet services while simplifying foreign investment processes
	Cross-Border Data Flows	Developing secure and efficient mechanisms for data flow while safeguarding sensitive data and personal information
	Trade Platforms	Building high-standard export platforms, integrate with international trade rules, and use key trade events for collaboration
Governance and International Cooperation	International Rules	Actively participating in global rule-making (e.g., WTO, DEPA, CPTPP), focusing on fair digital trade standards and tax systems
	Global Partnerships:	Strengthening digital trade collaborations, particularly with ASEAN, BRICS, and other regional partners.
	Trust Systems	Developing certification systems, promote technologies like digital signatures, and support global recognition of digital trust services
	Security	Enhancing safety in digital trade supply chains, ensure stable governance, and diversify international dispute resolution mechanisms
Organizational Support	Leadership	Strengthening government oversight and inter-agency coordination to implement reforms effectively
	Legal Framework	Accelerating digital trade-related legislation and standardization efforts
	Statistics and Reporting	Developing a robust statistical system to monitor digital trade progress and publish relevant data
	Investment and R&D	Promoting private and public investments in digital trade, with an emphasis on intellectual property and innovation
	Talent Development	Training specialized personnel, encourage educational institutions to offer digital trade programs, and foster collaboration between academia and industry

Source: compiled by the authors on the basis of [新华社 2024].

and the import volume was US$ 171.32 billion (Figure 3) [UNCTAD 2024]. Chinese exports of digitally deliverable services are dominated by telecommunications, computer, and information services, which account for a 41.8% share in 2023.

In contrast, Chinese imports of digitally deliverable services are more diversified. According to UNCTAD statistics, in 2023, the largest shares are as follows: charges for the use of intellectual property at 30.8%; telecommunications, computer, and information services at 22.6%; professional and management consulting services at 16.9%; insurance and pension services at 10.1%; research and development at 6.6%; architectural, engineering, scientific, and other technical services at 5.7% [UNCTAD 2024].

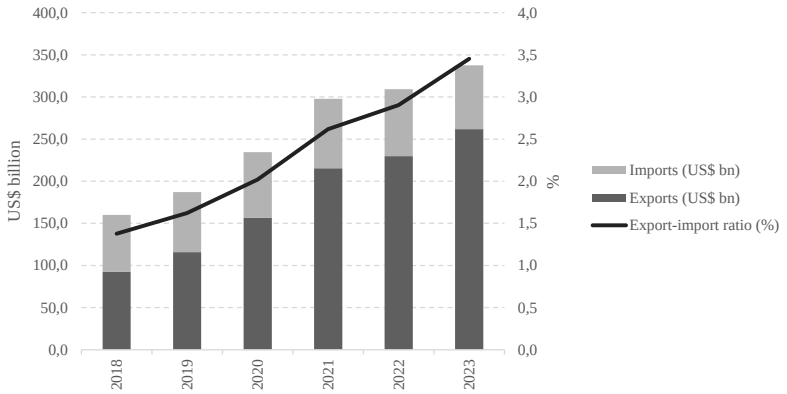

Fig. 2. Cross-Border E-Commerce Import and Export Statistics from 2018 to 2023 (in billion US Dollars)

*Source: [*中华人民共和国海关总署*2024].*

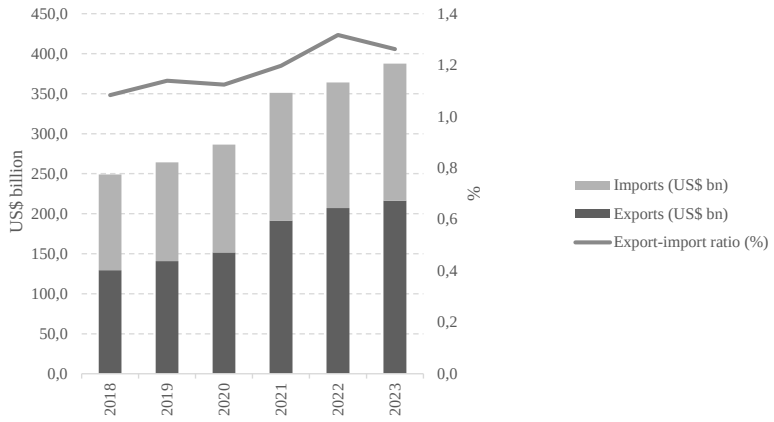

Fig. 3. China's foreign trade in digitally-deliverable services from 2018 to 2023 (in billion US Dollars)

Source: [UNCTAD 2024].

The rapid growth of China's digital trade has been driven by a series of supportive government policies aimed at enhancing both import and export activities. Key strategies include preferential tax measures, streamlined administrative processes, timely regulatory adjustments, international trade cooperation under the Belt and Road Initiative, and the establishment of integrated pilot zones.

Moreover, the volume of cross-border e-commerce in China has increased due to the growing number of internet users and the improvement of logistical infrastructure. It is worth noting that in 2023, there was a significant disparity in internet access between rural and urban areas, with penetration rates of 85.1% and 60.5%, respectively. Although the digital divide had been steadily narrowing since 2018, a reversal occurred in 2023, with the gap widening to 24.6% from 21.1% in 2022

[UNDP 2024]. E-commerce platforms like Alibaba and JD.com have become important channels for international trade, allowing Chinese companies to enter global markets. These platforms have fundamentally transformed consumer behaviour by providing unprecedented access to domestic and international products, enabling comprehensive price comparisons, and creating an integrated financial ecosystem. By the end of 2022, the number of Chinese digital service firms with a market value over US$ 1 billion exceeded 200 [Xinhua 2023]. As reported by ECDB, Shein emerged as the leading cross-border enterprise in China by market value in 2023, boasting an impressive market capitalization of US$ 66 billion. Ranked second was Airwallex, a global e-commerce payment service provider, with a market value of US$ 6 billion. The third, fourth, and fifth positions were occupied by Xingyun Group, KK Group, and Patpat.com, respectively, each with a market valuation ranging from US$ 3 to 4 billion [Cross-Border eCommerce… 2024]. According to the IPC Cross-Border E-commerce Shopper Survey 2023, which encompassed 41 countries, approximately 24% of respondents indicated that their most recent international online purchase was conducted through Amazon's platform (down by 3 pp. compared to 2022). The study further revealed that Alibaba (AliExpress) emerged as the second most prevalent cross-border e-commerce platform, with 16% of participants reporting their latest international transaction through this marketplace (down 1 pp. compared to 2022). A remarkable development was Temu with 7% of respondents reported using this platform in 2023 after it had no presence in the previous year [International Post Corporation 2023].

In addition, the adoption of paperless processes has a significant impact on the development of cross-border e-commerce. However, China's ranking in the UN Trade Digitalization Index (86.67%, including 57.78% for paperless trade and 28.89% for cross-border paperless trade) declined by five places to 14th in 2023 compared to 2021 [United Nations 2023]. According to the UN Global Survey on Digital and Sustainable Trade Facilitation 2023, China's overall trade facilitation score of 91.4% underscores its robust efforts in streamlining and digitalizing trade processes. The country excels in transparency (100%) and paperless trade (96.3%), having fully implemented measures such as online publication of trade regulations, electronic customs systems, and automated processing. However, areas like institutional arrangements (88.89%) and cross-border paperless trade (72.22%) reveal scope for improvement, particularly in establishing a fully functional National Trade Facilitation Committee and enhancing electronic exchanges of key documents across borders. While measures supporting formalities (95.83%), including risk management and expedited shipments, are comprehensive, the partial implementation of release time reporting and electronic customs refunds suggests room for enhanced procedural efficiency. Furthermore, trade finance facilitation and readiness for trade in times of crisis remain partially developed, limiting comprehensive support during emergencies and for financial accessibility. Especially, efforts to incorporate women in trade facilitation and foster cross-border e-commerce are nascent, indicating a need for targeted policies to promote inclusivity and adapt to emerging trade dynamics (Figure 4) [UN Global Survey on Digital … 2024].

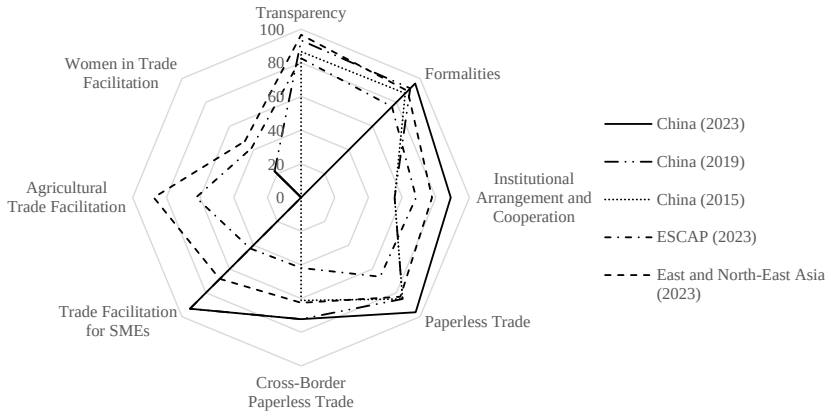

Fig. 4. Evaluation of Digital and Sustainable Trade Facilitation in China (score)

Source: [UN Global Survey on Digital … 2024].

SWOT and TOWS analyses for China's digital trade development. China's digital trade development represents a dynamic intersection of innovation, economic potential, and complex challenges. As the country emerges as a global leader in e-commerce and technological infrastructure, it faces significant obstacles, including uneven access to digital resources and reliance on foreign technologies. Through SWOT and TOWS analyses, this study examines the key factors influencing China's digital trade.

The SWOT analysis highlights China's robust technological leadership, extensive e-commerce market, and highly skilled workforce as major strengths. These factors, supported by significant investments in research and development and government backing, have fostered a thriving digital infrastructure. However, weaknesses such as uneven access to digital technologies, market monopolization, and dependency on foreign technologies pose significant barriers. Opportunities abound in artificial intelligence, financial technologies, and global partnerships, yet these are counterbalanced by threats such as cyberattacks, international competition, and regulatory instability.

The TOWS analysis emphasizes strategic approaches to maximizing opportunities and minimizing threats by aligning strengths and addressing weaknesses. The SWOT and TOWS analyses of China's digital trade development underscore the country's potential and challenges in this sector. By leveraging strengths such as technological expertise and infrastructure, and capitalizing on opportunities in artificial intelligence and global partnerships, China can solidify its global leadership in digital trade. Addressing weaknesses like uneven digital access and dependence on foreign technology, while countering threats such as cybersecurity risks and international competition, will be pivotal. Through strategic policy interventions and sustainable innovations, China has the capacity to transform its digital trade ecosystem into a resilient, inclusive, and globally competitive framework.

Table 2

SWOT analysis: China's Digital Trade Development (Ranking based on the expert survey)

Strengths	Weaknesses
1 Technological leadership in the world 2 High level of e-commerce. One of the largest e-commerce markets in the world 3 Highly skilled workforce 4 Large investments in R&D 5 Highly developed infrastructure for internet and mobile communication 6 Government support for digitalization 7 Active integration into global markets through digital platforms 8 Export of digital technologies 9 Modern cybersecurity standards 10 Innovative spirits of Chinese companies 11 Rapid development of logistics 12 Vast domestic market 13 Support for small and medium-sized enterprises 14 Flexibility and adaptability of Chinese companies 15 Development of mobile payments (WeChat Pay and Alipay)	1 Uneven access to digital technologies 2 Market monopolization 3 Dependence on foreign technologies 4 High cost of implementing digital technologies 5 Lack of sufficient digital literacy 6 Constant changes in legislation and regulatory environment 7 Social inequality 8 The increase in digital transactions raises the risk of cyberattacks 9 Risk of privacy loss 10 Dependence on technical infrastructure 11 Issues with system integration 12 Trust issues with digital platforms 13 Challenges in managing large volumes of data 14 Reduction of jobs in traditional sectors 15 Rapid changes in technology
Opportunities	**Threats**
1 Development of artificial intelligence 2 Attracting foreign investments 3 Development of financial technologies (FinTech) 4 Partnership with international technology giants 5 Growth of e-commerce 6 Export of digital solutions 7 Development of logistics 8 Integration with global supply chains 9 Innovative business models 10 Global expansion/ns 11 Improving customer service quality 12 Expansion of the labor market 13 Enhancing business transparency 14 Development of smart cities 15 Support for sustainable development	1 Cyber threats and hacker attacks 2 Technological sanctions 3 Dependence on foreign technologies 4 Intensification of international competition 5 Regulatory issues 6 Loss of control over data 7 Increase in social inequality 8 Impact on privacy 9 Rapid obsolescence of technology 10 Displacement of traditional businesses 11 Threat to economic security 12 Cultural barriers 13 Labor market uncertainty 14 Environmental consequences 15 Consumer uncertainty

Source: developed by the authors.

Table 3

TOWS Analysis for China's Digital Trade Development

	Strengths	Weaknesses
Opportunities	Technological leadership and high R&D investment can position China to accelerate innovations in artificial intelligence and financial technology sectors, potentially establishing the nation as a global leader in digital trade. China's large e-commerce market and highly qualified human capital can facilitate the international proliferation of digital solutions and global expansion. Government support and modern infrastructure for digitalization enable effective integration with global supply chains and development of smart cities. Innovative spirits of companies and vast domestic market support innovative business models and enhance business transparency	Uneven access to digital technologies can be mitigated by the development of smart cities and sustainable models. Dependence on foreign technologies can be reduced through partnerships with international technology giants and expansion of FinTech. Lack of digital literacy and trust issues with platforms can be improved through customer service quality enhancements and business transparency
Threats	The export of digital technologies and global market integration reduce risks from technological sanctions and international competition. Modern cybersecurity standards and government support can counter cyber threats and mitigate data loss risks. Rapid logistics development can help confront the displacement of traditional businesses through improving efficiency and value delivery	Solving system integration issues and technical infrastructure dependence to reduce vulnerabilities to technological obsolescence and economic security threats. Enhancing efforts to combat social inequality and manage labor market uncertainties through targeted policies and support for small and medium-sized enterprises. Settling regulatory challenges and privacy risks to maintain global competitiveness against cultural barriers and intensified competition

Source: developed by the authors.

Conclusion. China's remarkable progress in digital trade underscores its strategic integration of technology, policy, and market development. Integration of digital technologies has created a robust digital infrastructure, positioning it as a leader in cross-border e-commerce and digitally deliverable services. Despite significant progress, challenges such as reliance on foreign technology, uneven digital access, and cybersecurity risks persist. Strategic opportunities in artificial intelligence, financial technologies, and global partnerships provide pathways for addressing these challenges. The SWOT and TOWS analyses reveal that by aligning strengths with emerging opportunities and mitigating potential threats, China can enhance its digital trade ecosystem. This study concludes that China's emphasis on innovation, international collaboration, and inclusive digital transformation will be crucial in sustaining its competitive edge and fostering a resilient and equitable digital economy in the coming decades.

CONTRIBUTION OF THE AUTHORS

Drobotiuk O. – contribution includes a portion of the literature review, summarising the stages of evolution of state policy in the field of trade digitalisation, collecting and analysing statistical data, organising the survey for the SWOT analysis, and building and analysing the TOWS matrix (1.2 author's sheets).

Osadchuk V. – contribution includes a portion of the literature review, analysis of regulatory policy on cybersecurity, collection of data on modern technologies, systematisation and generalisation of factors for the SWOT analysis, co-analysing the TOWS matrix, and writing annotations in Ukrainian and English (0.4 author's sheet).

ЛІТЕРАТУРА

Brancaccio L. China's Cross-Border E-Commerce: 2023 performance & 2024 Outlook. *China Briefing News.* 2024. URL: https://www.china-briefing.com/news/chinas-cross-border-e-commerce-2023-performance-and-2024-outlook/ (date of access: 13.08.2024).

Cross-Border eCommerce in China: GMV, Leading Markets & Companies. *ECDB – eCommerce Data Analytics, Rankings & Insights*. 2024. URL: https://ecommercedb.com/insights/cross-border-ecommerce-in-china-gmv-growth-leading-markets-top-companies/4777 (date of access: 20.09.2024).

Cybersecurity Law of the People's Republic of China: Law of 07.11.2016 no. 53. URL: https://www.lawinfochina.com/Display.aspx?Id=22826&Lib=law&LookType=3.

Digital trade and environmental sustainability: the role of financial development and ecological innovation for a greener revolution in China / H. Fu et al. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*. 2022. Vol. 36, № 2. P. 1–19. DOI: https://doi.org/10.1080/1331677x.2022.2125889.

Duval Y., Prince N., Utoktham C. Advancing Digital Transformation: Global Insights into the Digitalization of Trade Procedures. UNCTAD. 2023. URL: https://unctad.org/news/advancing-digital-transformation-global-insights-digitalization-trade-procedures#_ftn1 (date of access: 19.07.2023).

E-Commerce in China as Part of a Digital Revolution. *China Briefing News*. URL: https://www.china-briefing.com/news/e-commerce-in-china-as-part-of-a-digital-revolution/ (date of access: 10.11.2024).

Ezell S., Koester S. Transforming Global Trade and Development with Digital Technologies. *ITIF*. 2023. URL: https://www2.itif.org/2023-digital-trade-and-development.pdf.

González J.L., Ferencz J. Digital trade and market openness. *OECD Trade Policy Working Papers.* 2018. P. 1–25. DOI: https://doi.org/10.1787/1bd89c9a-en.

González J.L., Jouanjean M. Digital trade. *OECD Trade Policy Working Papers.* 2017. P. 1–23. DOI: https://doi.org/10.1787/524c8c83-en.

González J.L., Sorescu S., Kaynak P. Of bytes and trade: Quantifying the impact of digitalisation on trade. *OECD Trade Policy Working Papers.* 2023. DOI: https://doi.org/10.1787/11889f2a-en.

Guo X., Xu D., Zhu K. Measuring digitalization effects in China: A global value chain perspective. *China Economic Review.* 2023. Vol. 81. Article 102021. DOI: https://doi.org/10.1016/j.chieco.2023.102021.

Hu F., Qiu L., Xi X., Zhou H., Hu T., Su N., Wei S. Has COVID-19 changed China's digital Trade? – Implications for health economics. *Frontiers in Public Health*. 2022. Vol. 10. DOI: https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.831549.

International Post Corporation. The IPC Cross-border E-commerce Shopper Survey 2023. 2023. URL: https://www.ipc.be/services/markets-and-regulations/cross-border-shopper-survey/2023.

KPMG. Investment in technology innovation. 2019. URL: https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/us/pdf/2019/06/investment-in-technology-innovation-2019.pdf.

Li B., Zhang S. Research on the development path of China's digital trade under the background of the digital economy. *Journal of Internet and Digital Economics.* 2022. Vol. 2, No. 1. P. 1–14. DOI: https://doi.org/10.1108/jide-10-2021-0010.

Luo S., Yimamu N., Li Y., Wu H., Irfan M., Hao Y. Digitalization and sustainable development: How could digital economy development improve green innovation in China? *Business Strategy and the Environment.* 2022. Vol. 32, No. 4. P. 1847–1871. DOI: https://doi.org/10.1002/bse.3223.

Qi X. 'Silk Road' e-commerce flourishing. *Global Times*. URL: https://www.globaltimes.cn/page/202311/1302638.shtml (date of access: 01.10.2024).

Qu X. Research on the Development of Cross-Border E-commerce in the context of Digital Trade. *Advances in Economics, Business and Management Research.* 2020. P. 1–6. DOI: https://doi.org/10.2991/aebmr.k.201128.073.

Ruta M., Jakubik A. Why Digital Trade Should Remain Open. *IMF Blog*. 2023. URL: https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/12/13/why-digital-trade-should-remain-open.

Statista Research Department. Revenue of e-commerce worldwide in 2024, by country. *Statista*. URL: https://www.statista.com/forecasts/1283912/global-revenue-of-the-e-commerce-market-country.

UN Global Survey on Digital and Sustainable Trade Facilitation. Trade facilitation and paperless trade in China. 2024. URL: https://www.untfsurvey.org/economy?id=CHN (date of access: 19.07.2024).

UNCTAD. Digital Trade: Opportunities and actions for developing countries. *UN iLibrary*. 2022. DOI: https://doi.org/10.18356/27082822-92.

UNCTAD. Digitally deliverable services [Dataset]. 2024. URL: https://unctadstat.unctad.org/datacentre/dataviewer/US.DigitallyDeliverableServices.

UNDP. China in Numbers (2023). UNDP, 2024. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-03/china_in_numbers_2023-final.pdf.

United Nations. UN Trade Digitalization Index. *ESCAP*. 2023 URL: https://tdi.digitalizetrade.org.

Win-Win: How International Trade Can Help Meet the Sustainable Development Goals / ed. by M. Helble, B. Shepherd. The Asian Development Bank Institute, 2017. URL: https://www.adb.org/publications/win-win-how-international-trade-can-help-meet-sdgs.

Wu Y. Understanding China's Digital Economy: Policies, Opportunities, and Challenges. *China Briefing News*. 2022. URL: https://www.china-briefing.com/news/understanding-chinas-digital-economy-policies-opportunities-and-challenges/.

Xinhua. China to advance efforts to join DEPA: Ministry of Commerce. 2024. URL: https://english.www.gov.cn/news/202411/21/content_WS673f328bc6d0868f4e8ed4a9.html.

Xinhua. China's digital trade records significant progress in 2022. 2023. *The State Council of the PRC*. URL: https://english.www.gov.cn/archive/statistics/202311/24/content_WS65600569c6d0868f4e8e192e.html.

Xinhua. Full text: Global Initiative on Data Security. *The State Council of the PRC*. 2020. URL: https://english.www.gov.cn/news/topnews/202009/08/content_WS5f573805c6d0f7257693bb01.html.

Xinhua. Vision and actions on jointly building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road. *Belt and Road Portal*. 2015. URL: https://eng.yidaiyilu.gov.cn/p/1084.html.

Yatsenko O., Tananaiko T. The impact of digitalization of international trade on the economic development of countries. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology.* 2023. Vol. 2. No. 38. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-38.

Yin Z.H., Choi C.H. How does Digitalization Affect Trade in Goods and Services? Evidence from G20 Countries. *Journal of the Knowledge Economy*. 2024. DOI: https://doi.org/10.1007/s13132-024-02029-1.

Zhang D. Understanding the evolution of China's approach to digital trade: interests, ideas, and institutions. *Asian Review of Political Economy*. 2024. Vol. 3, № 1. DOI: https://doi.org/10.1007/s44216-024-00026-4.

Дроботюк О. В. Цифрова трансформація економіки Китаю. *Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні* : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчен., аспірантів і студентів, 16–17 квіт. 2020 р. Київ, 2020. С. 27–29. URL: https://ir.kneu.edu.ua/items/75a90d06-b3e4-4d83-a6e2-45f791892135.

Ковтонюк К. Диджитал-трансформація світової торгівлі. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2021. № 6. С. 53–68.

Школенко О. Б., Терещенко Е. Ю., Стояненко І. В. Роль торгівлі в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку. 2023. URL: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-03-02.

"十四五"数字经济发展规划 : 国务院关于印发 2022年01月12日 № 000014349/2021-00139. URL: https://www.gov.cn/zhengce/content/2022-01/12/content_5667817.htm.

中华人民共和国海关总署。2023年中国跨境电商进出口情况。2024. URL: http://www.customs.gov.cn/customs/resource/cms/article/333551/5885158/2024052015532456210.doc.

中国信息通信研究院。中国数字经济发展研究报告 (2024年) 。 2024。URL: http://www.caict.ac.cn/kxyj/qwfb/bps/202408/P020240830315324580655.pdf.

商务部电子商务和信息化司。 “丝路电商”– 电子商务国际合作 2024。URL: https://dzswgf.mofcom.gov.cn/slds.html (date of access: 10.08.2024).
新华社。中共中央办公厅 国务院办公厅关于数字贸易改革创新发展的意见。2024。URL: https://www.gov.cn/zhengce/202411/content_6989831.htm (date of access: 28.11.2024).

REFERENCES

Brancaccio L. (2024), “China’s Cross-Border E-Commerce: 2023 performance & 2024 Outlook”, *China Briefing News,* available at: https://www.china-briefing.com/news/chinas-cross-border-e-commerce-2023-performance-and-2024-outlook/ (accessed: 13.08.2024).

“Cross-Border eCommerce in China: GMV, Leading Markets & Companies” (2024), ECDB – eCommerce Data Analytics, Rankings & Insights, available at: https://ecommercedb.com/insights/cross-border-ecommerce-in-china-gmv-growth-leading-markets-top-companies/4777 (accessed: 20.09.2024).

Cybersecurity Law of the People's Republic of China (2016), Law of 07.11.2016 no. 53, available at: https://www.lawinfochina.com/Display.aspx?Id=22826&Lib=law&LookType=3.

Fu H., Huang P., Xu Y. and Zhang Z. (2022), “Digital trade and environmental sustainability: the role of financial development and ecological innovation for a greener revolution in China”, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, Vol. 36, No. 2. pp. 1–19, doi: https://doi.org/10.1080/1331677x.2022.2125889.

Duval Y., Prince N., Utoktham C. (2023), “Advancing Digital Transformation: Global Insights into the Digitalization of Trade Procedures”, UNCTAD. available at: https://unctad.org/news/advancing-digital-transformation-global-insights-digitalization-trade-procedures#_ftn1 (accessed: 19.07.2023).

“E-Commerce in China as Part of a Digital Revolution” (2024), *China Briefing News*, available at: https://www.china-briefing.com/news/e-commerce-in-china-as-part-of-a-digital-revolution/ (accessed: 10.11.2024).

Ezell S., Koester S. (2023), “Transforming Global Trade and Development with Digital Technologies”, *ITIF*, available at: https://www2.itif.org/2023-digital-trade-and-development.pdf.

González J.L., Ferencz J. (2018), “Digital trade and market openness”*, OECD Trade Policy Working Papers,* pp. 1–25, doi: https://doi.org/10.1787/1bd89c9a-en.

González J.L., Jouanjean M. (2017), “Digital trade”, *OECD Trade Policy Working Papers,* pp. 1–23, doi: https://doi.org/10.1787/524c8c83-en.

González J.L., Sorescu S., Kaynak P. (2023), “Of bytes and trade: Quantifying the impact of digitalisation on trade”, *OECD Trade Policy Working Papers,* doi: https://doi.org/10.1787/11889f2a-en.

Guo X., Xu D., Zhu K. (2023), Measuring digitalization effects in China: A global value chain perspective. *China Economic Review,* Vol. 81, doi: https://doi.org/10.1016/j.chieco.2023.102021.

Hu F., Qiu L., Xi X., Zhou H., Hu T., Su N., Wei S. (2022), “Has COVID-19 changed China’s digital Trade?–Implications for health economics”, *Frontiers in Public Health*, Vol. 10, doi: https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.831549.

International Post Corporation (2023), “The IPC Cross-border E-commerce Shopper Survey 2023”, available at: https://www.ipc.be/services/markets-and-regulations/cross-border-shopper-survey/2023.

KPMG. Investment in technology innovation. 2019. URL: https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/us/pdf/2019/06/investment-in-technology-innovation-2019.pdf.

Li B., Zhang S. (2022), "Research on the development path of China's digital trade under the background of the digital economy", *Journal of Internet and Digital Economics,* Vol. 2, No. 1, pp. 1–14, doi: https://doi.org/10.1108/jide-10-2021-0010.

Luo S., Yimamu N., Li Y., Wu H., Irfan M., Hao Y. (2022), "Digitalization and sustainable development: How could digital economy development improve green innovation in China?", *Business Strategy and the Environment,* Vol. 32, No. 4, pp. 1847–1871, doi: https://doi.org/10.1002/bse.3223.

Qi X. (2023), "'Silk Road' e-commerce flourishing", *Global Times*, available at: https://www.globaltimes.cn/page/202311/1302638.shtml (accessed: 01.10.2024).

Qu X. (2020), "Research on the Development of Cross-Border E-commerce in the context of Digital Trade", *Advances in Economics, Business and Management Research,* pp. 1–6, doi: https://doi.org/10.2991/aebmr.k.201128.073.

Ruta M., Jakubik A. (2023), "Why Digital Trade Should Remain Open", *IMF Blog*, available at: https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/12/13/why-digital-trade-should-remain-open.

Statista Research Department (2024), "Revenue of e-commerce worldwide in 2024, by country", Statista, available at: https://www.statista.com/forecasts/1283912/global-revenue-of-the-e-commerce-market-country.

UN Global Survey on Digital and Sustainable Trade Facilitation (2024), "Trade facilitation and paperless trade in China", available at: https://www.untfsurvey.org/economy?id=CHN (accessed: 19.07.2024).

UNCTAD (2022), "Digital Trade: Opportunities and actions for developing countries", *UN iLibrary*, doi: https://doi.org/10.18356/27082822-92.

UNCTAD (2024), Digitally deliverable services [Dataset]. URL: https://unctadstat.unctad.org/datacentre/dataviewer/US.DigitallyDeliverableServices (accessed: 01.11.2024).

UNDP (2024), "China in Numbers (2023)", UNDP, available at: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-03/china_in_numbers_2023-final.pdf.

United Nations (2023), "UN Trade Digitalization Index", ESCAP, available at: https://tdi.digitalizetrade.org.

Helble M., Shepherd B., eds (2017), *Win-Win: How International Trade Can Help Meet the Sustainable Development Goals*, The Asian Development Bank Institute, available at: https://www.adb.org/publications/win-win-how-international-trade-can-help-meet-sdgs.

Wu Y. (2022), "Understanding China's Digital Economy: Policies, Opportunities, and Challenges", *China Briefing News*, available at: https://www.china-briefing.com/news/understanding-chinas-digital-economy-policies-opportunities-and-challenges/.

Xinhua (2024), "China to advance efforts to join DEPA: Ministry of Commerce", available at: https://english.www.gov.cn/news/202411/21/content_WS673f328bc6d0868f4e8ed4a9.html.

Xinhua (2023), China's digital trade records significant progress in 2022, The State Council of the PRC, available at: https://english.www.gov.cn/archive/statistics/202311/24/content_WS65600569c6d0868f4e8e192e.html.

Xinhua (2020), "Full text: Global Initiative on Data Security", The State Council of the PRC, available at: https://english.www.gov.cn/news/topnews/202009/08/content_WS5f573805c6d0f7257693bb01.html.

Xinhua (2015), “Vision and actions on jointly building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road”. Belt and Road Portal, available at: https://eng.yidaiyilu.gov.cn/p/1084.html.

Yatsenko O., Tananaiko T. (2023), “The impact of digitalization of international trade on the economic development of countries”, *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology,* Vol. 2, No. 38, doi: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-38.

Yin Z.H., Choi C.H. (2024), “How does Digitalization Affect Trade in Goods and Services? Evidence from G20 Countries”, *Journal of the Knowledge Economy*, doi: https://doi.org/10.1007/s13132-024-02029-1.

Zhang D. (2024), “Understanding the evolution of China’s approach to digital trade: interests, ideas, and institutions”, *Asian Review of Political Economy*, Vol. 3, No. 1, doi: https://doi.org/10.1007/s44216-024-00026-4.

Drobotiuk O.V. (2020), “Tsyfrova transformatsiya ekonomiky Kytayu”, *Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta systemy v upravlinni,* II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. molodykh vchen., aspirantiv i studentiv, kvit. 16–17, 2020, Kyiv, p. 27–29, available at: https://ir.kneu.edu.ua/items/75a90d06-b3e4-4d83-a6e2-45f791892135. (In Ukrainian).

Kovtoniuk K., Molchanova E. (2021), “Dydzhytal-transformatsiia svitovoi torhivli”, *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, No. 6, p. 53–68. (In Ukrainian).

Shkolenko O.B, Tereshchenko E.Yu., Stoianenko I.V. (2023), “Rol torhivli v zabezpecheni realizatsii tsilei staloho rozvytku”, available at: https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-03-02 (In Ukrainian).

“Shisiwu” shuzi jing ji fazhan guihua (2022), Guowuyuan guanyu yinfa 2022 nian 01 yue 12 ri № 000014349/2021-00139, available at: https://www.gov.cn/zhengce/content/2022-01/12/content_5667817.htm. (In Chinese).

Zhonghua renmin gongheguo haiguan zong shu (2024), “2023 nian zhongguo kua jing dian shang jin chukou qingkuang”, available at: http://www.customs.gov.cn/customs/resource/cms/article/333551/5885158/20240520155324562l0.doc. (In Chinese).

Zhongguo xinxi tongxin yan jiu yuan (2024), “Zhongguo shuzi jingji fazhan yan jiu baogao (2024 nian), available at: http://www.caict.ac.cn/kxyj/qwfb/bps/202408/P020240830315324580655.pdf (accessed: 01.11.2024). (In Chinese).

Shangwu bu dianzi shangwu he xinxi hua si (2024), “‘si lu dian shang’ – dian zi shang wu guo ji he zuo”, available at: https://dzswgf.mofcom.gov.cn/slds.html (accessed: 10.08.2024). (In Chinese).

Xinhua she (2024), “Zhonggong zhongyang bangong ting guowuyuan bangong ting guanyu shuzi maoyi gaige chuangxin fazhan de yijian, available at: https://www.gov.cn/zhengce/202411/content_6989831.htm (accessed: 28.11.2024). (In Chinese).

Стаття надійшла до редакції 22.10.2024

UDC 658
DOI https://doi.org/10.51198/chinesest2024.04.026

CHINA'S APPROACH TO MIDDLE POWERS' HEDGING STRATEGIES IN ASIA-PACIFIC

D. Hoch
Master of International Relations, Renmin University of China
Tony Blair Institute for Global Change, analyst
hoch.daryna@gmail.com

As the importance of Asia-Pacific regional developments grows daily in the paradigm of US-China rivalry, the strategies employed by regional states to combat the possible negative impacts of great power competition vary considerably, depending on the coherence of multiple factors. Nevertheless, the growing trend amongst middle powers to reduce the probability of diminishing returns is the adoption of a hedging strategy. As regional leaders and decision-makers, middle powers face particular challenges to adjust their foreign policy strategy, while maintaining priorities, balancing economic and security considerations and enhancing their leverage. Moreover, as "middle power" is growing to be a new defining category in state classification, and this research paper attempts to answer the question of how China addresses the challenge of middle power hedging and what methods Beijing employs to ensure a continuous support or a status quo preservation amidst the geopolitical instability in the Asia-Pacific and cooperation efforts of the regional middle powers and the US.

The paper argues that the normative categories for China's cooperation approach with the hedging middle powers can be conceptualized into a framework with two critical categories: effort management and the primary driver of the strategy. As such, opportunism-driven strategy applied by China to cooperate with South Korea and Thailand, official US allies, is distinct from the one applied to Vietnam and Indonesia, namely pragmatism-driven strategy. Simultaneously, the effort optimization approach to engage South Korea and Vietnam, which face was sovereignty challenges, will differ significantly from the effort conformity strategy applied to Thailand and Indonesia, which share common interest and values for the regional development with China.

Key words: middle power, hedging, security strategy.

ПІДХІД КИТАЮ ДО СТРАТЕГІЙ ХЕДЖУВАННЯ СЕРЕДНІХ СИЛ В АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОМУ РЕГІОНІ

Д. П. Гоч

Оскільки важливість подій в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні щодня зростає в парадигмі американсько-китайського суперництва, стратегії, що застосовуються державами регіону для запобігання можливим негативним наслідкам конкуренції великих держав, значно відрізняються залежно від багатьох факторів. А втім, зростаюча тенденція серед середніх сил полягає у застосуванні стратегії хеджування. Як лідери регіону, середні сили зобов'язані коригувати свою зовнішньополітичну стратегію, зберігаючи пріоритети, збалансовуючи економічні та безпекові фактори й посилюючи свій вплив. Крім того, оскільки «середня сила» – це вже нова визначальна категорія в класифікації держав, тому це дослідження спробує відповісти на питання про те, як Китай впливає на стратегії хеджування середніх сил та які методи використовує Пекін, щоб забезпечити безперервну підтримку або принаймні збереження статус-кво на тлі геополітичної нестабільності в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та співпраці регіональних держав і США.

У дослідженні йдеться про те, що нормативні категорії для підходів Китаю до співпраці з хеджуючими середніми силами можна концептуалізувати як дві категорії: управління зусиллями й основний рушій стратегії. Таким чином, підхід до оптимізації зусиль для залучення Південної Кореї та В'єтнаму, які відчувають виклики своєму суверенітету, суттєво відрізнятиметься від стратегії узгодження зусиль, застосованої до Таїланду та Індонезії, які мають спільні інтереси та цінності щодо регіонального розвитку з Китаєм. Водночас опортуністична стратегія, застосована Китаєм для співпраці з Південною Кореєю і Таїландом, офіційними союзниками США, відрізняється від застосованої щодо В'єтнаму й Індонезії, а саме стратегії, керованої прагматизмом.
Ключові слова: середня сила, хеджування, стратегія безпеки.

Introduction. The concept of middle power security strategies receives progressively more scientific attention, especially in the Asia-Pacific region, where the great power competition is intensifying. This study will introduce the concept of China's approach to middle power engagement in the security realm, while specifically focusing on the hedging middle powers, as opposed to the balancing and bandwagoning states. Therefore, the relevance of this study is considerable, especially for enhancing the current understanding of China's approach and improve the current analysis from the paradigm of big power strategies.

The objective of this study is to analyze China's approach towards engaging hedging middle powers in the Asia-Pacific amidst global power competition.

The tasks of this study are to:

– Clarify middle power categorization in the Asia-Pacific region
– Define middle power security strategies and outline hedging middle powers
– Create a normative framework for China's engagement with middle powers in the Asia-Pacific
– Conduct extensive case studies on China's cooperation strategy with hedging middle powers
– Establish future areas of research for middle power security approaches in the Asia-Pacific

This study employs comparative analysis, case study method, content analysis and statistical analysis to create viable conclusions. The comparative analysis is applied for the clarification of the distinction in China's approach towards distinct middle powers. The case study method is leveraged to further analyze China's cooperation strategy towards each particular hedging middle power. Content analysis alongside statistical analysis is used to evaluate the middle powers' stances on their security strategies regarding China-US competition, as well as further analyze their response to China's cooperation approach.

Middle power in Asia-Pacific definition. Nowadays, the diversity of definitions of middle powers has led to significant confusion in the international relations scientific community, undermining the possibility of development of research projects with high analytical value and failing to produce practical policy recommendations to guide the behavior of emerging middle powers [Robertson 2017, *355*].

Different schools of thought in international relations would emphasize different definitions for the "middle power" category. Functionalists employ national identity, realists – national strength, constructivists – identity and liberalists – behavior as a primary category for "middle power" analysis [Robertson 2017]. The prevailing

consensus is, nevertheless, that, contrary to prior assumptions, democracy is not a prerequisite to be classified as a middle power anymore, given the increasing number of emerging state that contest Western democratic values.

When trying to identify middle powers this paper will employ a combination of characteristics based on Sandal's and Jordaans working definitions, according to which, middle powers are countries with significant material capabilities and substantial influence, which actively seek to cooperate with similar nations and aspire to play a leading role in developing and enhancing regional governance institutions [Jordaan 2003; Sandal 2014, *696*].

Based on the current literature overview and the aforementioned definition of middle powers, Japan, South Korea, Thailand, Vietnam, Indonesia, and Australia can be considered as middle powers in the Asia-Pacific region [Beeson and Higgot 2013; Emmers and Teo 2014]. To implement a structured categorization framework, Japan, South Korea, Australia can be grouped as high-income developed economies with a high value of human development index (HDI), clear value-oriented approach and political ties to the Western democratic partners. Whereas, Thailand, Vietnam, and Indonesia together form another ideational category, being developing economies and sharing a lower level of HDI, while adopting economy-oriented approach.

Such difference will be crucial to determine the hedging approaches of these two state categories and China's respective response. The categorization additionally influences the strategy and tactics to respond to the regional competition between the US and China, which saw its inception since early 2010s, after the US president Barack Obama's declaration of "Pivot to Asia" policy and the strengthening of efforts to enhance formal alliances [Nedić 2022, *100*].

Hedging as a conscious choice of middle states in Asia-Pacific. Wang's definition expounds on the topic of hedging in international relations, stating that hedging is "a diplomatic strategy adopted by small states in the face of order uncertainty caused by the rise of great powers in the international system, in hopes that the risk of taking the wrong side from a premature choice of balancing or bandwagoning will be avoided or reduced and the decision of choosing sides between great powers can be delayed" [Yuzhu Wang 2022, *14*]. Therefore, this understanding of hedging incorporates two main elements: lack of system certainty posed by the great power rivalry and risk avoidance, rather than risk cancellation, while opting for delaying the strategic choice for either balancing or bandwagoning. An important distinction should be made that risks usually entail hedging strategies endorsement, while threats would demand more resolute measures, such as the implementation of balancing or bandwagoning strategies [Haacke and Ciorciari 2022, *8*].

It can be argued then, that in the context of US-China rivalry, middle powers, hedge against different perceived risks: some against changing regional order risks, some against status quo risks. However, as these risks turn into tangible threats – whether perceived or actual – states are likely to engage with more assertive strategic measures, either by balancing against the threats or by bandwagoning to secure additional support. Naturally, balancing or bandwagoning are likely to provoke stronger responses from the major powers, thereby limiting their strategic maneuver choices in case of a shifting status quo.

Determining which middle powers in Asia-Pacific region engage in hedging has posed significant challenges to the researches in the field of strategic choice.

According to Haacke, key authors differ significantly on the approaches middle powers adopted to react to the status quo change [Haacke 2019]. Nevertheless, this paper will assert, that countries that in their strategic documents define China in a "threat" term framework cannot be defined as "hedging", while the ones clearly engaging with both states – the US and China – in military sense, are exercising hedging strategy.

One important notion to consider is that China considering various aspects, that were codified in the "non-alignment policy", does not accord military alliances or treaties, so a normative military engagement with regional countries is limited.

The table below summarizes Asia-Pacific region middle powers security strategy by assessing white papers" and national strategy documents" negative connotations towards status quo change, which would entail more assertive military activity of China, military engagement strategies with the US and China, consisting of treaties signed, membership in the US regional security organizations and joint military trainings and exercises during 2022-2023, according to the data of the Lowy Institute Asia Power Index [*Lowy Institute Asia Power Index* 2024].

The Figure 1 below additionally compares the military engagement of Asia-Pacific middle powers with the United States and China from 2022 to 2023, based on two main criteria: defense dialogues and military trainings [*Lowy Institute Asia Power Index* 2024]. While US long-standing allies, such as Japan, Australia and South Korea show significant disparity in their military engagement with the US and China, Vietnam is clearly an outlier, engaging less with the US than with China.

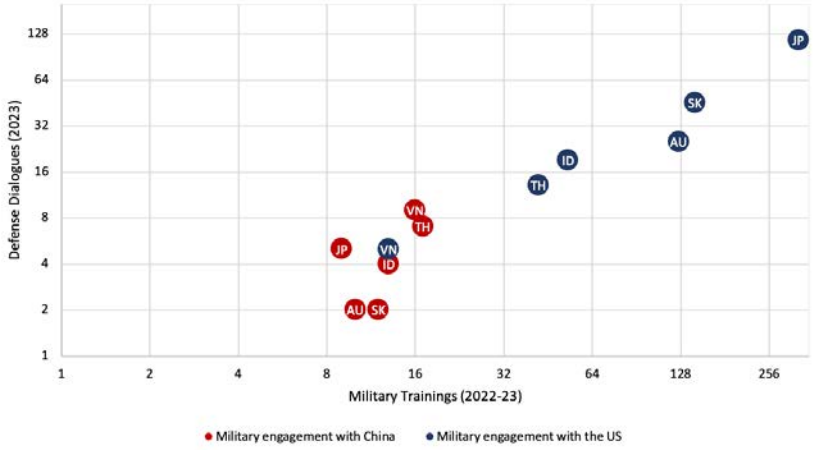

Fig. 1. Middle powers military engagement with the US and China (2022–2023)

Source: Compiled by author based on data from Lowy Institute Asia Power Index 2024.

Therefore, Vietnam, Thailand and Indonesia can be considered as hedging states against the adverse effects of the US-China rivalry, while Japan and Australia, having established long-term commitments with the US and, having accepted the role of an official ally, are rather balancing in a security sense of the term. As for the South Korea, it is yet to be disputed whether the state employs hedging or a form of covert balancing strategy, however, drawing on the findings of multiple recent

Table 1

The assessment of middle powers security strategies

	Negative connotations of "China's rise" in the national strategy	**Military engagement – the US**	**Military engagement – China**	**Hedging**
Japan	Yes. "China's current external stance, military activities, and other activities have become a matter of serious concern for Japan and the international community, and present an unprecedented and the greatest strategic challenge in ensuring the peace and security of Japan." [*National Security Strategy of Japan* 2022, *9*]	Regional treaty ally QUAD member *Treaty of Mutual Cooperation and Security (1960)* 332 joint exercises with the US (2022-23)	9 joint exercises with China (2022–2023)	No
Australia	Yes. "China has employed coercive tactics in pursuit of its strategic objectives, including forceful handling of territorial disputes and unsafe intercepts of vessels and aircraft operating in international waters and airspace in accordance with international law." [*National Defense Startegy* 2024, *12*]	Regional treaty ally AUKUS member QUAD member 'Five Eyes" Alliance ANZUS member 126 joint exercises with the US (2022–2023)	10 joint exercises with China (2022–2023)	No
South Korea	No. "We aim to foster a healthier and more mature relationship with China built on mutual respect and reciprocity." [*The Yoon Suk Yeol Administration* 2023]	Regional treaty ally *Mutual Defense Treaty (1953)* 143 joint exercises with the US	12 joint exercises with China (2022–2023)	Yes
Indonesia	No. "China is a strategic partner that is organized in the context of Indonesian national interests to build defense capability and the handling of common security issues." [*Defence White Paper* 2015, *83*]	*Comprehensive Strategic Partnership (2023)* *Defense Cooperation Agreement (2023)* 53 joint exercises with the US (2022-23)	12 joint exercises with China (2022–2023)	Yes
Thailand	No mention.	Regional treaty ally *Major non-NATO ally (2003)* *Southeast Asian Collective Defense Treaty (1954)* 42 joint exercises with the US (2022-23)	17 joint exercises with China (2022–2023)	Yes
Vietnam	No. "Divergences between Viet Nam and China regarding sovereignty in the East Sea are of historical existence, which need to be settled with precaution, avoiding negative impacts on general peace, friendship, and cooperation for development between the two countries." [Thunh and Dung 2019, *16*]	*Comprehensive Strategic Partnership (2023*) 13 joint exercises with the US (2022-23)	16 joint exercises with China (2022–2023)	Yes

Source: Compiled by author based on data from Lowy Institute Asia Power Index 2024

studies, hedging has almost uniformly been identified as a coping strategy for Seoul [Kuik 2021, *10*; Meijer and Simón, 2021, *467*].

As a security strategy, hedging ensures strengthening the bargaining leverage, when cooperating with great powers, allowing middle powers, which naturally possess more influence and power projection capabilities, to avoid bandwagoning, which is an exemplary strategy for small powers, and prevent large-scale economic and political conflicts [Thao 2023, *434*]. Therefore, Beijing in its strategy examines closely these considerations of the middle powers, tackling the needs and fears to achieve strategic parity.

China's cooperation approach with the regional hedging states. Having defined the middle power states that employ hedging strategy, it is crucial to identify China's strategy and cooperation patterns aimed at engaging these countries. As any international security theoretical framework, China's response to middle power's hedging is undoubtedly multifactorial, potentially including the following elements: security cooperation, economic engagement, soft power influence, coalition-building, risk management and diplomatic efforts. It is also important to consider, that even though, this research defines "hedging" in purely military and defense terms, as the risks faced by the states are considered to have negative impact specifically for the sovereignty and military aspects, official Beijing strives to shift the perspective using various approached, not uniquely defense and military, considering the interconnectedness of factors, which define alignment strategies.

As such, Beijing's policy of middle power engagement can be outlined by two main sets of criteria: (1) effort application: effort conformity or effort optimization and (2) strategy driver: pragmatism or opportunism. Table 2 below summarizes China's engagement strategy directed at middle powers.

Table 2

China's engagement strategy towards hedging middle powers in Asia Pacific

	Effort Conformity	**Effort Optimization**
Pragmatism-driven strategy	Indonesia	Vietnam
Opportunism-driven strategy	Thailand	South Korea

Source: Compiled by author.

Pragmatism and opportunism serve as two drivers for Chinese strategy, when engaging middle powers in Asia Pacific which rely on hedging as their primary security strategy. In this paper, pragmatism-driven strategy is an approach that China employs with the states that have similar political tradition, guided by shared political ideology and non-alignment principle, and are not officially allied with the US, which constitutes itself in the expansion of the effort to engage the states economically and politically in a more direct way.

Conversely, opportunism-driven strategy is an approach used by China to cooperate with the states that are formally allied with the US and may experience more frequent political shifts, which constitutes itself in leveraging both long-term and short-term crisis and political change to seize the opportunity to try to align their policies with China's strategic goals.

Engagement with the US major non-NATO allies, South Korea and Thailand, through an opportunism-driven approach is aimed at countering their existing

alliance relations with the US, whereas for the non-aligned states, such as Vietnam and Indonesia, China employs pragmatism-driven approach, formulating a framework for the regional order and reshaping the politics in Asia-Pacific. As such, China's strategy differs greatly, informed by the needs assessment and strategic option of each of the aforementioned states.

Effort management strategy is employed based on the hedging state perception of its sovereignty reliance on the resolution of a particular challenge. If the perception is strong, China must employ effort optimization strategy, ensuring it is offering the support and assistance needed to provide security framework useful for the state and eliminate such challenge. For South Korea, China's primarily responsibility as a great power should be seeking a resolution to the enduring conflict on the Korean Peninsula, whereas Vietnam faces tensions in the South China Sea, an area where China asserts its dominance. Therefore, this research argues, China's main goal in cooperation with Vietnam and South Korea is to optimize its efforts to "win over" these states, offering the incentives to avoid openly taking sides in the Asia-Pacific great power competition or, at least, minimizing the adverse effects of their possible choice not in China's favor.

Conversely, effort conformity is a strategy employed when the state faces no immediate challenge from another state, which results in more leeway for bilateral cooperation on a myriad of issues. As such, both Thailand and Indonesia seemingly exhibit the possibility for China to apply effort conformity strategy, given the context of the new pro-China Indonesian administration and Sino-Thai amicable cooperation model, and taking into account strong sovereignty rights not challenged beyond the state.

A better comprehension of China's efforts in engaging these middle powers can be gained by looking at each particular case. It is important to note that the complexity of engaging middle powers by Beijing manifests itself in the strategic partnership strategy, which regional middle powers, such as Thailand, Vietnam and Indonesia, has established with both China and the US [Kratiuk 2023, *259*]. Another obstacle is Chinese dedication to non-alliance policy since 1982, which hinders any efforts to establish closer military cooperation with regional middle powers, but serves as an extension of its "anti-colonial" campaign leadership [Küçükdeğirmenci 2021, *112*].

Indonesia. As an ASEAN leader and a fellow state in a non-alignment movement, there are multiple ways for China to effectively cooperate with Indonesia, while shifting the possibility of Indonesia bandwagoning with the US.

Effort conformity is characterized by Sino-Indonesian conformity in the strategic vision of the future of Indo-Pacific, which does not require large concessions on either side to align on key regional issues. This can be explained by few factors: non-alignment movement coherence, prioritization of economic gains, large Chinese influence over the diaspora and infrastructure projects and cultural ties over the historical ties.

Prabowo administration seems to already agree to a set of territorial concessions for China's sake. As such, during his visit to Beijing, in a joint statement with Xi Jinping, both parties state their common understanding to "joint development in areas of overlapping claims", which signifies Indonesia's tacit agreement to Chinese nine-dash line policy [Supriyanto 2024]. After the joint statement release, Prabowo Subianto did reiterate that he will support territorial integrity of his state,

however, it was made in a unilateral way. Another sign of effort conformity with China is that Prabowo administration held the first ever maritime drills with Russia, China's partner of strategic coordination, in the Java Sea, despite Russian aggression against Ukraine and Indonesia's previous statements of neutrality [Saha 2024].

To enhance the cooperation efforts, China employs economic and institutional mechanisms of influence. As state-signatory of the Belt and Road Initiative (BRI), Indonesia receives Chinese investments and infrastructure programs the most out of all states in South-East Asia [*South-East Asia Learns* 2024]. Drawing on the domestic-political theories of international relations, politicians inside the country, as demonstrated by the cases of Joko Widodo and Prabowo Subianto's administrations, employ Chinese financial resources and investments to promote their own political agendas and raise public support. As China has been Indonesia's biggest trade partner since 2005, Beijing also engages in multiple BRI projects, contributing to Indonesia's economic growth, while creating a unique economic engagement element not seen in the Indo-Pacific strategy of the US [Fitriani 2022].

On the other hand, the Sino-Indonesian cooperation is aimed more at pragmatic results and establishing cooperation through institutions, as Indonesia, informal ASEAN leader, embraces neutrality as a core principle for the organization, which, can be argued, leads to an evident ambiguity of resolving regional issues. Another point of contact for Indonesia and China is the desire to protect ASEAN's leading role in the region, which might be substituted by a web of strategic partnerships created by the US and its allies [Kai He and Mingjiang Li 2020, *5*]. The Indo-Pacific Strategy, introduced by the US threatens to replace the consensus-building aspect of ASEAN and substitute it with "rules-based order" values in a Western sense, which do not necessarily align with the institutional vision of Indonesia [Koga 2020, *50*]. Instead, China cooperates with Indonesia on the grounds of seeking multilateral approach in South-East Asia and the institutionalization of the great-power relations, which cannot be accomplished in case of bandwagoning with either China or the US [Emmers 2018, *46*].

In general, Chinese approach to influencing Indonesia's decision-making for its foreign policy is to employ strategic goals of the political leaders inside the state and rely on the existing political neutrality principles. In order to strengthen these efforts, China employs economic measures, investments and large infrastructure projects as incentives for the cooperation and staying neutral in the China-US regional rivalry.

Vietnam. Vietnam is a state towards which China employs pragmatic-driven cooperation and effort optimization practices. This strategic choice is dictated by the specific features of Vietnam's foreign policy, which include longstanding historical and cultural ties with China, communist orientation of the state, "four no's" policy and "bamboo diplomacy" principle, which relies on flexibility and independence of Vietnam's strategic choices. Vietnam can also be seen as a representative of the mainland South-East Asia and an active advocate for the South China Sea (SCS) disputes resolution, which exemplifies his role as a valuable cooperation partner for China [*The Indo-Pacific Strategy* 2020, *5*].

As for the effort optimization, such strategy is chosen by Beijing in accordance to the territorial disputes in SCS, which present significant challenge for two of the somewhat contradicting main strategies of China: nationalist sentiment

enhancement and multilateral approach. Thus, Vietnams recent efforts to expand its strategic partnerships with the US and Russia pose challenge to Chinese plans of engaging the state to secure its amicable relations and preferential treatment in case of a great power competition [Butcher 2024]. Moreover, there are views that a significant possibility exists of Vietnam becoming a fifth QUAD member, alongside Japan, India, Australia and the US [*From Quad to Quint* 2024]. All of this, creates obstacles for China's direct involvement as a part of Vietnam's security strategy, so effort optimization is employed to target particularly the South China Sea conflict, while focusing on economic gains.

As such, Vietnam has become a key state in the BRI project, and as a fellow communist state issued a joint statement with China to promote the "community of common destiny" in December 2023 [*Vietnam Boosts China Ties* 2023]. In addition, China and Vietnam are large trade partners. The aforementioned political moves alongside the economic engagement on Chinese part are a representation of Beijing's effort to engage Vietnam in a more strategic way. Vietnamese political system, which is shared with China and is stable, compared to the other regional states, constitutes a favorable foundation for a pragmatism-driven approach, employed by China.

Focusing on the non-alignment nature of Vietnamese politics, it becomes progressively easier to anticipate the next step of administration in Hanoi and prevent the escalation of the conflict, as in the case of SCS, and the economic dependance is another building stone in strengthening the cooperation. As, for example, unlike the Philippines, which stations the US troops and openly challenges China's nine-dash policy, Vietnam as an adjacent country to China is obliged to maintain a strategic balance. This is extremely favorable for Chinese strategy of pragmatism-driven engagement, which offers incentives, such as economic support and investment, to soften the official tone of Vietnam's claims in the South China Sea case and to obtain more leverage to possibly influence Vietnam's stance on the territorial dispute. So, pragmatism-driven approach is adopted by Beijing to increase growing economic interdependence between China and Vietnam and allow for more concessions in times of a possible military conflict.

Nevertheless, Vietnam's participation in US lead military drills in 2018 and subsequent visits of senior officials to Hanoi marked a significant challenge for Chinese efforts to continue tackling security issues via economic means [Raghupathy 2024, *367*]. Another challenge for China's engagement is Vietnam's military being the second strongest in South-East Asia, which might not allow China to openly advocate for its territorial claims in the South China Sea [Tahir and Askari 2021, *123*].

Thailand. As a major non-NATO ally country in Asia Pacific, Thailand constitutes an interesting case of a hedging middle power. Subsequently, China employs opportunism-driven strategy, while aims for effort conformity.

The China's opportunism-driven strategy has manifested itself most clearly in the aftermath of the coup in 2014, after Washington downgraded the military relations and reduced the aid to Thailand, creating strategic space for China to become largest source of FDI and to initiate more infrastructure projects, while enhancing military cooperation [Jones and Jenne 2021, *11*]. In general, the turmoil in the US-Thai relations in the time period from 2006 to 2018, caused by the political instability of the both states, created a pivotal opportunity for China to engage Thailand and streamline its strategy to take into account China's rising global power [Tahir

and Huda 2023, *1479*]. The cooperation with China during these vital years, can be argued, led to Thailand, an official US treaty ally, to proclaim "neutral" or "non-aligned" status facing the challenges of China-US rivalry [Kuik 2022, *21*]. China vocal criticism of the Free and Open Indo-Pacific strategy is a contributing factor to the precaution with which Bangkok opts for the participation in the US-led regional initiatives.

On the other hand, as for the effort conformity, Beijing does not have to use excessive incentive tactics to align Thailand on the main goals for the region, besides applying economic measures. The rationale behind this is that China poses no threat to Thailand's sovereignty. As Thailand has no territorial disputes with China, it is widely regarded as "the closest nation" to China in the South-East Asia [Busbarat 2022, *103*]. Another reason is that, following the coup in 2014, Thailand is generally regarded as an authoritarian state, and, as a general practice, China does not place emphasis on the governance practices employed by the state with which is cooperates, unlike western states, including the US [Pongsudhirak 2020, *8*]. Conversely, China's approach to cooperating with partner states is based on the economic merit and usually disregards the political dimension, despite the instances when state policy posed a threat to China's interest or the cases which involve cases of a failed state.

Therefore, China opts for effort conformity partnership strategy with Thailand, as the US influence is limited due to ideological restrictions. Despite having no defined timeline for the Thailand's current regime, the efforts that Beijing officials undertake now, such as increasing the trade volume, Chinese investment flow, influencing through the diaspora and initiatives, such as Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP), Asian Infrastructure Investment Bank (AIB) and Belt and Road Initiative (BRI) all created a momentum for China-Thai economic cooperation to become a defining factor for Thai regional strategy of hedging [Prasirtsuk 2017, *126*].

South Korea. China's strategy towards South Korea can be described as opportunism-driven and effort optimizing. As one of the US strongest partners in Asia, South Korea constitutes an interesting case of China's leveraging its conflict resolution role to advance its own interests.

The opportunism-driven dimension of China's strategy towards South Korea can be described through an ongoing conflict between north and South Korea. As China is the biggest trading partner of North Korea and a country which essentially has an immense impact on national and international policies of North Korea, it is crucial for South Korea government to engage Beijing for constructive talks and peace discussions regarding the matter. Hence, it is precisely in Seoul's authorities" interest to engage as many parties as possible to the solution of the "Korean problem". Another explanation for South Korean government to create a momentum in cooperation with China, which derives from a liberal school of international relations, is the large trade volume and the subsequent dependance on economic and financial relations between the two states [Kuik and Rozman 2015, *8*].

As South Korea is a key US ally in the region, China optimizes its efforts to persuade South Korea to shift its policy to less heavy hedging. This is particularly true in the case of the dichotomy, which appears on the periphery of economic and security interest of South Korea [Abbondanza 2022, *412*]. So, the approach employed by China is to encourage the current level of engagement of South Korea

and the United States, ensuring their ties do not deepen further, as their cooperation model has not been officially upgraded to any new level since 1990s [Bong 2017, *49*]. Nevertheless, such approach to addressing South Korean foreign policy appears to be challenging for China for a few reasons: a recent deployment of Terminal High Altitude Area Defense (THAAD) to the peninsula, lack of progress in peace building and condemnation of the nuclear efforts of North Korea, shifting of perspectives of newly elected South Korean administrations and possible integration to the QUAD framework.

A key point of convergence for China and South Korea lies in the Japanese war crimes and wartime claims. While the US is hesitant to step forward in the discussions that address both of its key allies as opponents, China openly challenges Japanese apologetic believes and is a fellow state for South Korea in terms of the shared historical memory [Sato 2023, *337*].

Overall, South Korean dependency on the great power competition as a resource to solve conflict with North Korea serves China's purpose of driving the US ally further away from the hub-and-spoke architecture, employed by the US in the Asia-Pacific. Nevertheless, dealing with a Western-style democracy, Beijing implements effort optimization strategy, focusing on the areas it can leverage, such as North Korea, and increasing the support in the areas of priority for South Korea, such as its economy.

Conclusion. This research paper attempted to look into detail and classify the ways China approaches the cooperation with hedging middle powers in the Asia-Pacific. Hedging, as a security strategy itself, is based on the risk perception, rather than threat response. Therefore, Beijing leverages methods to "de-riskify" the perception of its behavior in the region and convey the idea of the peaceful rise for the benefit of the community of shared future for mankind not only in the Asia-Pacific, but everywhere in the world.

Specific measures employed by China's authorities to influence strategic choices of defined hedging middle powers, such as Indonesia, Vietnam, Thailand and South Korea, can be divided into two normative categories. The first focuses on effort management (effort optimization vs effort conformity), while the second focuses on primary driver (opportunism vs pragmatism). The research concludes that in the cases of Indonesia and Vietnam, which do not have official security ties was the US, pragmatism and continuity of foreign relations is the approach employed by China and supported by the peculiarities of political systems of both states and historical preconditions. Nevertheless, as for the cases of South Korea and Thailand, opportunism is a way for China to seize the momentum of cooperation with these states without igniting excessive controversy over their cooperation with the rising power.

On the other hand, effort optimization is employed to collaborate with both Vietnam and South Korea, which face challenges to their sovereignty, and is defined as a strategy, which establishes new frameworks to assure China's support and presence for the resolution of such conflicts. Effort conformity strategy, which is utilized in cooperation with Indonesia and Thailand, builds upon already existing security considerations and regional institutions, such as ASEAN.

It must be noted, that the analysis in this research must be applied thoroughly to each particular case, as there is a high level of political volatility in most of these cases. Only during last century, all of the aforementioned countries experienced

severe political changes, which varied from revolutions to wars, and resulted in a continuous change of a myriad of political regimes in the Asia-Pacific. The case of Thailand only proves that even most seemingly stable democratic regimes allied with great powers, might experience backlash in their ideologies.

Therefore, more future analysis should focus on crystallizing the definition of hedging and identifying countries in the Asia-Pacific, which employ such strategy, according to the common definition. Future research should answer the questions of whether the economic incentives can substitute security incentives for middle powers, and if yes to which extent and in which cases. Replying to the aforementioned inquiries would significantly increase the analytical level of research in the "middle power" area and create conditions to predict future developments in the region and beyond.

REFERENCES

Abbondanza G. (2022), "Awkward powers: Escaping traditional great and middle power theory", *Global Political Transitions*, pp. 3–43.

Adams J., Gompert D.C. and Knudson T. (2024), "From Quad to Quint? Vietnam's strategic potential", *Survival*, Vol. 66, No. 1, pp. 57–65.

Askari M.U. and Tahir M. (2021), "Vietnam and Philippines" hedging against China in the South China Sea: Economic and security perspectives", *Pakistan Journal of Social Research*, Vol. 03, No. 04, pp. 120–127.

Beeson M. and Higgott R. (2013), "The changing architecture of politics in the Asia-Pacific: Australia's Middle Power Moment?", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 14, No. 2, pp. 215–237.

Bong Y. (2017), "Continuity Amidst Change: The Korea – United States Alliance", in *Global Allies: Comparing US Alliances in the 21st Century*. ANU Press, pp. 45–58.

Busbarat P. (2022), "Thailand's Perspective of the United States and China: A SWOT Analysis", in *Southeast Asian Perspectives of the United States and China: A SWOT Analysis*. Asan Institute for Policy Studies, pp. 94–112.

Butcher J.D. (2024a), "Simply another practice among others? analysing the rise of strategic partnerships in the Asia-Pacific region", *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 78, No. 4, pp. 498–519.

Butcher J.D. (2024b), "Simply another practice among others? analysing the rise of strategic partnerships in the Asia-Pacific region", *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 78, No. 4, pp. 498–519.

Ciorciari J. and Haacke, J. (2022), "Hedging as risk management: Insights from works on alignment, riskification, and strategy", *SSRN Electronic Journal*, pp. 1–44.

Defence Ministry of the Republic of Indonesia (2015), *Defence White Paper*. Jakarta: Defence Ministry of the Republic of Indonesia.

Department of Defence (2024), *National Defence Strategy*. Canberra: Australian Government, Department of Defence.

Emmers R. (2018), "The role of Middle Powers in Asian multilateralism", *Asia Policy*, Vol. 13, No. 4, pp. 42–47.

Emmers R. and Teo S. (2014), "Regional security strategies of middle powers in the asia-pacific", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 15, No. 2, pp. 185–216.

Fitriani E. (2022), *Indonesia's wary embrace of China*, *Merics*, available at: https://merics.org/de/indonesias-wary-embrace-china.

Gurascio F., Vu K. and Nguyen P. (2023), *Vietnam boosts China ties as "bamboo diplomacy" follows US upgrade*, *The Reuters*, available at: https://www.reuters.com/world/chinas-xi-visits-vietnam-after-biden-seeks-boost-ties-2023-12-12/.

Haacke J. (2019), "The concept of hedging and its application to Southeast Asia: A Critique and a proposal for a modified conceptual and methodological framework", *International Relations of the Asia-Pacific*, Vol. 19, No. 3, pp. 375–417.

He Kai and Li Mingjiang (2020), "Understanding the dynamics of the Indo-Pacific: US–China strategic competition, regional actors, and beyond", *International Affairs*, Vol. 96, No. 1, pp. 1–7.

Jones D.M. and Jenne N. (2021), "Hedging and grand strategy in Southeast Asian foreign policy", *International Relations of the Asia-Pacific*, 22 (2), pp. 205–235.

Jordaan E. (2003), "The concept of a middle power in international relations: Distinguishing between emerging and traditional Middle Powers", *Politikon*, Vol. 30, No. 1, pp. 165–181.

Jung S.C., Lee J. and Lee J.-Y. (2020), "The Indo-Pacific Strategy and US Alliance network expandability: Asian Middle Powers" positions on Sino-US geostrategic competition in Indo-Pacific region", *Journal of Contemporary China*, Vol. 30, No. 127, pp. 53–68.

Koga K. (2020), "Japan's "Indo-pacific" question: Countering China or shaping a new regional order?", *International Affairs*, Vol. 96, No. 1, pp. 49–73.

Kratiuk B. (2023), "Strategic alliances and alignments in the indo-pacific", *Handbook of Indo-Pacific Studies*, pp. 248–266.

Kuik C.-C. (2021), "Getting hedging right: A small-state perspective", *China International Strategy Review*, Vol. 3, No. 2, pp. 300–315.

Kuik C.-C. and Rozman G. (2015), *Light or heavy hedging: Positioning between China and the United States*. Washington, DC: Korea Economic Institute.

Küçükdeğirmenci O. (2021), "A strategic decision: Understanding Chinas non-alliance policy in the context of alliance formation", *Euroasia Journal of Social Sciences and Humanities*, Vol. 8, No. 19, pp. 98–114.

Lowy Institute Asia Power Index 2024 (2024), *Lowy Institute,* available at: https://power.lowyinstitute.org/.

Meijer H. and Simón L. (2021), "Covert balancing: Great powers, secondary states and US balancing strategies against China", *International Affairs*, Vol. 97, No. 2, pp. 463–481.

Ministry of Defense (2022), *National security strategy of Japan*. Tokyo: Ministry of Defense.

Nedić P. (2022), "Hedging strategy as a response to the United States-China rivalry: The case of southeast asia", *The Review of International Affairs*, Vol. 73, No. 1185, pp. 91–112.

Office of National Security (2023), *The Yoon Suk Yeol Administration's national security strategy: Global pivotal state for freedom, peace, and prosperity*. Seoul: Office of National Security, Republic of Korea.

Pongsudhirak T. (2020), "Thailand's strategic drift: Domestic determinants amidst superpower competition", *Australian Strategic Policy Institute*, pp. 1–15.

Prasirtsuk K. (2017), "An Ally at the Crossroads: Thailand in the US Alliance System", in *Global Allies: Comparing US Alliances in the 21st Century*. ANU Press, pp. 115–132.

Raghupathy S. (2024), "Vietnam-China and the Indo-Pacific", *Electronic Journal of Social and Strategic Studies*, Vol. 4, No. 3, pp. 356–372.

Robertson J. (2017), "Middle-power definitions: Confusion reigns supreme", *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 71, No. 4, pp. 355–370.

Saha R. *et al.* (2020), *Indonesian foreign policy is still free, more active*, *Lowy Institute*, available at: https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/indonesian-foreign-policy-still-free-more-active.

Sandal N.A. (2014), "Middle Powerhood as a legitimation strategy in the developing world: The cases of Brazil and Turkey", *International Politics*, Vol. 51, No. 6, pp. 693–708.

Sato Y. (2023), "The United States in the indo-pacific", *Handbook of Indo-Pacific Studies*, pp. 331–342.

South-East Asia learns how to deal with China (2024) *The Economist*, available at: https://www.economist.com/asia/2024/01/11/south-east-asia-learns-how-to-deal-with-china.

Supriyanto R. *et al.* (2016), *Check, but not check-mate: Indonesia's nine-dash line mistake*, *Lowy Institute*, available at: https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/check-not-check-mate-indonesia-s-nine-dash-line-mistake.

Tahir R.S.A.R. and Huda M.I.M. (2023), "Thailand's "Bamboo Bending with The Wind" Policy, Shifting Ground Between The U.S and A Rising China", *International Journal of Business Research and Social Sciences*, Vol. 13, No. 2, pp. 1472–1489.

Thanh P.C. and Dung, D.Q. (2019), *2019 Viet Nam National Defence*. Hanoi: National Political Publishing House.

Thao T.P. (2023), "Middle powers in the Indo-Pacific", in *Handbook of Indo-Pacific Studies*. New York, New York: Routledge Handbooks, pp. 430–439.

Wang Yuzhu (2021), "Hedging strategy: Concept, behavior, and implications for China-ASEAN relations", *East Asian Affairs*, Vol. 1, No. 2.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2024

UDC 658
DOI https://doi.org/10.51198/chinesest2024.04.040

GLOBAL IMPACT AND LOCAL TRENDS OF CHINA'S PUBLIC CATERING MARKET

A. Kyrychenko
PhD of Economic sciences
Associate Professor (Associate Professor of the Department of Entrepreneurship and Exchange Activities)
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Heroiv Oborony Str. 15, Kyiv, 03041, Ukraine
akyry@i.ua

China's catering market is one of the most dynamic and influential in the world. China not only shapes trends in the domestic market, but also actively integrates into the global gastronomic industry, spreading elements of its cuisine and food culture. At the same time, the market is influenced by local trends, in particular, digitalization, the development of food delivery, changes in the consumer habits of young people and the growth of interest in healthy eating.

The purpose of the study is to identify the main trends and challenges shaping the modern catering market in China, as well as to outline opportunities for further growth of the industry in the context of digitalization and changing consumer priorities. The research methodology is based on statistical and comparative analysis, data systematization, analytical modeling and interpretation of current trends.

The global impact on the Chinese catering market is based on several key factors: the growth of the middle class, urbanization and the integration of digital technologies, in particular mobile applications for food delivery. At the same time, the market is showing significant growth in the segments of street food, cafes and bars, as well as full-service restaurants. This indicates the adaptation of Chinese consumers to new food formats that provide convenience and speed of service. Changes in consumer habits, particularly among young people, the growth of demand for diverse cuisine and the integration of digital solutions are stimulating the growth of the fast food and food delivery segments. The study presents a comparative analysis of changes in the structure of the restaurant business after the COVID-19 pandemic, and also considers innovative strategies that enterprises are using to recover and develop the market. China, in particular, is demonstrating a significant recovery of the market after the pandemic, with a forecast of growth of up to 5.6 trillion yuan by 2025. Recommendations are provided for stakeholders (regulators, businesses, public organizations) to ensure the effective implementation of the results obtained.

The prospects for the development of this sector foresee stable growth due to the development of new service formats, the integration of innovations and increasing demand for convenient and environmentally friendly products. This opens up new opportunities for businesses that seek to adapt to modern consumer needs.

Key words: Asia-Pacific, globalization, digitalization, restaurants, cafes, food delivery, stakeholders.

ГЛОБАЛЬНИЙ ВПЛИВ ТА ЛОКАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ КИТАЮ

А. В. Кириченко

Ринок громадського харчування Китаю є одним із найбільш динамічних і впливових в світі. Китай не лише формує тренди на внутрішньому ринку, а й активно

інтегрується в глобальну гастрономічну індустрію, поширюючи елементи своєї кухні та культури харчування. Водночас ринок зазнає впливу локальних тенденцій, зокрема цифровізації, розвитку послуг доставки їжі, змін у споживчих звичках молоді та зростання інтересу до здорового харчування.

Метою дослідження є визначення основних трендів і викликів, що формують сучасний ринок громадського харчування Китаю, а також окреслення можливостей для подальшого зростання галузі в умовах цифровізації та змін споживчих пріоритетів. Методологія дослідження базується на статистичному та порівняльному аналізі, систематизації даних, аналітичному моделюванні та інтерпретації актуальних тенденцій.

Глобальний вплив на ринок громадського харчування Китаю базується на кількох ключових чинниках: зростанні середнього класу, урбанізації та інтеграції цифрових технологій, зокрема мобільних додатків для доставки їжі. Водночас ринок демонструє значну динаміку в частині зростання сегментів вуличної їжі, кафе та барів, а також ресторанів із повним набором послуг. Це свідчить про адаптацію китайських споживачів до нових форматів харчування, що забезпечують зручність і швидкість обслуговування. Зміни у споживчих звичках, зокрема серед молоді, зростання попиту на різноманітну кухню й інтеграція цифрових рішень стимулюють зростання сегментів швидкого харчування та доставки їжі. У дослідженні представлено порівняльний аналіз змін у структурі ресторанного бізнесу після пандемії COVID-19, а також розглянуто інноваційні стратегії, які підприємства застосовують для відновлення та розвитку ринку. Китай, зокрема, демонструє значне відновлення ринку після пандемії, з прогнозом зростання до 5,6 трлн юанів до 2025 р. Надано рекомендації для зацікавлених сторін (регуляторів, бізнесу, громадських організацій), які забезпечать ефективність реалізації отриманих результатів.

Перспективи розвитку цього сектору передбачають стабільне зростання завдяки розвитку нових форматів обслуговування, інтеграції інновацій та підвищенню попиту на зручні й екологічно чисті продукти. Це відкриває нові можливості для бізнесу, який прагне адаптуватися до сучасних потреб споживачів.

Ключові слова: Азійсько-Тихоокеанський регіон, глобалізація, цифровізація, ресторани, кафе, доставка їжі, зацікавлені сторони.

Ринок громадського харчування Китаю є одним із найбільш динамічних і впливових у світі, формуючи тренди, що виходять далеко за межі держави. Завдяки масштабам економіки, культурній різноманітності та швидким темпам урбанізації Китай став ключовим гравцем у глобальній гастрономічній індустрії. Місцеві компанії дедалі активніше виходять на світові ринки, поширюючи елементи китайської кухні та культури харчування. Водночас ринок громадського харчування Китаю зазнає впливу локальних тенденцій, як-от цифровізація, стрімке зростання сервісу доставки їжі, зміни у споживчих звичках молодого покоління та підвищення інтересу до здорового харчування.

Актуальність дослідження розвитку ринку громадського харчування в Китаї зумовлена його значним впливом на світову економіку та споживчі тенденції. Китай є одним із найбільших споживачів харчових продуктів, і його швидка урбанізація, а також зростання середнього класу кардинально змінюють попит на якісну та здорову продукцію. Водночас країна демонструє високу динаміку у сфері електронної комерції, яка перетворює традиційні моделі роздрібної торгівлі [Ilchuk, Kyrychenko and Vodnitskyi 2023]. Ці фактори спонукають до розвитку місцевого аграрного сектору та підвищення стандартів якості продуктів харчування, що відображає державну політику Китаю, спрямовану

на забезпечення продовольчої безпеки. Зростаючий попит на екологічно чисті продукти та інтерес до імпортних товарів також відкривають можливості для іноземних виробників, що прагнуть закріпитися на китайському ринку.

Ринок громадського харчування Китаю досліджували зарубіжні вчені, серед яких варто виділити: Ван Вейу, Ван Шань, Чень Хуань, Лю Лінцзюнь, Фу Тяньле та Ян Юйсінь; Юнгуан Цзінь; Сюй Чень, Цянь Чжилань, Чжан Цзихань; Цзя Хайчао, Чжен Міньжуй, Ван Пейпей, Лі Тяньле та Чжен Сіньці; Цао Сяочан, Чжан Фен, Чен Шенкуй, Лю Сяоцзє; Лі Тянь, Шень Сяоянь; Чжоу Тяньї; Ван Цзиянь та ін.

Так, Ван Вейу, Ван Шань, Чень Хуань, Лю Лінцзюнь, Фу Тяньле та Ян Юйсінь аналізують міське громадське харчування в чотирьох центральних містах Китаю (Шанхай, Ханчжоу, Нанкін і Хефей). Виділяють три кількісні показники для характеристики міського громадського харчування, а саме індекс локалізації кухні (CLI), індекс різноманітності кухні (CDI) і географічні переваги кухні (CGPI) [Wang et al. 2022].

Юнгуан Цзінь приділив увагу у своїх дослідженнях підвищенню конкурентоспроможності підприємств громадського харчування в Китаї. Він досліджував питання вдосконалення професійної компетентності працівників галузі, якість їхньої підготовки та навичок, а також адаптації до нових умов ринку, де конкуренція є головним рушієм розвитку. На думку автора, для успішного функціонування в умовах сучасної ринкової економіки підприємства мають приділяти особливу увагу брендингу, інноваціям і культурним стратегіям. Юнгуан Цзінь підкреслює, що створення унікального бренду, інноваційні підходи до формування меню та орієнтація на здорове харчування стають основними чинниками, які забезпечують перевагу на ринку [Jin Yongguang 2018].

Науковці Сюй Чень, Цянь Чжилань, Чжан Цзихань досліджують вплив змін споживчих звичок у сфері харчування в Китаї після пандемії COVID-19 на розвиток ресторанного бізнесу. На основі прикладу бізнес-моделі Haidilao автори аналізують такі тенденції, як зростання популярності доставки їжі, вплив соціальних мереж та акцій, і пропонують стратегії для підвищення прибутковості, включно з оптимізацією ланцюга постачання, співпрацею з інфлюенсерами та впровадженням інноваційних маркетингових рішень підприємств [Xu Chen, Qian Zhilan, Zhang Zihan 2021].

Вплив COVID-19 на громадське харчування в Китаї досліджували також Цзя Хайчао, Чжен Міньжуй, Ван Пейпей, Лі Тяньле та Чжен Сіньці, вони представили часово-просторову динаміку CSI 2018–2023 рр. з основними змінами, що узгоджуються з ключовими етапами пандемії COVID-19 [Jia Haichao et al. 2024].

Цао Сяочан, Чжан Фен, Чен Шенкуй, Лю Сяоцзє проаналізували зміну політики центрального уряду після 2012 р. щодо запровадження низки заходів з обмеження відходів громадського харчування та дійшли висновку, що низький рівень харчових відходів є важливим стандартом для сталого розвитку галузі громадського харчування [Cao Xiaochang et al. 2021].

Лі Тянь, Шень Сяоянь досліджували ринок громадського харчування Китаю, розділивши ресторани на чотири типи: китайські ресторани, ресторани західної кухні, ресторани швидкого харчування, а також ресторани десертів і напоїв у розрізі регіонів Китаю [Li Tian, Shen Xiaoyan 2024].

Чжоу Тяньї ретельно вивчив вплив COVID-19 на харчовий бізнес Китаю та дійшов висновку, що китайська індустрія громадського харчування повинна заохочувати більше інновацій і вдосконалення технологій, щоб вижити в таких умовах і бути прибутковою [Zhou Tianyi 2023].

Ван Цзиянь у своєму дослідженні пропонує стратегії відновлення й розвитку ринку громадського харчування Китаю після COVID-19. До цих стратегій належать консолідація невеликих підприємств, інвестиції в навчання персоналу, впровадження технологій і розробка інноваційних послуг, адаптованих до вподобань споживачів. Вони мають базуватися на ефективному контролі спалахів, кампаніях вакцинації та використанні відкладеного попиту, що сприятиме майбутньому зростанню та стабільності галузі [Wang Ziyan 2024].

Метою статті є дослідження впливу глобалізації та локальних тенденцій на розвиток ринку громадського харчування в Китаї, визначення ключових викликів і можливостей для галузі в умовах урбанізації, цифровізації та змін споживчих звичок. У статті були використані такі методи: статистичний аналіз (для обробки даних про ринок громадського харчування в Китаї), порівняльний аналіз (для зіставлення глобальних і локальних тенденцій), систематизація даних (для структурування отриманих результатів), аналітичне моделювання (для прогнозування змін у галузі), інтерпретація тенденцій (для визначення ключових викликів і можливостей).

Глобальний ринок громадського харчування охоплює широкий спектр закладів, які задовольняють різноманітні потреби споживачів залежно від їхніх уподобань, бюджету й соціального статусу. За типом ресторану цей ринок можна розділити на кілька основних сегментів: вулична їжа, кафе та бари, ресторани швидкого обслуговування й ресторани з повним набором послуг. Кожен із цих сегментів має свої особливості, цільову аудиторію та ключові ринки. Наприклад, сегмент швидкого харчування домінує в Північній Америці (53% у 2023 р.) завдяки своїй зручності та доступності, тоді як ресторани з повним набором послуг більш притаманні Азійсько-Тихоокеанському регіону (58% у 2023 р.) [Foodservice Market Monitor 2024].

З позиції географії найбільшими регіонами за обсягом ринку є Північна Америка, Азійсько-Тихоокеанський регіон та Європа, тоді як Північна Америка є лідером завдяки усталеним брендам і широкій мережі франшиз, Азійсько-Тихоокеанський регіон демонструє найшвидші темпи зростання через зростання середнього класу, урбанізацію та інтеграцію цифрових технологій. Європа залишається важливим гравцем завдяки багатій гастрономічній культурі та туристичній привабливості. Латинська Америка, Близький Схід та Африка також розвиваються, проте стикаються з викликами, пов'язаними з економічною нестабільністю та меншою інтеграцією цифрових рішень.

Ринок громадського харчування в Китаї регулюється комплексною системою нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення якості продукції, безпеки споживачів та екологічної стійкості галузі. Основними регуляторними органами є Державне управління з регулювання ринку (SAMR – офіційний орган, який контролює сертифікацію підприємств і дотримання санітарних норм); Міністерство сільського господарства та сільських справ (MARA), а також Національна комісія з розвитку та реформ (NDRC). Чинне законодавство передбачає суворі вимоги до безпечності харчових продуктів (зокрема, Закон

КНР «Про безпеку харчових продуктів» (Food Safety Law of the People's Republic of China), обов'язкову сертифікацію постачальників і контроль за умовами виробництва. Останніми роками посилюється державна політика щодо зменшення харчових відходів (ініціатива Clean Plate) і стимулювання використання екологічно чистих пакувальних матеріалів.

У Китаї спостерігається активний розвиток ринку громадського харчування, що супроводжується модернізацією технологій і підвищенням стандартів безпеки. Водночас, якщо порівнювати з розвиненими країнами, як-от США та країни ЄС, спостерігається необхідність подальшої гармонізації регуляторних вимог із міжнародними стандартами. У Європі, наприклад, особлива увага приділяється скороченню викидів CO_2 у харчовій індустрії та впровадженню циркулярної економіки, тоді як у Китаї ці аспекти ще перебувають на етапі активного формування. Водночас китайська модель управління харчовою безпекою є однією з найбільш централізованих, що дає змогу швидко реагувати на виклики й запроваджувати масштабні ініціативи.

У сучасних умовах китайська влада активно стимулює застосування цифрових технологій для оптимізації логістики й контролю витрат ресурсів у ресторанному бізнесі, що є частиною ширшої стратегії екологізації.

Глобальний ринок громадського харчування демонструє значну географічну диверсифікацію та залежить від соціальних, економічних і культурних факторів кожного регіону. У період 2021–2023 рр. глобальний ринок громадського харчування збільшився з 2221 млрд євро до 2797 млрд євро, що свідчить про стабільне зростання. Загальний приріст за три роки становить 576 млрд євро, або приблизно 25,9%. Це свідчить про відновлення та розвиток після пандемічного спаду (рис. 1).

Азійсько-Тихоокеанський регіон займає лідируючу позицію серед інших географічних регіонів за обсягами ринку громадського харчування. У 2023 р. цей ринок досяг 1168 млрд євро, що становить близько 42% від загального обсягу глобального ринку громадського харчування. Це відображає значний потенціал регіону в галузі громадського харчування. Приріст обсягів за період 2021–2023 рр. становить 10,6%, що є стабільним, хоча й не таким високим, як у деяких інших регіонах, наприклад у Північній Америці.

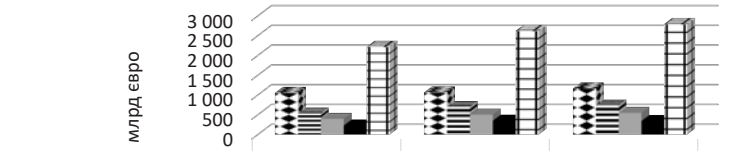

	2021	2022	2023
Азійсько-Тихоокеанський регіон	1 056	1 067	1 168
Північна Америка	534	700	735
Європа	399	506	550
Решта світу	231	353	345
Всього	2 221	2 626	2 797

Рік

Рис. 1. Глобальний ринок громадського харчування за географією в 2021–2023 рр., млрд євро

Джерело: побудовано автором за [Foodservice Market Monitor].

Серед факторів зростання ринку громадського харчування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні можна виділити:

– зростання середнього класу й урбанізація: азійські країни, зокрема Китай, переживають швидке зростання середнього класу. Це створює збільшений попит на послуги громадського харчування, оскільки все більше людей мають змогу витрачати гроші на ресторани, кафе й інші послуги харчування;

– зміни у споживчих звичках: молодь в Азії все більше орієнтується на швидке харчування та їжу на винос, а також стає більш вимогливою до якості продуктів. Попит на різноманітну кухню (як місцеву, так і міжнародну) також зростає завдяки глобалізації та інтеграції технологій;

– технологічні інновації: бурхливий розвиток цифрових технологій у країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону (зокрема, Китаї) сприяє популяризації мобільних додатків для доставки їжі та онлайн-замовлень, що робить доступ до громадського харчування швидким і зручним;

– зростання туризму: туристичні потоки в країни регіону також стимулюють попит на громадське харчування, оскільки іноземці охоче відвідують місцеві ресторани, пробуючи традиційну кухню. Це особливо помітно в таких країнах, як Таїланд, Японія, Сінгапур і Малайзія.

Аналіз даних ринку громадського харчування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні за типом ресторану (рис. 2) дає підстави зробити такі висновки:

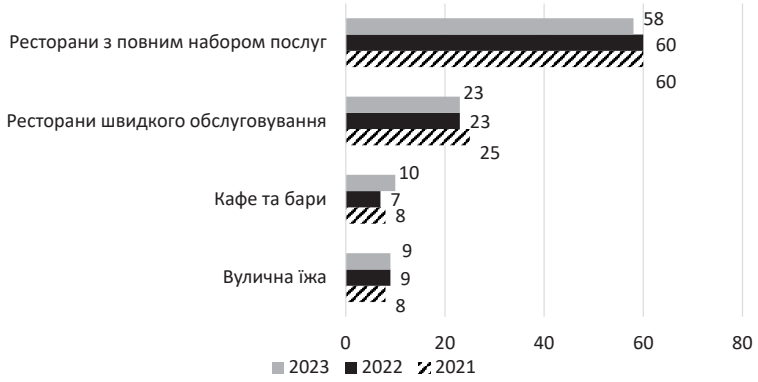

Рис. 2. Ринок громадського харчування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні за типом ресторану в 2021–2023 рр., %

Джерело: побудовано автором за [Foodservice Market Monitor].

– вулична їжа є важливою складовою традиційної кулінарії в багатьох країнах Азії та забезпечує доступне та швидке харчування для місцевих жителів і туристів. Цей сегмент демонструє стабільність, так, частка вуличної їжі зросла з 8% у 2021 р. до 9% у 2022 р., а у 2023 р. залишилася на тому ж рівні (9%);

– підвищення частки кафе та барів у 2023 р. вказує на відновлення попиту на більш соціальні формати харчування, які поєднують ресторанні послуги з атмосферою відпочинку. Зокрема, це може бути пов'язано з постпандемічним відновленням і змінами в уподобаннях споживачів, які шукають більше можливостей для соціалізації;

– дані свідчать про певне уповільнення зростання в сегменті ресторани швидкого обслуговування, хоча він все одно залишається важливим. Можливо, зростання конкуренції і зміни в смаках споживачів, які звертають увагу на здорове харчування, впливають на частку ресторанів швидкого харчування;

– найбільшу частку займають ресторани з повним набором послуг, залишаючись відносно стабільними. Незначне зниження у 2023 р. може бути результатом конкуренції з іншими форматами харчування, зокрема з ресторанами швидкого обслуговування й кафе, які зазвичай пропонують більш доступні та зручні варіанти для споживачів. Однак цей сегмент все одно залишається лідером на ринку завдяки великому вибору послуг, які пропонуються.

Ринок громадського харчування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні демонструє зміни в уподобаннях споживачів, що веде до коригування структури ринку. Зростання частки вуличної їжі і кафе з барами свідчить про збільшений попит на швидку, але більш соціальну та доступну їжу. Водночас ресторани швидкого обслуговування й ресторани з повним набором послуг стикаються з певними викликами через конкуренцію та зміну уподобань споживачів, що акцентують увагу на зручності, швидкості та більш доступних варіантах харчування. Загалом ринок громадського харчування в регіоні зберігає свою динамічність, але змінюється в напрямі більш гнучких і адаптованих до сучасних потреб форм харчування.

Отже, Азійсько-Тихоокеанський регіон є ключовим гравцем на глобальному ринку громадського харчування, а його економічне зростання та технологічні інновації сприяють цьому процесу. Збільшення купівельної спроможності населення, зростання середнього класу, технологічний прогрес і високий попит на різноманітні кухні забезпечують стабільне зростання цього сегмента. Одним із ключових гравців цього ринку є Китай, проаналізуємо його ринок громадського харчування більш детально.

За типом ресторану ринок громадського харчування Китаю має такий вигляд (рис. 3).

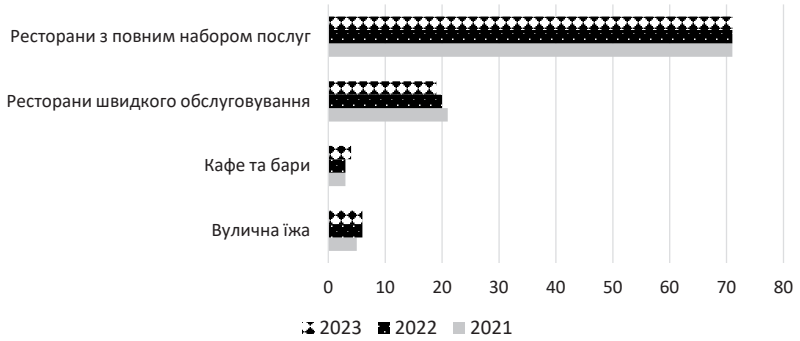

Рис. 3. Ринок громадського харчування Китаю за типом ресторану в 2021–2023 рр., %

Джерело: побудовано автором за [Foodservice Market Monitor].

Аналіз рис. 3 дає підстави стверджувати, що ринок громадського харчування Китаю залишається стабільним, з невеликими змінами в структурі попиту на різні типи ресторанів. Ресторани з повним набором послуг продовжують бути лідером на ринку, що відображає високий попит на традиційні ресторани, які пропонують повний спектр послуг. Зростання частки вуличної їжі та кафе з барами свідчить про те, що китайці стають більш орієнтованими на зручність, швидкість обслуговування й нові соціальні формати харчування. Зменшення частки ресторанів швидкого обслуговування вказує на зменшення популярності традиційних мереж швидкого харчування, що, можливо, відображає зміни в споживчих звичках і більшу увагу до здорового способу життя. Загалом ринок громадського харчування в Китаї демонструє зрілість, з домінуванням традиційних ресторанів і водночас інтеграцією нових форматів для задоволення потреб більш широкої аудиторії.

Ресторанний ринок Китаю став свідком значного відновлення після пандемії. У 2023 р. ринок громадського харчування в Китаї досяг 5,3 трлн юанів (717,6 млрд доларів США), що на 20,6% більше, ніж у минулому році, і, по суті, повернув масштаб ринку до рівня до пандемії. Очікується, що найближчим часом темпи зростання індустрії громадського харчування в Китаї стабілізуються, а до 2025 р. прогнозований розмір ринку становитиме 5,6 трлн юанів (772,8 млрд доларів США) [Daxue Consulting] (рис. 4).

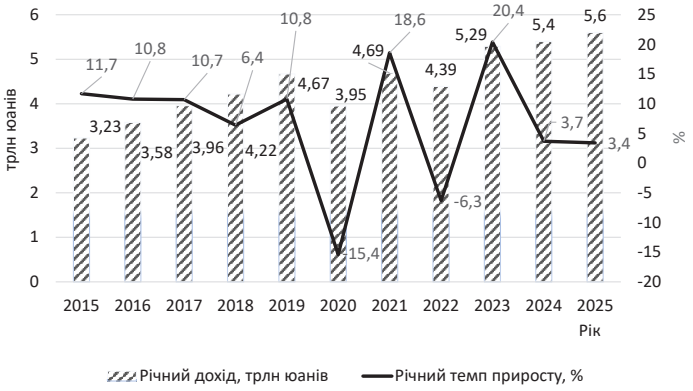

Рис. 4. Річні дохід і темп приросту китайського ринку громадського харчування, 2015–2025 рр.

Джерело: побудовано автором за [Daxue Consulting; Statista].

** 2024–2025 рр. – прогнозні дані.*

З розвитком електронної комерції постійно зростає частка замовлень їжі онлайн. До того ж база користувачів китайських служб доставки є найбільшою у світі й охопила понад 540 млн користувачів станом на 2023 р. [Daxue Consulting].

На відміну від більшості країн, ресторани в Китаї сприймаються як звичайне повсякденне явище. Опитування, опубліковане Statista у грудні 2022 р., у якому було опитано 7000 осіб віком від 16 років, показало, що близько 50% респондентів обідають кілька разів на тиждень у ресторані.

Зазвичай вони ходять у ресторани швидкого обслуговування, де подають традиційні китайські страви, залишаючи ресторани з повним набором послуг для особливих випадків.

У 2024 р. Daxue Consulting опублікувала звіт, у якому опитали 1000 людей про їхні вподобання у виборі ресторану. Опитування показало, що у виборі ресторану основним критерієм учасники вважають доступність, потім наявність конкретних страв і загальну обстановку (рис. 5).

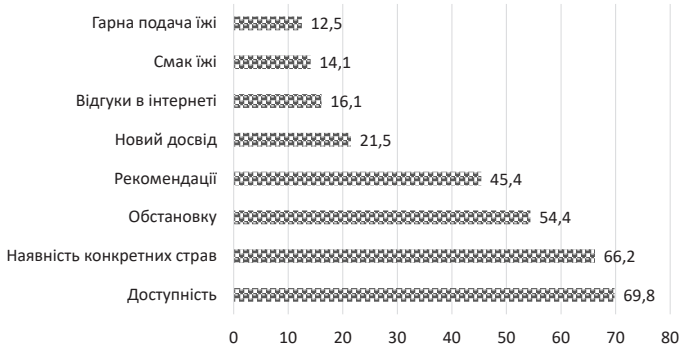

Рис. 5. Основні критерії при виборі ресторану в Китаї у 2024 р.

Джерело: побудовано автором за [Daxue Consulting].

Ця тенденція залишається відносно стабільною для обох статей. Проте з віком важливість страв стає все більш помітною, тоді як акцент на таких факторах, як популярність, пошук нових вражень і візуальна привабливість страв на фотографіях, зменшується [Daxue Consulting].

За останні кілька років у Китаї стрімко зріс попит на готову їжу із собою, оскільки це економить час і зусилля для завантажених роботою людей. Простота використання, функціональність, швидка доставка та висока поживна цінність є важливими факторами, що сприяють зростанню ринку громадського харчування. Крім того, міленіали та представники покоління Z стимулюють впровадження продуктів преміумкласу через зростаючий інтерес до інноваційної готової їжі. До того ж зростання попиту на готові до вживання продукти преміумкласу та поживні продукти спеціально призначено для тих, хто вважає себе гурманами. Отже, збільшення споживання готової їжі стимулює зростання ринку [Fortune Business Insights] (підсумовуючи проведене дослідження, побудуємо таблицю 1).

Глобальний вплив на ринок громадського харчування Китаю є багатогранним і багатофакторним процесом, який зумовлений змінами в міжнародній економіці, культурних тенденціях, технологіях і споживчих уподобаннях. Китай, зі свого боку, активно адаптується до цих змін, інтегруючи міжнародні практики, зберігаючи при цьому свою кулінарну традицію та надаючи нові можливості для розвитку бізнесу у сфері громадського харчування. Азійсько-Тихоокеанський регіон, зокрема Китай, займає провідні позиції на глобальному ринку громадського харчування завдяки інтеграції технологій, культурному багатству та зростанню туризму. Китайський ринок громадського харчування

залишається одним із найбільш перспективних, демонструючи стабільність і здатність до адаптації у відповідь на зміну глобальних і локальних трендів. Ринок громадського харчування Китаю демонструє високу динамічність і є одним із ключових драйверів розвитку глобальної гастрономічної індустрії. Значна роль Китаю пояснюється масштабами економіки, урбанізацією, різноманітністю регіональних кухонь і впровадженням інноваційних технологій, що впливають як на внутрішній ринок, так і на глобальні тенденції в індустрії харчування. З огляду на ці фактори ринок громадського харчування в Китаї продовжуватиме зростати, зберігаючи динамізм та адаптуючись до нових реалій. Прогнозовані темпи зростання цього сектору до 2025 р. підтверджують його стабільний розвиток.

Питання продовольчої безпеки є ключовим викликом як для Китаю, так і для світової спільноти, особливо в умовах зростаючого населення, кліматичних змін і геополітичної нестабільності. Китайська стратегія забезпечення продовольчої безпеки базується на розширенні внутрішнього виробництва,

Таблиця 1

Глобальний вплив і локальні тенденції ринку громадського харчування Китаю

Категорія	Глобальний вплив	Локальні тенденції
Економіка	Китай є одним із найбільших ринків у світі, залучаючи міжнародні мережі ресторанного бізнесу	Зростання популярності місцевих закладів, які пропонують якісну, доступну й автентичну китайську кухню
Технології	Активна інтеграція штучного інтелекту, онлайн-доставки та безконтактних платежів	Широке впровадження QR-меню та додатків для замовлення через платформи, зокрема WeChat і Alipay
Культура та традиції	Китайська кухня має глобальну популярність, адаптуючи страви для різних культур світу	Повернення до традиційних рецептів, використання локальних інгредієнтів і підтримка малого бізнесу
Здоров'я та екологія	Глобальна тенденція до вегетаріанства й екологічних практик у виробництві їжі	Попит на здорове харчування: органічні продукти, зменшення вживання олії та солі
Міжнародна конкуренція	Міжнародні бренди, як-от McDonald's, Starbucks, активно конкурують на китайському ринку	Локальні бренди створюють нові концепції, що враховують національні особливості та традиції
Демографія	Молодь задає тренди, включно з новими форматами ресторанів	Зростає популярність кафе з розвагами для молоді та сімейними зонами
Пандемія та відновлення	COVID-19 стимулював глобальну переорієнтацію на доставку	У Китаї швидке відновлення галузі завдяки державній підтримці й адаптації до нових умов
Інновації	Інвестиції в роботизовані кухні, автоматизацію процесів і новітні IT-рішення	Експерименти з форматами, наприклад, ресторани без офіціантів із повністю автоматизованим обслуговуванням

Джерело: розробка автора за [Innovamarketinsights; Democraticmedia; Fliprogram; Zhou Tianyi 2023; Li Tian and Shen Xiaoyan 2024; Wang Ziyan 2024].

диверсифікації імпортних постачань і впровадженні сучасних агротехнологій. Ринок громадського харчування відіграє важливу роль у цій системі, адже ефективне управління харчовими ресурсами, впровадження стандартів безпечного та якісного харчування, а також мінімізація відходів є важливими елементами стабільності продовольчого забезпечення. Зокрема, в Китаї діють жорсткі вимоги щодо безпеки харчових продуктів, а розвиток технологій простежуваності сприяє підвищенню контролю над якістю продукції. Аналіз взаємозв'язку між громадським харчуванням і продовольчою безпекою дає змогу оцінити потенціал галузі до адаптації у відповідь на глобальні виклики та її внесок у стійкий розвиток продовольчих систем.

Дослідження розвитку ринку громадського харчування в Китаї підтверджує, що цей сектор є важливим чинником як для внутрішньої економіки держави, так і для світових споживчих тенденцій. Швидке зростання середнього класу й урбанізація сприяють підвищенню попиту на якісні продукти й екологічно чисту їжу, що, зі свого боку, підтримує розвиток як місцевого аграрного сектору, так і міжнародного експорту. Зростаючий інтерес до інновацій, преміумсегмента та зручності електронної комерції формує унікальний ландшафт, де важливу роль відіграють онлайн-платформи та доставка. У майбутньому цей ринок матиме стабільне зростання, оскільки він адаптується до сучасних запитів споживачів, як-от швидкість, поживність і комфорт. Врахування цих тенденцій дасть змогу гравцям ринку ефективно задовольняти потреби споживачів і розширювати свої позиції на цьому перспективному ринку.

Результати дослідження стають цінним інструментом для ухвалення обґрунтованих рішень, але їх ефективне застосування залежить від чітко сформульованих рекомендацій для ключових зацікавлених сторін. Кожна група – регулятори, бізнес, громадські організації – має свої пріоритети, можливості та сфери впливу. Отже, надання конкретних рекомендацій дасть змогу:

– регуляторам – адаптувати законодавство, створити сприятливі умови для розвитку галузі, запровадити механізми моніторингу та контролю. Це сприяє забезпеченню прозорості, справедливості та довгострокової стабільності;

– бізнесу – використовувати результати досліджень для покращення стратегій управління, оптимізації процесів і впровадження інновацій. Дотримуючи рекомендацій, можна мінімізувати ризики, підвищити ефективність і покращити конкурентоспроможність;

– громадським організаціям – ефективніше розробляти програми підтримки, здійснювати контроль за виконанням зобов'язань різними суб'єктами та сприяти розвитку соціальних ініціатив.

Чіткі рекомендації забезпечать комплексний підхід до вирішення проблеми, сприятимуть координації між усіма зацікавленими сторонами та підвищать ефективність реалізації отриманих результатів (табл. 2).

Запропоновані рекомендації є ключовим інструментом для ефективного впровадження результатів дослідження в практику різних зацікавлених сторін. Вони сприятимуть узгодженню дій між регуляторами, бізнесом і громадськими організаціями, що дасть змогу створити сприятливе середовище для реалізації змін. Регулятори отримують практичні механізми для вдосконалення законодавства, моніторингу та стимулювання ініціатив, що сприяє прозорості й ефективності управління. Бізнес, зі свого боку, може використовувати рекомендації для інтеграції

інноваційних практик, підвищення конкурентоспроможності та розвитку партнерських зв'язків. Громадські організації завдяки цим рекомендаціям можуть активніше впливати на процеси ухвалення рішень, сприяти підвищенню обізнаності й адвокації змін. Таким чином, реалізація цих рекомендацій забезпечить комплексний підхід до вирішення проблем і сприятиме стійкому розвитку ринку громадського харчування Китаю.

Подальший розвиток галузі потребує не лише внутрішнього вдосконалення нормативного регулювання, але й інтеграції до глобальних процесів сталого розвитку.

Таблиця 2

Рекомендації для зацікавлених сторін (регуляторів, бізнесу, громадських організацій)

Зацікавлені сторони	Рекомендації	Характеристика	Очікуваний результат
Регулятори	Розробка та вдосконалення законодавства	Ухвалення нормативних актів, які сприятимуть впровадженню результатів дослідження та підвищенню ефективності відповідних процесів	Забезпечення прозорості та відповідності законодавчим вимогам
	Стимулювання ініціатив	Упровадження механізмів підтримки (гранти, податкові пільги, державні програми) для суб'єктів, що впроваджують рекомендовані практики	
	Моніторинг і контроль	Забезпечення ефективного нагляду за дотриманням стандартів і практик, розроблених на основі дослідження	
Бізнес	**Інтеграція найкращих практик**	Упровадження рекомендацій у внутрішні бізнес-процеси для підвищення ефективності та конкурентоспроможності	Підвищення конкуренто-спроможності та репутації
	Розширення партнерств	Співпраця з іншими організаціями, експертами та державними установами для ефективної реалізації змін	
	Інвестування в розвиток	Спрямування ресурсів на навчання персоналу та модернізацію процесів відповідно до отриманих висновків	
Громадські організації	**Підвищення обізнаності**	Організація просвітницьких кампаній, семінарів і тренінгів для поширення результатів дослідження серед населення та бізнесу	Збільшення суспільної обізнаності та залучення до вирішення проблем
	Адвокація змін	Взаємодія з державними органами для впровадження необхідних реформ і нормативних змін	
	Співпраця з бізнесом і владою	Створення платформ для діалогу та спільної розробки стратегій упровадження досліджених ініціатив	

Джерело: розробка автора на основі проведених досліджень.

Важливими викликами для галузі залишаються питання продовольчої безпеки, зниження харчових відходів, адаптація до екологічних стандартів, а також вплив зовнішніх факторів, як-от пандемія COVID-19. Зокрема, пандемія прискорила трансформацію індустрії, сприяючи розвитку онлайн-сервісів, але водночас викликала необхідність інновацій у бізнес-моделях підприємств громадського харчування.

Подальший розвиток галузі залежить від інновацій, технологічної інтеграції та здатності підприємств відповідати очікуванням споживачів, орієнтованих на якість, зручність і різноманіття послуг. Перспективними напрямами для китайського ринку громадського харчування є подальший розвиток сегмента доставки їжі, впровадження екологічних практик, розширення пропозиції здорового харчування й інтеграція новітніх технологій для підвищення ефективності та конкурентоспроможності.

Ці тенденції підкреслюють важливість стратегічного планування й інноваційного підходу до управління в індустрії громадського харчування, що сприятиме зміцненню позицій Китаю як глобального лідера у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

Analysis of the Characteristics and Spatial Pattern of the Catering Industry in the Four Central Cities of the Yangtze River Delta / W. Wang et al. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 2022. Vol. 11, № 6. P. 321. DOI: https://doi.org/10.3390/ijgi11060321.

Big data-driven spatio-temporal heterogeneity analysis of Beijing's catering service industry during the COVID-19 pandemic / H. Jia et al. *Scientific Reports*, 2024. Vol. 14, no. 1. DOI: https://doi.org/10.1038/s41598-024-51251-z.

Daxue Consulting. URL: https://daxueconsulting.com/restaurant-market-china/.

Digital food marketing research: global trends. URL: https://democraticmedia.org/assets/cdd-digital-food-mkt-research-report-mar24-1.3.pdf.

Food industry economic and trend outlook report. URL: https://www.fliprogram.com/u/2024/02/29090432/FLIP_Report_2024_2-28.pdf.

Foodservice Market Monitor 2022. URL: https://ricerchedimercato.siamesenetwork.it/wp-content/uploads/2024/01/FoodserviceMarket-Monitor-2022-Deloitte.pdf.

Foodservice Market Monitor 2023. URL: https://www.deloitte.com/it/it/Industries/consumer/analysis/foodservice-market-monitor-2023.html.

Foodservice Market Monitor 2024. URL: https://www.deloitte.com/it/it/services/financial-advisory/analysis/foodservice-market-monitor-2024.html.

Fortune Business Insights. URL: https://www.fortunebusinessinsights.com/china-food-service-market-107657.

Ilchuk M., Kyrychenko A., Vodnitskyi M. Development of e-Commerce in Ukraine in the War and Post-War Conditions. Science and Innovation, 2023. № 19 (3), p. 3–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scine19.03.003.

Jin Yongguang. An Analysis on Cultural Operation & Management for Catering. *Review of Educational Theory*, 2018. Vol. 1, № 1. P. 5. DOI: https://doi.org/10.30564/ret.v1i1.12.

Li Tian, Shen Xiaoyan. Spatial patterns and their in fluencing factors for China's catering industry. *Humanities and Social Sciences Communications.* 2024. Vol. 11. P. 1-12. DOI: https://doi.org/10.1057/s41599-024-03580-7.

Statista. URL: https://www.statista.com/topics/5301/catering-industry-in-china/#topicOverview

Sustainable Development of the Catering Industry in China: Policy and Food Waste / C. Xiaochang et al. *Journal of Resources and Ecology*, 2021. Vol. 12, № 5. DOI: https://doi.org/10.5814/j.issn.1674-764x.2021.05.006.

Top food trends 2024. URL: https://www.innovamarketinsights.com/trends/top-food-trends-2024/.

Wang Ziyan. Trends and Dynamics of China's Lodging and Catering Industry: A Comparative Analysis. *Highlights in Business, Economics and Management*. 2024. Vol. 30. P. 147–150. DOI: https://doi.org/10.54097/94r1am97.

Xu Chen, Qian Zhilan, Zhang Zihan. Analysis of Chinese Consumer Behavior on Catering Services and Research on Corporate Marketing Strategies in the Post-Pandemic Era. *2021 International Conference on Enterprise Management and Economic Development (ICEMED 2021)*, Nanjing, China, 14–16 May 2021. Paris, France, 2021. DOI: https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210601.069.

Zhou Tianyi. Analysis of the Current Situation of China's Catering Industry under the Background of Covid 19. *Advances in Economics, Management and Political Sciences*. 2023. Vol. 9, № 1. P. 161–167. DOI: https://doi.org/10.54254/2754-1169/9/20230373.

REFERENCES

Wang W. et al (2022), Analysis of the Characteristics and Spatial Pattern of the Catering Industry in the Four Central Cities of the Yangtze River Delta. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, Vol. 11, no. 6. P. 321, available at: https://doi.org/10.3390/ijgi11060321. (In English).

Jia H. et al. (2024), Big data-driven spatio-temporal heterogeneity analysis of Beijing's catering service industry during the COVID-19 pandemic / H. Jia et al. *Scientific Reports*. Vol. 14, no. 1, available at: https://doi.org/10.1038/s41598-024-51251-z. (In English).

Daxue Consulting, available at: https://daxueconsulting.com/restaurant-market-china/. (In English).

Digital food marketing research: global trends, available at: https://democratic-media.org/assets/cdd-digital-food-mkt-research-report-mar24-1.3.pdf. (In English).

Food industry economic and trend outlook report, available at: https://www.fliprogram.com/u/2024/02/29090432/FLIP_Report_2024_2-28.pdf. (In English).

Foodservice Market Monitor 2022, available at: https://ricerchedimercato.siamesenetwork.it/wp-content/uploads/2024/01/FoodserviceMarket-Monitor-2022-Deloitte.pdf. (In English).

Foodservice Market Monitor 2023, available at: https://www.deloitte.com/it/it/Industries/consumer/analysis/foodservice-market-monitor-2023.html. (In English).

Foodservice Market Monitor 2024, available at: https://www.deloitte.com/it/it/services/financial-advisory/analysis/foodservice-market-monitor-2024.html. (In English).

Fortune Business Insights, available at: https://www.fortunebusinessinsights.com/china-food-service-market-107657. (In English).

Ilchuk M., Kyrychenko A., Vodnitskyi M. (2023), Development of e-Commerce in Ukraine in the War and Post-War Conditions. Science and Innovation, № 19(3), p. 3-14, available at: https://doi.org/10.15407/scine19.03.003. (In English).

Jin Y. (2018), An Analysis on Cultural Operation & Management for Catering. *Review of Educational Theory*, Vol. 1, no. 1. P. 5, available at: https://doi.org/10.30564/ret.v1i1.12. (In English).

Li T., Shen X. (2024), Spatial patterns and their in fluencing factors for China's catering industry. Humanities and Social Sciences Communications, Vol. 11, 1-12, available at: https://doi.org/10.1057/s41599-024-03580-7. (In English).

Statista, available at: https://www.statista.com/topics/5301/catering-industry-in-china/#topicOverview. (In English).

Xiaochang C. et al. (2021), Sustainable Development of the Catering Industry in China: Policy and Food Waste / C. Xiaochang et al. *Journal of Resources and Ecology*. Vol. 12, no. 5, available at: https://doi.org/10.5814/j.issn.1674-764x.2021.05.006. (In English).

Top food trends 2024, available at: https://www.innovamarketinsights.com/trends/top-food-trends-2024/. (In English).

Wang Z. (2024), Trends and Dynamics of China's Lodging and Catering Industry: A Comparative Analysis. 6th International Conference on Innovations in Economic Management and Social Science, Vol. 30, p. 147–150, available at: https://doi.org/10.54097/94r1am97. (In English).

Xu C., Qian Z., Zhang Z. (2021), Analysis of Chinese Consumer Behavior on Catering Services and Research on Corporate Marketing Strategies in the Post-Pandemic Era. *2021 International Conference on Enterprise Management and Economic Development (ICEMED 2021)*, Nanjing, China, Paris, France, available at: https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210601.069. (In English).

Zhou T. (2023), Analysis of the current situation of China's catering industry under the background of Covid 19. Proceedings of the 2nd International Conference on Business and Policy Studies, p. 161–167, available at: https://doi.org/10.54254/2754-1169/9/20230373. (In English).

Стаття надійшла до редакції 18.10.2024

UDC 336.7
DOI https://doi.org/10.51198/chinesest2024.04.055

CHINA'S EXPERIENCE IN GREEN AND TRANSITION FINANCE

Yu. Strilchuk
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1, Beresteiskyi ave., Kyiv, 03057, Ukraine
Julia.strilchuk@kneu.edu.ua

One of the global problems of our time, which can lead to catastrophic consequences, is climate change caused by significant emissions of carbon dioxide into the atmosphere, environmental pollution. Environmental protection, transition to a low-carbon economy, achieving zero carbon emissions have become critical in modern conditions due to the escalation of the negative impact of climate change on a global scale. Above mentioned processes caused the necessity of the acceleration of green transformation at the state level, which requires appropriate sources of financing. China is a state with a high level of emissions and at the same time it is one of the leaders in the transition to a green economy. The aim of the article is to analyse the best practices in the field of green transformation of the economy and the construction of a green finance system in China and to find out possibilities for their implementation in Ukraine. The article analyzes China's experience in implementing projects to increase energy efficiency and environmental protection at the city level in order to achieve a macroeconomic effect and proposes its use in Ukraine. Based on the conducted research the author has determined that the development of pilot projects for industrial cities, which have the highest emissions of carbon, sulfur dioxide and others into the environment, can be the first stage of the country's "green" transformation. This will allow to get a positive effect at the macro level and then expand the scale of the green transformation, using the experience of pilot cities.

The article highlights China's comprehensive approach to creating conditions for the transition to a green economy, namely, a combination of measures implemented by the state at the macro level and at the city level, a strategic state-business partnership, the active participation of banks in promoting the green transition by determining priority areas of financing. The author emphasizes the important role of banks and other financial institutions in building a green financial system and promoting the green transition. It is determined that the created architecture of green financing can become the basis for financing green and transition initiatives in Ukraine, which will contribute to its sustainable development. A successful combination of strengthening regulatory requirements for business and creating a system of green and transitional financing, in particular expanding access to financial resources, and implementing innovative targeted financial instruments will provide impetus for an accelerated transition to a green economy.

Key words: China, financial instruments, green lending, green finance, international credit, sustainable development, sustainable finance, transition finance.

ДОСВІД КИТАЮ У СФЕРІ ЗЕЛЕНОГО ТА ПЕРЕХІДНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Ю. І. Стрільчук

Однією з глобальних проблем сучасності, що може привести до катастрофічних наслідків, є кліматичні зміни, спричинені значними викидами вуглекислого газу в атмосферу, забруднення навколишнього середовища шкідливими речовинами. Збере-

ження довкілля, перехід до низьковуглецевої економіки, досягнення нульового рівня викидів вуглецю стало критичним у сучасних умовах у зв'язку з ескалацією негативного впливу зміни клімату в глобальному вимірі. Усе це зумовлює необхідність прискорення зеленої трансформації на рівні держав, що потребує відповідних джерел фінансування. Китай належить до країн із найвищим рівнем викидів і водночас є одним із лідерів щодо переходу до зеленої економіки. Метою статті є аналіз найкращих практик у сфері зеленої трансформації економіки й побудови системи зелених фінансів у Китаї та виявлення можливостей застосування їх в Україні.

У статті проаналізовано досвід Китаю щодо впровадження проєктів підвищення енергоефективності та збереження довкілля на рівні міст задля досягнення макроекономічного ефекту й запропоновано його використання в Україні. На основі проведеного дослідження визначено, що розробка пілотних проєктів для окремих міст – промислових центрів, які мають найвищі показники викидів вуглецю, діоксиду сірки та інших шкідливих речовин у навколишнє середовище, може бути першим етапом «зеленої» трансформації країни. Це дасть змогу отримати ефект на макрорівні та в подальшому розширити масштаб зеленої трансформації, використовуючи досвід пілотних міст.

У статті висвітлюється комплексний підхід Китаю щодо створення умов для переходу до зеленої економіки, а саме поєднання заходів, упроваджених державою на макрорівні та на рівні міст, стратегічне партнерство держави з бізнесом, активна участь банків та інших фінансових установ у сприянні зеленому переходу шляхом визначення пріоритетних напрямів фінансування. Автор підкреслює важливу роль банків та інших фінансових інституцій у побудові зеленої фінансової системи та сприянні зеленому переходу. Визначено, що створена архітектура зеленого фінансування може стати основою для фінансування зелених ініціатив і перехідного періоду в Україні, що сприятиме її сталому розвитку. Вдале поєднання посилення нормативних вимог до бізнесу та створення системи зеленого та перехідного фінансування, зокрема розширення доступу до фінансових ресурсів, імплементація інноваційних цільових фінансових інструментів, дасть поштовх для прискореного переходу до зеленої економіки.

Ключові слова: зелене кредитування, зелене фінансування, Китай, міжнародний кредит, перехідне фінансування, сталий розвиток, сталі фінанси, фінансові інструменти.

Однією з глобальних проблем сучасності, що може призвести до катастрофічних наслідків, є кліматичні зміни, спричинені значними викидами вуглекислого газу в атмосферу, превалюванням викопного палива в структурі енергетичних ресурсів. Парниковий ефект як наслідок економічної діяльності є причиною глобального потепління, що, зі свого боку, призводить до прискорення танення льодовиків та інших негативних наслідків. Виявлення зазначених тенденцій поставило на порядок денний такі питання, як збереження довкілля, перехід до низьковуглецевої економіки, досягнення нульового рівня викидів вуглецю, що стало критичним глобальним пріоритетом через ескалацію впливу зміни клімату й водночас зумовило необхідність пошуку нових джерел фінансування зеленої трансформації. У зв'язку із цим провідні країни світу приєдналися до Паризької конференції, розпочали впровадження національних програм переходу до низьковуглецевої економіки, що передбачають розробку спеціальних програм фінансування зеленого переходу. Зазначений перехід може бути реалізованим завдяки двом напрямам: розвиток екологічно чистих галузей промисловості та систематична декарбонізація існуючих галузей із

високим рівнем викидів вуглецю. «Зелені» галузі промисловості показують, що економічне зростання можна підтримувати, забезпечуючи виробництво необхідних товарів і послуг екологічно чистим способом. Підтримуючи інвестиції та розвиток інновації в цих секторах, країни можуть не тільки скоротити викиди, але й розробити нові економічні моделі та створити робочі місця, таким чином підтримуючи та компенсуючи поступове припинення традиційних вуглецемістких виробництв.

Процес зеленого переходу країн передбачає встановлення цілей щодо скорочення викидів, упровадження нормативної бази, розгортання передових технологій і сприяння співпраці між урядами, бізнесом та населенням. Хоча будь-яке «зелене» зростання потребує структурних змін, «зелене» фінансування зазвичай підтримує розвиток нових галузей, а «перехідне» фінансування дає змогу змінити наявну інфраструктуру, вдосконалити поточні моделі та напрями розвитку. «Зелене» та «перехідне» фінансування можуть взаємодоповнювати одне одного. Метою статті є аналіз найкращих практик у сфері зеленої трансформації економіки й побудови системи зелених фінансів у Китаї та виявлення можливостей їхнього застосування в Україні.

Китай є однією з країн-лідерів у сфері зеленої трансформації. Проведення реформ і відкритість принесли значну користь економіці Китаю. За останні 40 років ВВП країни зріс приблизно в 300 разів, що поставило її на друге місце в світі. Проте вчені [Dai et al. 2016, *441*; Lin, Zhu 2019, *1509*; Li, Wei 2021] зауважують, що, крім вражаючого економічного зростання, швидко збільшується і споживання викопного палива, де вугілля становить понад 50%. Залежність економічної діяльності країни від невідновлюваних ресурсів наражає Китай на значні ризики стосовно енергетичної безпеки [Gholz et al. 2017; Ji, Zhang 2019; Zhao et al. 2020]. Обсяг викидів вуглецю в Китаї за останні два десятиліття був одними з найвищих [Ma et al. 2019]. Китай посів перше місце у світі щодо забруднення викидами парникових газів ще у 2006 р. Уже тоді загальні обсяги викидів країни були більшими, ніж у США та Європейському Союзі разом. Промисловість формує 31% загальних викидів КНР, що на 8 п. п. вище за середньосвітовий показник, а енергетичний сектор викидає майже 90% парникових газів [Фролов 2024]. Оскільки глобальна проблема зміни клімату стає все більш серйозною, більше і більше країн визнають необхідність скорочення викидів. З метою вирішення питань викидів та енергетичної безпеки Китай зосереджується на нових джерелах енергії з меншим рівнем забруднення, багатшими запасами. Розширюючи використання альтернативних джерел енергії, уряд Китаю прагне покращити поточну енергетичну систему країни [Yu et al. 2020].

Оскільки частка споживання вугілля в загальному споживанні енергії в Китаї стабільно перевищує 56%, а також країна має переваги в ресурсах і цінах на вугілля, тому широко поширена думка, що в короткостроковій перспективі складно фундаментально змінити структуру споживання енергії в країні [Liu et al 2023]. Разом із тим Китай усе ж є найбільшим у світі виробником і споживачем нової енергії [Ji, Zhang 2019]. Китай запровадив низку нормативних актів і політик для заохочення розвитку нової енергії, прискорення трансформації енергетичної структури та досягнення низьковуглецевого зростання [Yang et al. 2021]. До них можна віднести такі документи:

– Керівні принципи створення зеленої фінансової системи [Guidelines… 2016];

– Робочий план пілотної програми «Місто без відходів» у Китаї [Work… 2018];

– Закон Китайської Народної Республіки «Про запобігання та контроль забруднення навколишнього середовища твердими відходами» [Law… 2020];

– Керівні висновки Державної ради щодо прискорення створення та вдосконалення зеленої та низьковуглецевої циклічної економічної системи розвитку [Guiding… 2021];

– 14-й п'ятирічний план: робочий план з енергозбереження та скорочення викидів (2021–2025) [14th… 2022].

Зважаючи на те що переважна більшість викидів парникових газів припадає на енергетичний сектор, важливу родь серед прийнятих політик відіграє Нова енергетична демонстраційна міська політика (NEDCP, New Energy Demonstration City Policy) [Wang, Yi 2021], яка покликана популяризувати нові енергетичні технології в економічній діяльності та підтримувати сталий розвиток. Головною метою NEDCP є заохочення виробництва та споживання енергії з нових альтернативних джерел, підкреслено їхню роль в оптимізації структури енергетики та захисті навколишнього середовища. Національна енергетична адміністрація (NEA) запровадила цю політику ще у 2014 році. Уряд Китаю оприлюднив список міст для впровадження нових енергетичних демонстраційних проєктів, що складається з 81 міста, включно з містами префектур і округів, а також автономних префектур, та 8 індустріальних парків. NEDCP стала ключовим пілотним заходом для розвитку нової енергетики Китаю, що сприяє екологічному й низьковуглецевому розвитку, коригуванню політики розвитку енергетики в майбутньому. Для забезпечення ефективної реалізації політики Національна енергетична адміністрація доручила органам місцевого самоврядування розробити супровідні плани ініціативи. Політика передбачає встановлення вимог до місцевих органів влади щодо включення до плану розвитку регіону створення нових енергетичних демонстраційних міст, формування конкретних обов'язкових цільових показників. Місто, що бере участь у проєкті, повинно оптимізувати структуру промисловості так, щоб підприємства споживали менше енергії на одиницю промислової доданої вартості, ніж це є типовим для провінції, у якій вони розташовані. Крім того, місцеві уряди повинні збільшити підтримку та гарантії для інноваційної діяльності, заохочувати впровадження технологічних інновацій для зростання обсягів застосування нової енергії, тим самим зменшуючи викиди вуглецю у процесі виробництва та в побуті. Також встановлено вимогу або щодо використання нової енергії в місті в обсязі не менше ніж 3% загального енергоспоживання, або щодо досягнення річного використання 100 тис. тонн умовного вугілля. Із цією метою органи місцевого самоврядування розробляють відповідні нові енергетичні стратегії. Усі ці заходи спрямовані на популяризацію зеленого розвитку і в кінцевому підсумку сприяють оптимізації структури енергетики.

Одним із головних факторів, що призводить до високого рівня викидів вуглецю в містах, вважається структура промисловості, зміна якої є шляхом досягнення зеленого та низьковуглецевого зростання міста [Feng, Wang 2019].

Саме тому модернізація міської енергетичної мережі й оптимізація структури промисловості є основними цілями демонстраційних міст [Yang et al. 2021]. Для досягнення поставлених цілей місцева влада використовує низку відповідних заходів стимулювання, як-от пільги щодо землі, оподаткування, кредитних ресурсів тощо, підтримка галузей третинного сектору з меншим споживанням енергії. Також органи місцевого самоврядування підвищують стандарти для енергоємних і забруднювальних галузей, посилюють нагляд за охороною навколишнього середовища, встановлюють обмеження на створення нових підприємств, що забруднюють довкілля [Chen et al. 2019]. До того ж у рамках проведення цієї політики уряд проводить політику зеленого кредитування, зменшує фінансову підтримку галузей із високим енергоспоживанням, а також обмежує розширення масштабів виробництва промислових підприємств-забруднювачів і здійснює реструктуризацію промисловості [Wen et al. 2021].

Крім структури промисловості, важливу роль для екологічного й низьковуглецевого розвитку відіграють інноваційні технології. Тому з метою прискорення реалізації цілей NEDCP та зменшення споживання викопного палива органи місцевого самоврядування підтримують технологічні інновації та забезпечують таким чином містам нові можливості використання енергії [Khan et al. 2020]. Зокрема, політика NEDC має можливість сприяти технологічним інноваціям за двома напрямами. По-перше, з метою популяризації нової енергетики й модернізації енергетичної структури органи місцевого самоврядування заохочують підприємства до інновацій шляхом субсидування нової енергетичної галузі, виділення додаткового фінансування на дослідження та розробки у сфері енергетики [Cheng et al. 2019]. По-друге, політика NEDC передбачає посилення екологічних нормативних вимог, унаслідок чого компанії вимушені коригувати свої бізнес-стратегії, оновлювати наявні технології виробництва, імплементувати технологічні інновації для підвищення ефективності використання ресурсів, зменшення викидів і покращення екологічних показників [Wen, Lee 2020].

Значна кількість наукових досліджень, присвячених ефективності політики NEDC, зосереджена на оцінці її екологічних та економічних наслідків. Зокрема, ряд науковців [Yang et al. 2021; Feng, Nie 2022] підкреслюють, що впровадження політики NEDC має вагомий вплив на зменшення обсягів викидів діоксиду сірки та стічних вод у містах. Дослідження підтверджують, що NEDC знижує інтенсивність викидів вуглецю [Xu et al. 2022], значно покращує енергоефективність міст [Cheng et al. 2023] та сприяє їхньому зеленому економічному зростанню [Wang, Yi 2021]. Такі результати досягаються завдяки тому, що зазначена політика підтримує модернізацію структури промисловості й технологічні інновації.

Отже, впровадження політики NEDC має позитивний ефект з позиції зниження забруднення навколишнього середовища та сприяння економічному розвитку. Варто зауважити, що на результати від впровадження пілотного проєкту, отримані конкретним містом, впливає ряд чинників, а саме:

– ресурсне забезпечення,
– промислова база,
– щільність населення,
– інвестиційна привабливість,

– рівень економічного розвитку міста,
– фіскальний тиск,
– наявність інших екологічних політик, які діють одночасно.

Дослідження свідчать, що серед інших факторів на результативність політики значно впливає ресурсна база й міські промислові особливості, а найкращий ефект від впровадження політики спостерігається в ресурсозабезпечених містах [Yang et al. 2021].

Досвід упровадження проєктів щодо підвищення енергоефективності та збереження довкілля на рівні міст задля досягнення макроекономічного ефекту може бути корисним для інших країн, зокрема і України. Розробка пілотних проєктів для окремих міст – промислових центрів, які мають найвищі показники викидів вуглецю, діоксиду сірки та інших шкідливих речовин у навколишнє середовище, може бути першим етапом «зеленої» трансформації країни. Це дасть змогу отримати ефект на макрорівні та в подальшому розширити масштаб зеленої трансформації, використовуючи досвід пілотних міст. Вважаємо за доцільне в українських реаліях розпочинати процес «зеленої» трансформації з пілотних міст, оскільки це дасть можливість запровадити заходи з енергоефективності, трансформувати структуру промисловості, зменшити викиди саме в тих містах, які мають найбільш несприятливий вплив на довкілля, і таким чином отримати відчутний ефект з позиції покращення якості повітря, зменшення рівня забруднення водойм і ґрунтів тощо. Крім того, досвід пілотних міст дасть змогу виявити найбільш ефективні практики для подальшого запровадження в інших містах. Такі заходи дадуть можливість покращити екологічну ситуацію в країні, сприятимуть швидшому досягненню цілей сталого розвитку, особливо в контексті європейської інтеграції та врахування вимог Паризької кліматичної угоди.

Ключову роль у забезпеченні трансформаційних процесів у напрямі побудови зеленої економіки відіграє наявність джерел фінансування, злагоджені дії центрального банку, уряду, державно-приватне партнерство в цій сфері. Китай входить до когорти лідерів у сфері зеленої трансформації та розвитку сталого фінансування разом із США та ЄС. Побудова системи сталого фінансування здійснюється на макрорівні. Наприклад, у ЄС було прийнято ряд ключових документів, зокрема Європейська комісія опублікувала у 2018 р. Стратегію сталих фінансів та План дій щодо фінансування сталого зростання, у якому визначено комплексну стратегію подальшого поєднання фінансів зі сталим розвитком. План містить десять ключових дій, які розподілені на три категорії: переорієнтація потоків капіталу на більш сталу економіку; інтеграція сталості в управління ризиками; сприяння прозорості та довгостроковості. Також у ЄС була розроблена таксономія сталої діяльності, що є ключовим елементом системи сталого фінансування і важливим інструментом прозорості ринку [Renewed… 2020]. Стале фінансування відіграє ключову роль у досягненні цілей, прийнятих у рамках Європейської зеленої угоди, а також міжнародних зобов'язань ЄС щодо клімату та цілей сталого розвитку.

Подібний вектор руху у сфері фінансування сталого розвитку та зеленого переходу має і Китай. У 2016 році Народний банк Китаю разом із шістьма міністерствами видав «Керівні принципи створення зеленої фінансової системи», що вважається основоположним документом системи зеленого

фінансування Китаю. Зазначені принципи спрямовані на досягнення ряду важливих цілей, а саме:

– сприяння сталому розвитку,

– створення стабільної зеленої фінансової системи,

– покращення функціонування ринку капіталу щодо розподілу ресурсів та обслуговування реальної економіки,

– підтримка та сприяння розвитку екологічної цивілізації [Guidelines 2016].

Упровадження цього документа спонукало місцеві органи влади розробити власні плани сприяння зеленому фінансуванню. Вважаємо за доцільне взяти до уваги досвід Китаю щодо розбудови зеленої економіки та розвитку зеленого фінансування не лише на макрорівні, а й на рівні муніципалітетів. У 2017 році як одну з перших пілотних зон для реформування зеленого фінансування й інновацій було вибрано Хучжоу, місто середнього розміру, розташоване в провінції Чжецзян, одному з найбагатших регіонів Китаю. Швидке розширення важкої промисловості Хучжоу в останні десятиліття призвело до значного економічного зростання. Однак воно відбулося ціною погіршення навколишнього середовища, що виявило необхідність пошуку більш екологічного шляху економічного розвитку. Економічний розвиток усе ще залишається головним пріоритетом, а це означає, що закриття підприємств-забруднювачів без пошуку належної альтернативи є неприйнятним варіантом. З іншого боку, забруднювальний і вуглецево-інтенсивний шлях розвитку міста досяг точки, де він більше не є економічно й екологічно стійким. Додана вартість, створювана провідними галузями, є відносно малою порівняно з використанням ресурсів, а негативні наслідки для навколишнього середовища зрештою призводять до обтяження державного бюджету в частині видатків [Huzhou: pioneer… 2023]. Політичний імпульс для зеленого розвитку в Хучжоу можна простежити ще з початку 2000-х років з ідеологією «Чистих вод і зелених гір» президента Сі Цзіньпіна. Цей імпульс продовжував наростати у 2010-х роках. Спочатку головна увага була зосереджена на зменшенні та відновленні забруднення та деградації навколишнього середовища відповідно до національних заходів екологічного врядування. Дії місцевого уряду в Хучжоу включали вдосконалення міської інфраструктури, а саме системи управління відходами, жорсткіший процес перевірки проєктів із потенційним впливом на навколишнє середовище та започаткування торгівлі викидами забруднювальних речовин [Thriving… 2023]. Ця система торгів ознаменувала перші кроки у використанні ринкових механізмів для вирішення екологічних проблем на місцевому рівні, готуючи основу для подальших більш прогресивних ініціатив.

З того часу як у червні 2017 року Хучжоу отримав схвалення на створення національної пілотної зони реформування й інновацій у галузі зеленого фінансування, було проведено різні дослідження та знайдено інноваційний шлях зеленого фінансування для сприяння екологічним і низьковуглецевим перетворенням та розвитку. У своєму плані дій у рамках пілотної зони місто поставило за мету побудувати екосистему зеленого фінансування з регіональними особливостями з постійним скороченням фінансування вуглецевомістких і забруднювальних секторів, а також відносно низьким

відсотком непрацюючих зелених кредитів. Місто знайшло новий шлях розвитку через пілотне впровадження зелених фінансів і зараз прокладає шлях до фінансування перехідного періоду, спираючись на свій попередній досвід. Варто зауважити, що Хучжоу, як місто середнього розміру, є прикладом того, як екологічне фінансування може бути адаптоване до потреб розвитку в контексті малого чи середнього міста [Note… 2017].

Прогрес Хучжоу в зеленому розвитку постійно прискорюється, особливо після того, як у 2020 році було оголошено про цілі Китаю щодо зниження викидів вуглецю, досягнення пікового значення викидів до 2030 р. та нейтральності до 2060 р., відомі як подвійні цілі (dual-carbon goals). Ще за рік до оголошення зазначених цілей Хучжоу вже стало першим містом у провінції Чжецзян, яке повністю змінило свою систему громадського транспорту й перейшло на використання суто електротранспорту. У 2019 році в місті вже експлуатувалося понад 2000 електробусів [Huzhou: pioneer… 2023].

Для досягнення поставлених цілей щодо зеленого розвитку місцева влада використала стратегію на основі зміни структури промисловості, а саме зменшення частки галузей, які традиційно забруднюють довкілля, на користь тих, які сприяють зеленому переходу та розвитку інновацій. Галузева структура змістилася в бік посилення технологічної складової та зниження викидів. У 2022 р. частка текстильної промисловості та промисловості будівельних матеріалів знизилася до 20% порівняно з 50% у 2005 р. Кількість компаній у галузі виробництва свинцевих акумуляторів зменшилася з 225 до 16. Загалом частка доданої вартості високотехнологічних галузей, стратегічних галузей, що розвиваються, і виробництва обладнання в Хучжоу досягли 65,7, 38,9 і 35,2% відповідно [Huzhou: pioneer… 2023]. Слід зазначити, що економічне зростання міста значною мірою залежить від вторинного (49,3%) і третинного (46,7%) секторів [Statistical… 2024]. Статистичні дані свідчать про те, що з 2005 р. по 2023 р. загальний ВВП Хучжоу зріс більш ніж у 6 разів з 64 млрд юанів до 401,5 млрд юанів відповідно із середньорічним темпом зростання 11,1% [Caixin News 2023]. Обсяг ВВП за 2023 р. становив на 5,8% більше порівняно з попереднім роком. Таке зростання свідчить про економічну стійкість міста та його постійний розвиток. Показник ВВП на душу населення у 2023 р. становив 117,2 тис. юанів (еквівалентно 16,4 тис. дол. США) і на 20% перевищує середні національні та світові показники. Запровадження у 2021 р. «кодексу вуглецевої ефективності» для промислових підприємств, у якому передбачається розрахунок викидів вуглецю й ефективності порівняно з обсягом виробництвом на акр, призвело до скорочення фактичних викидів вуглецю на одиницю доданої вартості на 12% у 2022 р. [Statistical… 2024].

Отже, виходячи із зазначеного вище, важливу роль у зеленому переході міста відіграє політика, прийнята на державному рівні, урядові ініціативи та рішення місцевої влади. Однак реалізація заходів щодо трансформації існуючих чи створення нових екологічних проєктів потребує належного фінансування. Таким чином, швидкість та ефективність «зеленої» трансформації значною мірою залежать від підтримки фінансових установ і наявності інвестицій. Колосального значення набуває банківське кредитування перехідних проєктів модернізації підприємств і надання кредитів на заснування екологічно чистого бізнесу.

Швидкий розвиток «зелених» фінансів у Хучжоу значно сприяв упровадженню зелених і перехідних ініціатив. Відколи Хучжоу став пілотною зоною у 2017 р., портфель зелених кредитів щорічно збільшується на понад 45%, що становить більше половини загального зростання кредитного портфеля. Портфель зелених кредитів на кінець 2023 р. становив понад 300 млрд юанів (понад 41 млрд дол. США), що в 7 разів перевищує показник 2018 р. [Thriving… 2023]. Частка зелених кредитів у Хучжоу значно перевищує відповідний показник у банківській системі КНР загалом (рис. 1).

Рис. 1 Структура кредитного портфеля в м. Хучжоу та в банківській системі КНР загалом станом на 31.10.2024

Джерело: побудовано автором за даними [Statistical… 2024].

Дані, представлені на рис. 1, свідчать про те, що станом на кінець жовтня 2024 р. портфель зелених кредитів Хучжоу (327,4 млрд юанів) досяг 31,3% усіх кредитів порівняно із середнім показником частки зелених кредитів у банківській системі на рівні 10%. Варто відзначити, що «зелені» кредити у Хучжоу мають високу якість, частка непрацюючих кредитів становить лише 0,002%, що значно нижче, ніж середній показник і банківській системі, який становить 0,32% [Statistical… 2024].

Фінансові установи виступили з ініціативами щодо впровадження екологічних фінансових продуктів, включно із зеленими кредитами, облігаціями, страхуванням, гарантіями. На цей час їх налічується понад 180. Ці продукти також охоплюють широкий спектр цільового призначення, а саме: ефективність використання вуглецю, електромобілі та зелене будівництво тощо. За даними Бюро фінансового регулювання провінції Чжецзян, фінансові організації та корпорації разом випустили 59 «зелених» облігацій на суму 39,41 млрд юанів (5,4 млрд дол. США). Також у місті було створено цифрову платформу Green Loan Express, через яку надано зелених кредитів на суму понад 510 млрд юанів для більш ніж 43 тис. підприємств [Huzhou: laying… 2023]. Функціонування цієї платформи сприяє прискоренню процесу підбору партнерів і покращує доступ мікро– та малих підприємств до кредитування. Отже, зелені позики набули широкого використання і стали важливим інструментом у боротьбі з викидами шкідливих речовин у довкілля.

Резюмуючи, зауважимо, що досвід Китаю у сфері зеленої трансформації та щодо побудови системи зеленого фінансування може бути використаний в інших країнах, у тому числі в Україні. Зокрема, створена архітектура зеленого фінансування може стати основою для фінансування зелених ініціатив і перехідного періоду в Україні. Варто звернути увагу на комплексний підхід Китаю щодо створення умов для переходу до зеленої економіки, а саме поєднання заходів, упроваджених державою на макрорівні та на рівні міст, стратегічне партнерство держави з бізнесом, активну участь банків та інших фінансових установ у сприянні зеленому переходу шляхом визначення пріоритетних напрямів фінансування.

Важливим вектором розвитку зеленого фінансування в Україні є створення доступу для підприємств до дешевих фінансових ресурсів, необхідних для впровадження інноваційних технологій, переобладнання, зміни бізнес-моделей тощо. Зокрема, пріоритетним напрямом є розвиток зеленого кредитування. Вважаємо за доцільне використати практику Китаю щодо створення пілотних зон для впровадження зелених ініціатив і використання їхнього досвіду в подальшому для масштабування найкращих практик на рівні усієї країни.

Вдале поєднання посилення нормативних вимог до бізнесу та створення системи зеленого та перехідного фінансування, зокрема розширення доступу до фінансових ресурсів, імплементація інноваційних цільових фінансових інструментів дасть поштовх для прискореного переходу до зеленої економіки та сприятиме швидшому досягненню цілей сталого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

Фролов А. Ю. Досвід Китаю у розбудові ринку зелених облігацій: пріоритетні завдання для України. *Китаєзнавчі дослідження.* № 2, 2024. С. 15–29. URL: https://doi.org/10.51198/chinesest2024.02.015.

14th Five Year Plan: Energy conservation emissions reduction work plan (2021–2025). The State Council of the People`s Republic of China. 2022. URL: https://www.gov.cn/zhengce/content/2022-01/24/content_5670202.htm.

Chen S., Zhang Y., Zhang Y., Liu Z. The relationship between industrial restructuring and China's regional haze pollution: A spatial spillover perspective. *Journal of Cleaner Production*. Vol. 239, 2019. URL: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.02.078.

Cheng J., Yi, J., Dai, S., Xiong, Y. Can low-carbon city construction facilitate green growth? Evidence from China's pilot low-carbon city initiative. *Journal of Cleaner Production*. Vol. 231, 2019. P. 1158–1170. URL: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.05.327.

Cheng Z., Yu X., Zhang Y. Is the construction of new energy demonstration cities conducive to improvements in energy efficiency? *Energy*. Vol. 263, 2023. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360544222023994.

Dai H., Xie X., Xie Y., Liu J., Masui T. Green growth: The economic impacts of large-scale renewable energy development in China. *Applied Energy*. Vol. 162, 2016. P. 435–449.

Feng Y., Nie C. Re-examining the effect of China's new-energy demonstration cities construction policy on environmental pollution: a perspective of pollutant emission intensity control. *Journal of Environmental Planning and Management*. 2022. P. 1–29.

Feng C., Wang M. Journey for green development transformation of China's metal industry: A spatial econometric analysis. *Journal of Cleaner Production*. Vol. 225, 2019. P. 1105–1117.

Gholz E., Awan U., & Ronn E. Financial and energy security analysis of China's loan-for-oil deals. *Energy Research & Social Science.* Vol. 24, 2017. P. 42–50.

Guidelines for Establishing the Green Financial System. People's Bank of China (PBOC). 2016. URL: www.pbc.gov.cn/english/130721/3133045/index.html.

Guiding opinions of the State Council on accelerating the establishment and improvement of a green and low-carbon circular development economic system. China Government Network. The State Council of the People`s Republic of China. 2021. URL: http://www.gov.cn/zhengce/content/2021-02/22/content_5588274.htm.

Huzhou: laying foundation for green finance. Financial Regulatory Bureau of Zhejiang Province. 2023. URL: https://sjrb.zj.gov.cn/art/2023/8/25/art_1229619789_58714579.html.

Huzhou: pioneer in low-carbon development. Caixin News. 2023. URL: https://promote.caixin.com/2023-08-21/102094422.html.

Ji Q., Zhang D. How much does financial development contribute to renewable energy growth and upgrading of energy structure in China? *Energy Policy.* Vol. 128, 2019. P. 114–124.

Khan A., Muhammad F., Chenggang Y., Hussain J., Bano S., & Khan M. A. The impression of technological innovations and natural resources in energy-growth-environment nexus: a new look into BRICS economies. *Science of the Total Environment*. Vol. 727, 2020. URL: https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.138265.

Law of the People's Republic of China on the Prevention and Control of Environmental Pollution by Solid Waste of April 29, 2020. Ministry of Ecology and Environment of the People`s Republic of China. URL: http://www.mee.gov.cn/ywgz/fgbz/fl/202004/t20200430_777580.shtml.

Li G., Wei W. Financial development, openness, innovation, carbon emissions, and economic growth in China. *Energy Economics.* Vol. 97, 2021. URL: https://doi.org/10.1016/j.eneco.2021.105194.

Lin B., Zhu J. The role of renewable energy technological innovation on climate change: Empirical evidence from China. *Science of the Total Environment*. Vol. 659, 2019. P. 1505–1512.

Liu X., Wang C., Wu H., Yang C., Albitar K. The impact of the new energy demonstration city construction on energy consumption intensity: Exploring the sustainable potential of China's firms. *Energy*. Vol. 283, 2023. URL: https://doi.org/10.1016/j.energy.2023.128716.

Ma X., Wang C., Dong B., Gu G., Chen R., Li Y., Li Q. Carbon emissions from energy consumption in China: its measurement and driving factors. *Science of the Total Environment*. Vol. 648, 2019. P. 1411–1420.

Note on Issuing 'Action plans for developing green finance reform and innovation pilot zones in Huzhou and Quzhou City of Zhejiang province'. People's Bank of China (PBOC). 2017. URL: www.pbc.gov.cn/goutongjiaoliu/113456/113469/3332861/index.html.

Renewed sustainable finance strategy and implementation of the action plan on financing sustainable growth. European Comission. 2020. URL: https://finance.ec.europa.eu/publications/renewed-sustainable-finance-strategy-and-implementation-action-plan-financing-sustainable-growth_en#strategy.

Statistical communiqué on national economic and social development of Huzhou City in 2023. People's Government of Huzhou. 2024. URL: www.huzhou.gov.cn/art/2024/3/19/art_1229213530_59067515.html.

Thriving from Green: How the eco city of Huzhou is working hard on common prosperity. National Business Daily of China. 2023. URL: www.nbd.com.cn/articles/2023-12-04/3146317.html.

Wang Q., Yi H. New energy demonstration program and China's urban green economic growth: Do regional characteristics make a difference? *Energy Policy*. Vol. 151, 2021. URL: https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112161.

Wen H., Lee C.-C. Impact of environmental labeling certification on firm performance: Empirical evidence from China. *Journal of Cleaner Production*. Vol. 255, 2020. URL: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120201.

Wen H., Lee C.-C., Zhou F. Green credit policy, credit allocation efficiency and upgrade of energy-intensive enterprises. *Energy Economics*. Vol. 94, 2021. URL: https://doi.org/10.1016/j.eneco.2021.105099.

Work Plan on "Zero-waste City" Pilot Program in China. Ministry of Ecology and Environment of the People`s Republic of China. 2018. URL: https://www.mee.gov.cn/home/ztbd/2020/wfcsjssdgz/dcsj/wfcszcwj/201906/P020190606505202335490.pdf.

Xu H., Liu B., Qiu L., Liu X., Lin W., Liu B. Does the new energy demonstration cities construction reduce CO_2 emission? Evidence from a quasi-natural experiment in China. *Environmental Science and Pollution Research*, 2022. P. 1–19.

Yang X., Zhang J., Ren S., Ran Q. Can the new energy demonstration city policy reduce environmental pollution? Evidence from a quasi-natural experiment in China. *Journal of Cleaner Production.* Vol. 287, 2021. URL: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.125015.

Yu S., Hu X., Li L., Chen H. Does the development of renewable energy promote carbon reduction? Evidence from Chinese provinces. *Journal of Environmental Management*. Vol. 268, 2020. URL: https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2020.110634.

Zhao Y., Shi X., Song F. Has Chinese outward foreign direct investment in energy enhanced China's energy security? *Energy Policy*. Vol. 146, 2020. URL: https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.111803.

REFERENCES

Caixin News (2023), "Huzhou: Pioneer in Low-Carbon Development", available at: https://promote.caixin.com/2023-08-21/102094422.html.

Chen S., Zhang Y., Zhang Y. and Liu Z. (2019), "The relationship between industrial restructuring and China's regional haze pollution: A spatial spillover perspective", *Journal of Cleaner Production*, Vol. 239, available at: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.02.078.

Cheng J., Yi J., Dai S. and Xiong Y. (2019), "Can low-carbon city construction facilitate green growth? Evidence from China's pilot low-carbon city initiative", *Journal of Cleaner Production*, Vol. 231, pp. 1158–1170, available at: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.05.327.

Cheng Z., Yu X. and Zhang Y. (2023), "Is the construction of new energy demonstration cities conducive to improvements in energy efficiency?", *Energy*, Vol. 263, 125517, available at: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360544222023994.

Dai H., Xie X., Xie Y., Liu J. and Masui, T. (2016), "Green growth: The economic impacts of large-scale renewable energy development in China", *Applied Energy,* Vol. 162, pp. 435–449.

European Comission (2020), "Renewed sustainable finance strategy and implementation of the action plan on financing sustainable growth", available at: https://finance.ec.europa.eu/publications/renewed-sustainable-finance-strategy-and-implementation-action-plan-financing-sustainable-growth_en#strategy.

Feng C. and Wang M. (2019), "Journey for green development transformation of China's metal industry: A spatial econometric analysis", *Journal of Cleaner Production*. Vol. 225, pp. 1105–1117.

Feng Y. and Nie C. (2022), "Re-examining the effect of China's new-energy demonstration cities construction policy on environmental pollution: a perspective of pollutant emission intensity control", *Journal of Environmental Planning and Management*, pp. 1–29.

Financial Regulatory Bureau of Zhejiang Province (2023), "Huzhou: Laying Foundation for Green Finance", available at: https://sjrb.zj.gov.cn/art/2023/8/25/art_1229619789_58714579.html.

Frolov A.Yu. (2024), "Dosvid Kytaiu u rozbudovi rynku zelenykh oblihatsii: priorytetni zavdannia dlia Ukrainy". *Kytaieznavchi doslidzhennia,* Vol. 2, pp. 15–29, available at: https://doi.org/10.51198/chinesest2024.02.015. (In Ukrainian).

Gholz E., Awan U. and Ronn E. (2017), "Financial and energy security analysis of China's loan-for-oil deals", *Energy Research & Social Science*, Vol. 24, pp. 42–50.

Ji Q. and Zhang D. (2019), "How much does financial development contribute to renewable energy growth and upgrading of energy structure in China?" *Energy Policy*, Vol. 128, pp. 114-124.

Khan A., Muhammad F., Chenggang Y., Hussain J., Bano,S. and Khan, M. (2020), "The impression of technological innovations and natural resources in energy-growth-environment nexus: a new look into BRICS economies", *Science of the Total Environment,* Vol. 727, 138265, available at: https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.138265.

Li G. and Wei W. (2021), "Financial development, openness, innovation, carbon emissions, and economic growth in China", *Energy Economics*, Vol. 97, 105194, available at: https://doi.org/10.1016/j.eneco.2021.105194.

Lin B. and Zhu J. (2019), "The role of renewable energy technological innovation on climate change: Empirical evidence from China", *Science of the Total Environment*, Vol. 659, pp. 1505–12.

Liu X., Wang C., Wu H., Yang C. and Albitar K. (2023), "The impact of the new energy demonstration city construction on energy consumption intensity: Exploring the sustainable potential of China's firms", *Energy*, Vol. 283, 128716, available at: https://doi.org/10.1016/j.energy.2023.128716.

Ma X., Wang C., Dong B., Gu G., Chen R., Li Y. and Li Q. (2019), "Carbon emissions from energy consumption in China: its measurement and driving factors", *Science of the Total Environment*, Vol. 648, pp. 1411–20.

Ministry of Ecology and Environment of the People`s Republic of China (2018), "Work Plan on "Zero-waste City" Pilot Program in China", available at: https://www.mee.gov.cn/home/ztbd/2020/wfcsjssdgz/dcsj/wfcszcwj/201906/P020190606505202335490.pdf.

Ministry of Ecology and Environment of the People`s Republic of China (2020), "Law of the People's Republic of China on the Prevention and Control of Environmental Pollution by Solid Waste of April 29, 2020", available at: http://www.mee.gov.cn/ywgz/fgbz/fl/202004/t20200430_777580.shtml.

National Business Daily of China (2023), "Thriving from green: how the eco city of Huzhou is working hard on common prosperity", available at: www.nbd.com.cn/articles/2023-12-04/3146317.html.

People's Bank of China (PBOC) (2016), "Guidelines for Establishing the Green Financial System", available at: www.pbc.gov.cn/english/130721/3133045/index.html.

People's Bank of China (PBOC) (2017), "Note on issuing 'Action plans for developing green finance reform and innovation pilot zones in Huzhou and Quzhou City of Zhejiang province'", available at: www.pbc.gov.cn/goutongjiaoliu/113456/113469/3332861/index.html.

People's Government of Huzhou (2024), "Statistical Communiqué on National Economic and Social Development of Huzhou City in 2023", available at: www.huzhou.gov.cn/art/2024/3/19/art_1229213530_59067515.html.

The State Council of the People`s Republic of China (2021), "Guiding opinions of the State Council on accelerating the establishment and improvement of a green and low-carbon circular development economic system", China Government Network, available at: http://www.gov.cn/zhengce/content/2021-02/22/content_5588274.htm.

The State Council of the People`s Republic of China (2022), "14th five year plan: Energy conservation emissions reduction work plan (2021–2025)", available at: https://www.gov.cn/zhengce/content/2022-01/24/content_5670202.htm.

Wang Q. and Yi H. (2021), "New energy demonstration program and China's urban green economic growth: Do regional characteristics make a difference?", *Energy Policy*, Vol. 151, 112161, available at: https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112161.

Wen H. and Lee, C.-C. (2020), "Impact of environmental labeling certification on firm performance: Empirical evidence from China", *Journal of Cleaner Production,* Vol. 255. 120201. available at: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120201.

Wen H., Lee, C.-C. and Zhou F. (2021), "Green credit policy, credit allocation efficiency and upgrade of energy-intensive enterprises", *Energy Economics*, Vol. 94, available at: https://doi.org/10.1016/j.eneco.2021.105099.

Xu H., Liu B., Qiu L., Liu X., Lin W. and Liu, B. (2022), "Does the new energy demonstration cities construction reduce CO_2 emission? Evidence from a quasi-natural experiment in China", *Environmental Science and Pollution Research,* pp. 1–19.

Yang X., Zhang J., Ren S. and Ran, Q. (2021), "Can the new energy demonstration city policy reduce environmental pollution? Evidence from a quasi-natural experiment in China". *Journal of Cleaner Production*, Vol. 287, 125015, available at: https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.125015.

Yu S., Hu X., Li L. and Chen H. (2020), "Does the development of renewable energy promote carbon reduction? Evidence from Chinese provinces", *Journal of Environmental Management*, Vol. 268, 110634, available at: https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2020.110634.

Zhao Y., Shi X. and Song F. (2020), "Has Chinese outward foreign direct investment in energy enhanced China's energy security?", *Energy Policy*, Vol. 146, 111803, available at: https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.111803.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2024

ПЕРЕКЛАДИ КИТАЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

DOI https://doi.org/10.51198/chinesest2024.04.070

LIAO YIMEI. RHINOCEROS IN LOVE

O. Vorobei
PhD (Literature) Associate Professor
Department of Far Eastern and Southeastern Languages and Literatures,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv
14, Taras Shevchenko Blvd, Kyiv, 01601, Ukraine
vorobei@knu.ua

The play "Rhinoceros in Love" by playwright Liao Yimei is considered a classic of modern Chinese theater. Written and first staged in 1999 by her husband Meng Jinghui, one of the most influential directors of experimental theater, this artistic work has already withstood nearly 2.500 productions, attracting an audience of over a million viewers.

It is a story of the unrequited love of zookeeper Malu for his neighbor Mingming. The stubbornness and reclusiveness of the young man resemble the character of the rhinoceros Tula, whom he cares for. At times, the behavior of the young man resembles that of an animal: with his poor eyesight, he recognizes people by their scent, and he associates Mingming with the scent of lemon chewing gum. In his extensive monologues, Malu often reflects on the absence of romantic love in modern life, as described in classical Chinese literature. Despite his toxic infatuation with another, Mingming reciprocates Malu's feelings, but their relationship is impulsive, destructive, and therefore short-lived. Blinded by passionate love, the young man kidnaps the girl and is willing to lay the sky and stars at her feet, but beyond promises, he has nothing. In despair, he kills his only friend – the rhinoceros Tula – and sacrifices for Mingming what he has – the heart of the killed rhinoceros and himself. Liao Yimei managed to capture in the play the existential anxiety of the young generation at the turn of the millennium, expressed in uncertainty, doubts, and the desire to find their identity. As most critics rightly note, the play "Rhinoceros in Love" has become a kind of "Bible of Love", as the passionate, impulsive, reckless, and sometimes instinctive relationship between Malu and Mingming is exactly what is lacking in romantic relationships among contemporary Chinese youth in the era of globalization and urbanization. Liao Yimei deliberately overloaded the play with hyperboles, satire, and grotesque elements to ironically depict people's lives in the new era, where clear rules of consumerism prevail, and love can be standardized by training courses.

The stage architecture of the play impresses with its unusualness, as it combines elements of Eugène Ionesco's theater of the absurd, fragments of Bertolt Brecht's epic theater, and traditional Chinese theater, which is manifested in an absolutely unrealistic time and historical context, dramatic inconsistency, extensive declamation of monologues and dialogues towards the audience, song inserts with an evaluative function, and practical absence of scenery.

Key words: drama, avant-garde, theatre of the absurd, Chinese literature, Liao Yimei.

ЛЯО ЇМЕЙ. ЗАКОХАНИЙ НОСОРІГ

О. Воробей

П’єсу «Закоханий носоріг» драматургині Ляо Їмей називають класикою сучасного китайського театру. Написана та вперше поставлена на театральній сцені в 1999 р. її чоловіком Мен Цзінхуеєм, одним із найвпливовіших режисерів експериментального театру, цей художній твір витримав вже близько 2,5 тис. постановок, зібравши аудиторію понад мільйон глядачів.

Це історія про нестямне кохання доглядача зоопарку Малу до своєї сусідки Мінмін. Впертість та відлюдькуватість юнака нагадують характер носорога Тули, яким він опікується. Подекуди і поведінка юнака нагадує звірину: поганий зір допомагає розпізнавати людей за їхнім запахом, а Мінмін асоціює з ароматом лимонної жувальної гумки. У розлогих монологах Малу часто розмірковує над тим, що в сучасному житті немає місця романтичному коханню, яке оспівується в класичній китайській літературі. Попри свою токсичну закоханість в іншого, Мінмін відповідає Малу взаємністю, але їхні стосунки імпульсивні, деструктивні, а отже, короткотривалі. Затьмарений жагучим коханням хлопець викрадає дівчину і готовий схилити небо та зорі до її ніг, але поза обіцянками у нього нічого немає. У відчаї він забиває свого єдиного друга – носорога Тулу – і жертвує в ім’я Мінмін тим, що має – серцем вбитого носорога і самим собою. Ляо Їмей вдалося зафіксувати у п’єсі екзестинційну тривогу молодого покоління на зламі тисячоліть, яка виражається в невизначеності, сумнівах і бажанні знайти свою ідентичність. Як слушно зауважують більшість критиків, п’єса «Закоханий носоріг» стала своєрідною «Біблією кохання», оскільки палкі, нестримні, безрозсудні, а подекуди по-звіриному інстинктивні стосунки між Малу та Мінмін – це саме те, що наразі бракує романтичним відносинам сучасної китайської молоді в умовах глобалізації та урбанізації. Ляо Їмей свідомо перенаситила п’єсу гіперболами, сатирою та гротеском, щоб іронічно змалювати життя людей у нову епоху, де панують чіткі правила споживацтва, а кохання може бути стандартизоване тренувальними курсами.

Сценічна архітектоніка п’єси вражає своєю незвичайністю, оскільки поєднала елементи театру абсурду Ежена Йонеско, фрагменти епічного театру Бертольда Брехта та власне традиційного китайського театру, що загалом виявляється в абсолютно нереалістичному часі та історичному контексті, драматичній непослідовності, розлогій декламації монологів та діалогів у бік аудиторії, пісенних вставках з оціночною функцією, практичній відсутності декорацій.

Ключові слова: драма, авангард, театр абсурду, китайська література, Ляо Їмей.

Ляо Їмей

ЗАКОХАНИЙ НОСОРІГ[1]

(п’єса у 23 сценах)

Дійові особи[2]

Малу – самотній доглядач носорогів у зоопарку, палко закоханий у свою сусідку Мінмін.

Мінмін – сусідка Малу, перебуває у токсичних відносинах з хлопцем на ім’я Чень Фей.

Зубна Щітка – торговий представник фірми «Розсвіт» з виготовлення зубних щіток.

[1] Перекладено за виданням 廖–梅 (2012), 《恋爱的犀牛》, available at https://www.99csw.com/book/512/index.htm (accessed 18 March 2024).

[2] Для зручності читачів в українському перекладі подаємо список та опис дійових осіб (*тут і далі примітки перекладачок*).

Дасянь – друг Малу, полюбляє грає в карти та показувати фокуси.
Хейцзи – друг Малу.
Хунхун – телепродюсерка.
Лілі – телепродюсерка, подруга Хунхун.
Диктор (ведучий).
Інструктор з кохання.
Викладач.
Творці Годинника – декілька осіб.
Натовп – декілька осіб.

Сцена 20

[Малу охайно одягнений. Хейцзи та Дасянь стоять поруч.]

Малу. У порівнянні з тобою все біле ніяковіючи чорніє, нетямущі звірі впадають у відчай, бо не в силі вимовити твоє ім'я….

Хейцзи. Чому він постійно це повторює?

Дасянь. Він тільки це написав, кінцівку ще не придумав, тому раз за разом ходить і бурмотить одне й те саме.

Хейцзи. Сил немає. Слухаю і вуха в'януть. *[Виймає сірник і починає тикати ним у вухо.]* Не чіпай мене, тримайся подалі!

Дасянь. А я і не чіпаю.

Хейцзи. Все одно тримайся подалі. Мені страшно.

Малу. [*Після довгого мовчання він врешті заговорив.*] На всіх перехрестях поліція вмикає зелене світло, щоб ти спокійно крокувала вперед...

Дасянь. [*Штовхаючи Хейцзи рукою.*] Ну от, а це вже непогано.

Хейцзи. [*Кричить.*] Ай! Я ж казав не чіпати мене!

Дасянь. Я забув.

Хейцзи. Забув він! Так і оглохнути можна. Щоб більше мене не чіпав.

Дасянь. Не буду.

[*Хейцзи нервуючи, ховається якнайдалі.*
Зубна Щітка поспіхом вибігає на сцену.]

Зубна Щітка. Ще один випадок божевілля, ще один випадок божевілля! Дасянь, ти знаєш, що трапилося? Хейцзи! [*Штурхає Хейцзи, який, затуливши вуха, стоїть спиною до аудиторії. Хейцзи несамовито скрикує, але Зубна Щітка не звертає на це уваги.*] Малу! Ти знаєш? Знаєш?

Дасянь. Хто збожеволів? Ти?

Зубна Щітка. Хунхун.

Хейцзи. [*Затулишви вуха руками, які він так і буде тримати до кінця п'єси, голосно говорить.*] Хто?

Зубна Щітка. Тихіше!

Хейцзи. Що ти сказав?

Зубна Щітка. Тихіше! Хунхун спозаранку прийшла до мене вилити душу – вона закохалася в Малу! Весь ранок я продавав бритви для брів, вона за мною хвостиком ходила. Вона ледь без брів не лишилася, а так і не пішла. *[Імітуючи Хунхун.]* Розкажи, розкажи-но ще раз! Які у Малу високі брови, які чудові зуби, яке сексуальне волосся на ногах… Мені здається, якщо Малу не стане краще, вона також збожеволіє.

Дасянь. Виходить, що Малу не тільки хворий, а ще й заразний. *[Сміється.]*

Хейцзи. Смішно тобі? Я теж збожеволію, як ще раз почую його завивання. Бувайте.

[Хунхун кричить з-за лаштунків: «Малу, це Хунхун!»]

Зубна Щітка. Досить, та божевільна вже тут, я вже піду.

Дасянь. Я теж піду.

[Дасянь та Зубна Щітка уходять.

На сцену виходить Хунхун, вдаючи що несе їжу в дощовий день.

Підковзнувшись на узбіччі, травмує ногу.]

Малу. Та чого ти знову прийшла?!

Хунхун. Наша історія ще не закінчена.

Малу. Хіба не казав я тобі, що мене ані трохи не цікавить твоя історія! Яка ще їжа? Який ще дощ? Яка ще травма? Яка ще нога?

Хунхун. Якщо тобі не подобається, можемо поміняти сценарій! Як би там не було, це все одно краще, ніж бути збитим вантажівкою, рятуючи дитину.

Малу. Чому мене має збивати вантажівка?

Хунхун. Це лише одна з можливостей. Життя таке непередбачуване.

Малу. Ти ж казала, що в серіалі може статися все що завгодно.

Хунхун. Цілком можливо, що завтра ти прокинешся і зрозумієш, що саме я – та єдина.

Малу. Жартуєш.

Хунхун. Ні, ти не сподобаєшся глядачам, якщо покохаєш іншу. Або ж більш трагічний для тебе варіант: ти дізнаєшся, що секретарка, у яку ти так палко закоханий, меркантильна та марнославна розпусниця, яка злягалася зі своїм босом. Збагнувши всі свої помилки, ти нарешті усвідомиш, що Хунхун – це безцінний скарб, ласкава, як весняне сонце і вродлива, як маків цвіт…

Малу. Що за нісенітниця!

Хунхун. Чому це нісенітниця?

Малу. Не мордуй мене своїми збоченими серіалами! І не оббріхуй Мінмін.

Хунхун. Чому це я її оббріхую? Коли я прийшла, то на власні очі бачила, як вона виходила з мерсу якогось чоловіка з оберемком подарунків у руках. Той чоловік був трохи старшим за її брата, але молодшим від батька. Вона сама мені сказала, що це її бос.

Малу. Це вона тобі сказала?

Хунхун. Мене турбує розвиток цієї любовної лінії, тому, звісно, що я у неї дещо уточнила. Вона зізналася, що вони коханці, до того ж у того чоловіка є дружина.

Малу. Життя дійсно схоже на серіал.

Хунхун. Життя завжди схоже на серіал. Якщо не віриш, можеш сам запитати у неї. Вона нічого не приховує, сприймаючи це як щось звичне.

Малу. Я не буду її питати. Якщо раніше я міг би збожеволіти від злості, то зараз – чи це правда, чи твій серіал – мені все одно, це не змінить моєї думки.

«Я не покину тебе і не дозволю тобі покинути мене». Зачекай, поки я зможу зробити тебе щасливою, і тоді ти будеш моєю назавжди. Хоча ще не час, але ти обов'язково маєш дочекатися. *[Уходить.]*

Сцена 21

[Люди на сцені вишикувались шеренгою, очікуючи, поки
фотограф налаштує камеру і почне знімати.

Зубна Щітка, Дасянь, Малу й інші святково вбрані.
Хейцзи в чорному весільному костюмі стоїть у центрі,
а місце нареченої пустує.]

Зубна Щітка. Не можу не погодитись, шлюб – єдиний спосіб позбутися прищів на обличчі Хейцзи. З цієї позиції шлюб має істотну перевагу.

Малу. Хтось справляється зі своїми життєвими завданнями швидше за інших.

Зубна Щітка. Я вважаю, що якість важливіша за швидкість. Хейцзи просто вже не терпиться накинутись на солоденьке… *[Усі подивилися на нього. Зубна Щітка зрозумів, що сказав зайвого.]* Прекрасно!

Хейцзи. Лілі каже, що треба якомога швидше одружитися зараз, оскільки, ідучи під вінець, ми перейдемо в нову епоху, а наші діти відтак народяться вже в іншому столітті.

Дасянь. У Китаї стане однією проблемою менше, коли всі блудні сини повернуться додому.

Малу. Прекрасно.

Інструктор з кохання. Ще одним нестабільним елементом у суспільстві стало менше.

Дасянь. Прекрасно.

Диктор. Жарт обернувся правдою життя. І геть неприємно це відчути на власній шкурі.

Хейцзи. Чому Лілі ще не вийшла?

Диктор. Для більшості жінок весілля – заледве єдиний шанс зіграти головну роль. Тому цілком природно, що вони змушують вас трохи почекати.

Хейцзи. За кілька хвилин буде оголошено переможця лотереї!

Зубна Щітка. Ти сподіваєшся отримати і дружину, і виграш?

Хейцзи. Це називається впіймати Бога за бороду!

Зубна Щітка. Це називається пощастить в коханні, не поталанить у грі!

[Забігає Хунхун, одягнена як подружка нареченої.]

Хунхун. Іде! Іде! Наречена іде!

[Усі розступилися, утворивши дві шеренги,
щоб Лілі могла пройти вперед у своєму весільному вельоні.]

Усі разом. Яка краса!

Лілі. Я не можу знайти свою сережку? Хтось бачив мою сережку?

Фотограф. Підходьте, підходьте. Всі зібралися? Знімаю!

Лілі. Я загубила одну сережку, діамантову!

Хейцзи. Спершу сфотографуємось.

Лілі. Ти не чуєш? Моя сережка загубилась, як мені фотографуватися без сережки?!

Викладач. Це те, про що я говорив, – результат першої суперечки молодят визначить майбутню ієрархію їхньої родини.

[Хунхун весь час намагається стати поруч із Малу,
але він відсторонюється.]

Хейцзи. Я був неправий. Пізніше разом сходимо купимо тобі нові.

[Хейцзи і Лілі повертаються назад у шеренгу.]

Фотограф. Добре, добре. Увага! Подивіться сюди! Посміхніться!

[Люди стоять і зосереджено дивляться на фотографа

з натягнутими посмішками на обличчях.]
[Починає грати музика.]
Усі співають.
Це епоха надмірності матеріальних речей.
Це епоха перенасиченості матеріальними благами.
Це епоха перенасиченості емоціями.
Це епоха перенасиченості знаннями.
Це епоха перенасиченості інформацією.
Це епоха розуміння та розсудливості.
Це епоха впевненості.
У нас занадто багато справ, які потрібно зробити,
у нас занадто багато речей, що потрібно вивчити,
у нас занадто багато голосів, які потрібно почути,
у нас занадто багато вимог, що потрібно задовольнити.
Кохання – це свічка, яка дає світло
і гасне з поривом вітру.
Кохання – це вируючий птах, що прикрашає собою пейзаж
і зникає зі зміною погоди.
Кохання – це квітка, свіжа і зворушлива,
яка відразу в'яне з приходом травня.
Кохання – це веселка, барвиста та розкішна,
що як миттєвий обман випаровується з першими променями сонця.
Кохання таке прекрасне, але таке вразливе.
Кохання таке прекрасне, але таке вразливе.

[Блимає магнієвий фотоспалах. Усі перестають посміхатися, швидко перебігають на одну сторону сцени.]

Ведучий. Щоб зустріти нове століття, ми збудували великий Годинник, який не має собі рівних за розміром ніде у світі, який височітиме незламним, уособлюючи всю мудрість і силу людства. Призовий фонд спеціальної лотереї для вікового Годинника становить п'ять мільйонів юанів. Це диво станеться вже сьогодні, вже цієї миті. Наразі сотні мільйонів очей уважно стежать за нами, за цим місцем, спостерігаючи, як повільно, але невпинно наближається момент істини. Хто зірве наш віковий джек-пот? Хто стане щасливчиком нової ери?!

Містянин А. Якщо я виграю ці гроші, то в рідному місті побудую початкову школу «Надія століття»[3].

Містянин В. Якщо я виграю ці гроші, то витрачу усі на те, щоб у новому столітті встановити контакт з інопланетянами.

Містянин С. Зроблю свій скромний внесок у боротьбу із забрудненням атмосфери.

[3] Тут присутня очевидна алюзія на соціальний благодійний проєкт «Надія», орієнтований на фінансову допомогу в будівництві початкових шкіл та забезпечення освітніх послуг дітям з економічно відсталих населених пунктів. Благодійний фонд не лише забезпечує фінансову підтримку для будівництва шкіл, але також надає стипендії учням для отримання вищої освіти. Перша школа, створена в рамках цього проєкту, була заснована в 1989 році.

Містянин D. Витрачу все на погашення боргів.
Містянин E. Куплю діамантові сережки.
Містянин F. Поїду за кордон.
Містянин G. Придбаю будинок.
Містянин H. Скуплю всю Віагру.
[Барабанний дріб наростає.]
Ведучий. Диво! Ми всі в очікуванні дива!
[На екрані блимають номери, врешті підсвічується один номер. Малу вискакує із натовпу й повільно піднімається на підвищення. Усі піднімають голови, витріщаючись на нього.]
Малу. Треба вірити в диво. *[Піднімає руку із лотерейним квитком.]*
[Натовп гучно вітає Малу. Друзі Малу радісно галасують.]
Хейцзи. Це Малу! Це Малу!
Лілі. У нас у всіх сьогодні свято!
Дасянь. Усі мої розрахунки ґрунтувалися на принципах теорії імовірності.
Хунхун. Я тебе кохаю!
Зубна Щітка. Це називається не пощастить у коханні, поталанить у грі!
Хейцзи. Тоді я теж хочу бути з розбитим серцем!
Ведучий. Щасливчику, як тебе звати?
Малу. Малу.
Ведучий. Вітаю.
Малу. Дякую.
Ведучий. Після перевірки нотаріальною конторою лотерейний білет Малу визнано дійсним, ідентифікація особи пройшла успішно. П'ять мільйонів юанів готівкою віддали на місці.
[Малу під бурхливі оплески натовпу бере валізу.]
Ведучий. Чи дозволите запитати, що Ви збираєтеся робити з такою сумою грошей?
Малу. Гроші для мене не мають значення...
Хейцзи. Так віддай мені!
Малу. Десяту частину виграшу я обіцяв віддати своїм кращим друзям…
[Хейцзи, Зубна Щітка та Дасянь радісно галасують.]
Малу. Ще є носоріг Тула, для нього куплю самку африканського носорога.
Ведучий. Це безсумнівно дуже незвичне рішення. Ще щось?
[Малу не відповів. Несподівано для всіх він бере валізу з грошима й оскаженіло тікає геть.]
Усі. Він куди? Куди він зібрався?
Ведучий. За ним, наведіть на нього камеру.
Дасянь та інші. Малу! Зачекай!
Хунхун. Моє взуття! Я загубила взуття!
Лілі. Хто наступив мені на сукню!
Усі. Куди він зібрався?
Містянин A. Сховати гроші!
Містянин B. Сховатися від колекторів?
Містянин C. Сховатися від позичальників!
Ведучий. *[Біжучи, говорить.]* Він пробіг уже п'ять вулиць, віддаляючись від усіх. Беручи до уваги його фізичну підготовку та техніку бігу, де-хто

з експертів припускає, що він колишній марафонець. Ми намагаємося знайти якомога більше інформації про Малу. Він у цю хвилину звертає в провулок, підходить до будинку, піднімається сходами…

Малу. Мінмін, відчини двері, це я, Малу! Мінмін!

Ведучий. [С*хвильовано.*] Він стукає у двері, він когось кличе!

[Натовп, захекуючись, юрбою біжить за ним.]

Малу. Мінмін, ти мене чуєш? Це Малу. Відчини двері! Я дав собі слово: якщо я зможу зробити тебе щасливою, то ніколи не покину тебе і не дозволю тобі покинути мене. Я вже давно підготувався: опанував комп'ютер та англійську, пройшов тренінг із кохання. Тепер у мене нарешті є достатньо грошей. Мінмін, гроші нічого не варті, важливо лише те, що вони можуть зробити тебе щасливою. Вони всі твої!

[Натовп радісно галасує.]

Ведучий. Хто така Мінмін? Хто така Мінмін? Швидше, потрібна інформація!

Малу. Ну що ж ви галасуєте? Навіщо ви так? Моє серце ось-ось вибухне від радості, але мушу сказати, що нас тішать різні речі! Повірте, небеса прихильні до сміливих, сильних і щирих у своєму коханні. Якщо ви щось любите, якщо чогось палко прагнете, просто любіть і прагніть. Повірте, якщо ваше бажання буде достатньо сильним, ви станете непереможними! Мінмін, я хочу зробити тебе щасливою! Найщасливішою у світі!

[Мінмін з'являється у вікні.]

Мінмін. Я не хочу.

Ведучий. Що вона сказала? Що вона сказала? Я не розчув.

Мінмін. У тебе є гроші, як і в інших, чому ж мені раптом мають бути потрібні саме твої? Тим більше, якщо я не хочу давати тобі те, чого ти так бажаєш.

Малу. Ні, мені нічого від тебе не потрібно. Це я прагну дати тобі щось, хочу зробити тебе щасливою.

Мінмін. Дякую, залиш це собі.

Малу. Що? Що ти кажеш?

Мінмін. Я кажу, що мені не потрібні ані твої гроші, ані твоє щастя.

Малу. Чому?

Мінмін. Краще використай ці гроші на те, що принесе тобі радість.

Малу. Єдине, що може принести мені радість, – це ти!

Мінмін. Тоді мені й поготів це не потрібно.

Малу. Чому? Не кажи мені, що тобі не потрібні гроші і що ти їх не любиш. Заради грошей ти готова стати чиєюсь коханкою. То чим ті гроші відрізняються від моїх?

Мінмін. Мені не потрібні саме твої гроші, чи ти збираєшся змусити взяти мене їх силою? Заради грошей я готова стати шльондрою, але це вже не твоя справа. Мені нестерпно дивитись на твоє невинне обличчя, я не кохаю тебе, і мені не хочеться постійно слухати твоє ниття про любов. Я не хочу, щоб твої гроші дали б тобі цю владу наді мною. Розумієш?

[Мінмін відходить від вікна.]

Малу. Тоді навіщо вони мені?

Дасянь. Не слухай її! Якщо деякі люди настільки підлі від природи, що чиїсь добрі наміри мають за лайно, то найкраще, що можна зробити, – це поводитися з ними як з лайном.

Зубна Щітка. Авжеж! Вона просто не варта твоєї уваги. Навіть якщо вона присягнеться, що кохає тебе, їй не можна вірити, особливо після такого ставлення!

Малу. Усі запахи зникли: пахучість лимонної жуйки, аромат ксерокса від її тіла, запах шкіряного гаманця – мій ніс уже зовсім нічого не відчуває. Я почав сумніватися в собі, у своєму коханні до неї, у всьому... Що б могло переконати мене, що я все ще залишаюся собою? Що б могло запевнити мене, що я досі живий?.. Це вже не кохання. Це – боротьба. Однак це моя боротьба не з нею, а з усім довкола. Уже неважливо, що в минулому я так нічого і не добився, проте цього разу я, схиливши голову і склавши руки, прийняв свою поразку. Тепер я завжди буду йти на компроміс із життям, залишатися звичайною людиною для вас усіх, у житті задовольнятися лише простим і невибагливим, десь у присмерках насолоджуватися сьогоднішнім днем – мені однаково байдуже, я б краще нічого не хотів.

Хейцзи. Бовдур.

Малу. *[До вікна.]* Мінмін, я розумію, що мені цих грошей забагато, проте комусь їх буде замало. Але в дечому нас не можна порівнювати: я можу відмовитися від усього, що маю, заради тебе, а вони – ні.

[Закінчивши говорити, Малу обережно поставив валізу та пішов.]

[Усі спочатку зациpенівши дивилися на нього,
а потім відразу з'юрмилися довкола валізи.]

Хунхун. Хунхун врешті-решт сьогодні посміхнулась доля! Перед вами – та сама Хунхун, яка роками плазувала кривавими підмостками шоу-індустрії. Однак ніхто не міг перевершити ані моєї сексуальності, ані чарівності, ані доброчесності. Та хто б міг подумати, що я сьогодні раптом опинюсь в обіймах доглядача носорогів. Ох-хо-хо, я пішла!

Сцена 22

[У вольєрі носорога.]

Малу. Усіх носорогів уже переселили, тобі тут одному не самотньо? Новий вольєр для носорогів гарний, просторий, світлий, з гарною вентиляцією. Там разом з усіма іншими вже оселилася біла носорогиня Тана. Також привезли нещодавно купленого самця носорога, ще досить молодого, він щодня із цікавістю споглядає за всім та вже залицяється до Тани. Не хочеш сходити подивитися? Як тільки ти чемненько пролізеш у ту наповнену яблуками та бананами клітку, так двері відразу зачиняться і тебе зможуть перевезти до інших. Чому ти завжди сновигаєш біля тієї клітки, але не наважуєшся зайти? Тобі дали місяць на роздуми, але мені здається, що терпець вже урвався всім. Якщо ти завтра не наважишся, то вже все – директор сказав, доведеться використовувати транквілізатор. Подивись, рушниця вже тут! Ти хочеш, щоб до тебе так ставилися? Бідний Туло. Я знаю, що ти погано ладнаєш з іншими. Так само як і я з Дасянем, Зубною Щіткою та іншими, ми зійшлися разом просто так, з нудьги. Тепер усі вони вважають мене божевільним і не зважають на мене. Ти маєш разом з іншими носорогами коритися своїй долі, не можна цілий день ходити, мов у воду опущений. Невже так важко коритися долі? Я бачу, як більшість людей роблять так само. Роби те саме, що й інші, – цього достатньо. Тому нас з тобою і не сприймають, вочевидь знадобиться транквілізатор.

Безліч раз мені хотілося все полишити, але щоразу це відгукувалося в моєму тілі болісним відчуттям у кожній клітині. Мене жахає думка про те, що цей біль буде вічно краяти мене і з часом змінить погляд моїх очей, назавжди залишивши їх змертвілими. Кохати її – моє найкраще рішення в житті.

[Виходить Мінмін.]

Малу. Мінмін

Мінмін. Я йду. Прийшла, щоб попрощатися з тобою.

Малу. Куди йдеш?

Мінмін. Небеса прихильні до сміливих, сильних і щирих у своєму коханні.

Малу. Ти збираєшся шукати його?

Мінмін. Безліч раз мені хотілося все полишити, але щоразу це відгукувалося в моєму тілі болісним відчуттям у кожній клітині. Мене жахає думка про те, що цей біль буде вічно краяти мене і з часом змінить мій погляд, зробивши його повністю змертвілим. Кохати його – моє найкраще рішення в житті.

Малу. Що ти сказала?

Мінмін. Я щойно чула, як ти це сказав.

Малу. То ти зрозуміла?

Мінмін. Я завжди розуміла.

Малу. Ти не підеш?

Мінмін. Піду.

Малу. Тоді ти все ще не розумієш. Я не покину тебе і не дозволю тобі покинути мене!

[Малу зненацька кидається до Мінмін, зв'язуючи її мотузкою.

Мінмін відчайдушно пручається.]

Малу. Я ж казав тобі, що я тримаю своє слово; і саме ти благала мене тієї ночі не полишати тебе і не дозволити тобі покинути мене. Тож ти б мала вже давно зрозуміти, що нікуди не дінешся. Я знайду тебе навіть на краю світу! Не пручайся, це марно. Нам судилося померти разом!

Мінмін. Божевільний, відпусти мене, ти все ще не розумієш? Я не хочу бути з тобою! Допоможіть! Допоможіть!

[*Малу не дає їй далі опиратися, жорстко вдаривши рукою.*

Мінмін втрачає свідомість, падаючи на руки Малу.]

Сцена 23

[На сцені Мінмін із зав'язаними очима прив'язана до стільця.

Малу сидить поруч].

Малу. У сутінках я бачу найгірше. Куди не кинь оком – усюди повно красунь, а хмарочоси та квартали міста змінюють свої звичні обриси. Усе як у фільмі… коли ти стоїш на сходовому майданчику, відчуваючи якийсь запашний аромат, дещо вологий та дивний. І тільки коли він тебе огортає, ти помічаєш, що плачеш. Саме тоді це і сталося. Як я можу показати тобі силу свого кохання? Мовчки терпіти й ковтати сльози? Кричати до хрипоти, аж поки не зсякнуть сили? Проклинати себе перед дзеркалом? Увірватися в кабінет і повалити тебе на підлогу? Вступити до університету, отримати ступінь доктора наук, стати письменником? Заради тебе пустити все на самоплив, ставши предметом співчуття в очах інших? Потрапити до психіатричної лікарні й любити тебе, допоки притомний? Збожеволіти від кохання? Чи мені накласти на себе руки під твоїм вікном? Мінмін, скажи, що мені робити? Ти мудра, вигадлива, дотепна, дурна до нестями. Моя кохана, моя Мінмін...

[*Малу знімає пов'язку з очей Мінмін.*
Носоріг Тула тихенько фуркотить поруч.]

Мінмін. Що ти збираєшся робити? Йди геть! І цього носорога теж забери!

Малу. Це Тула, мій найкращий і єдиний друг. Мінмін, я б віддав тобі все, але у мене нічого немає. Я б все полишив заради тебе, але не маю що полишати. Гроші, статус, слава – без них ті крихти самоповаги, які я ще маю, нічого не варті. Якби ми жили в епоху Середньовіччя, я міг би стати лицарем, щоб викарбовувати твоє ім'я на мурах кожного підкореного міста. Будь ми в пустелі, я б пролив останню краплю крові, щоб змочити твої пересохлі губи. Якби я був астрономом, я б назвав зірку на твою честь – Мінмін; якби я був поетом, усі голоси співали б тільки для тебе; якби я був суддею, твої бажання були б моїм найвищим законом; якби я був священиком, не було б раю кращого за твій; якби я був вартовим, кожне твоє слово було б моїм наказом; якби я був Верховним правителем Західного Чу[4], я б втік з тобою з поля бою на поталу іншим; якби я був кровожерливим грабіжником, усі б молили тебе змусити мене уклінно коритися. Але я – ніхто. Звичайна людина. Що така звичайна людина, як я, може зробити для тебе?

[Малу раптом витягує ножиці і встромляє їх у носорога!
Кров б'є ключем, Тула моторошно реве!
Розлючений, він кидається на Малу. Мінмін пронизливо кричить.]

Малу. Не бійся, Туло, я віднесу тебе. Через озера, долини, гори й ліси, крізь хмари й океани, по той бік сонця, за прозорі хмари, за безмежні пороги зоряного всесвіту, злітаючи вище за саме життя. Попереду розстелена нескінченна африканська савана, де призахідне сонце висить на довгих шиях жираф і де все оживає з приходом сезону дощів.

[Малу бере рушницю і вбиває Тулу.
Величезне тіло носорога поволі осідає.
Мінмін оніміла від жаху.
Малу підійшовши до Тули, замахується ножем
і вирізає закривавлене серце Тули.]

Малу. Це останнє, що я можу тобі дати, – серце Тули і самого себе. Чи приймеш ти це? Мінмін, моя кохана, ніжна, мила...

[Мінмін уся в сльозах, не може вимовити жодного слова.]

Малу. У порівнянні з тобою все біле ніяковіючи чорніє, нетямущі звірі впадають у відчай, бо не в силі вимовити твоє ім'я.

На всіх перехрестях поліція вмикає зелене світло, щоб ти спокійно крокувала вперед.

Усі найточніші компаси ведуть мене до тебе.

Ти – вітер, що не залишає сліду,

Ти – вітер, що пронизує моє єство,

Ти – вітер, що приховує свій шлях,

[4] Верховний правитель Західного Чу (*кит.* 西楚霸王) – титул, яким сам себе називав Сян Юй (项羽, 232–202 рр.), китайський політичний і військовий діяч. Після смерті Жовтого імператора, Ціня Шихуанді, він підняв повстання проти династії Цінь, але потерпів нищівну поразку. Самогубство Сян Юя, перед яким він чуттєво прощається зі своєю коханою наложницею, стало популярним сюжетом у китайському традиційному театрі, літературі та кіно і відоме під загальною назвою «Баван прощається з наложницею» (*кит.* 霸王别姬).

Ти – вітер, що панує повсюди й повсякчас…
Як же я тебе кохаю, Мінмін.
[Малу обіймає Мінмін, прив'язану до стільця.]
Мінмін. Ти дописав вірша, який же він красивий, так шкода.
[Враз спалахнули прожектори, зазвучала сирена,
і всі кинулися до павільйону носорогів.
Ошелешені побаченим, ніхто не наважується підійти ближче.]
Поліцейський. Малу, відпусти заручницю негайно, підніми руки і здавайся! Ти оточений, виходу немає!
Хейцзи та інші. Малу!
[Малу не звертає уваги на те, що відбувається навколо,
і лише міцніше обіймає Мінмін.
Мінмін не рухається, дивлячись вдалину,
і раптом починає співати.]
[Пісня Мінмін.] – «Тільки я»:
Посміхнись мені, немов зустріч перша,
Говори до мене, хоч завтра клятви змеркнуть,
Обійми мене, вечір такий холодний,
Згадай мене, коли старості мить відчуєш.
А роки линуть і проходять,
І врешті поруч – тільки я.
А роки линуть і проходять,
І врешті поруч – тільки я.
Посміхнись мені, немов зустріч перша,
Говори до мене, хоч завтра клятви змеркнуть,
Насолоджуйся мною, бо життя таке швидкоплинне.
Згадай мене, коли старості мить відчуєш.
[Усі починають співати хором.] — «Жінка зі скла»:
Ти така особлива, неповторна, ніжна, чиста, небесна,
Ти моя тепла рукавичка,
Ти моє холодне пиво,
Моя сорочка, що пахне сонцем,
І нескінченна мрія.
Ти непорочна й чиста, наче скло,
Ніщо тебе не забруднило й не змінило,
Ніщо тебе не забруднило й не змінило,
Але проміння, що проходить крізь тебе, змінює свій напрям,
Моя кохана, моя кохана, моя кохана...
[Кінець.]

Стаття надійшла до редакції 30.10.2024

ХРОНІКА

UDC [94+80+338+339](510):001.891.32(062.552)
DOI https://doi.org/10.51198/chinesest2024.04.081

CHINA IN THE FOCUS OF SCIENTIFIC RESEARCH: RESULTS OF THE XVIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE 'CHINESE CIVILISATION: TRADITIONS AND MODERNITY'

O. Drobotiuk
PhD in Economics
A. Yu. Krymskyi Institute of Oriental Studies of
National Academy of Sciences of Ukraine
4, Hrushevskoho str., Kyiv, 01001, Ukraine
owkhomenko@gmail.com

The article presents the results of the 18th International Scientific Conference "Chinese Civilization: Traditions and Modernity" held on November 14, 2024. The event brought together more than 20 scholars to discuss historical, cultural, political, economic, and linguistic aspects of China's development. The conference was organized in three sections: "Research of Chinese Civilization: History, Philosophy, Culture," "China in the Modern World: International Political Aspect and Socio-Economic Development," and "Theoretical and Applied Issues of Chinese Linguistics and Literary Studies." The papers presented covered a wide range of Chinese studies topics: from the study of historical and cultural heritage to modern economic transformations, as well as linguistics and literary studies. The conference facilitated interdisciplinary exchange of ideas, presented new perspectives in Chinese studies, and demonstrated a high level of development in Chinese studies research.

Key words: Chinese studies, international conference, Chinese civilization, Chinese history, Chinese economy, Chinese language, Chinese literature.

КИТАЙ У ФОКУСІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ПІДСУМКИ XVIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «КИТАЙСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ: ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ»

О. В. Дроботюк

У статті висвітлено результати XVIII Міжнародної наукової конференції «Китайська цивілізація: традиції та сучасність», що відбулася 14 листопада 2024 року. Захід об'єднав понад 20 науковців для обговорення історичних, культурних, політичних, економічних і мовознавчих аспектів розвитку Китаю. Робота конференції здійснювалася за трьома секціями: «Дослідження китайської цивілізації: історія, філософія, культура», «Китай у сучасному світі: міжнародно-політичний аспект та соціально-економічний розвиток», «Теоретичні та прикладні питання китайського мовознавства та літературознавства». Представлені доповіді охопили широкий спектр китаєзнавчих тем: від дослідження історичної та культурної спадщини до сучасних економічних трансформацій, а також питань мовознавства і літературознавства. Конференція сприяла міждисциплінарному обміну думками, представила нові перспективи у вивченні Китаю та продемонструвала високий рівень розвитку китаєзнавчих досліджень.

Ключові слова: китаєзнавство, міжнародна конференція, китайська цивілізація, міждисциплінарні дослідження, історія Китаю, економіка Китаю, китайська мова, китайська література.

14 листопада 2024 року відбулася XVIII Міжнародна наукова конференція «Китайська цивілізація: традиції та сучасність», яка стала онлайн-майданчиком для обговорення результатів досліджень історичних, культурних, політичних, економічних і мовознавчих аспектів розвитку Китаю понад 20 науковців. Організаторами заходу виступили Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України спільно з Українською асоціацією китаєзнавців, Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана, видавничим домом «Азіатика» та Центром українсько-європейського наукового співробітництва.

Робота конференції здійснювалася за трьома секціями:

1. Дослідження китайської цивілізації: історія, філософія, культура *(модератор – Кіктенко В. О., доктор філософських наук, в. о. директора Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України)*;

2. Китай у сучасному світі: міжнародно-політичний аспект та соціально-економічний розвиток *(модераторка – Дроботюк О. В., кандидат економічних наук, ст. науковий співробітник відділу АТР, Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України)*;

3. Теоретичні та прикладні питання китайського мовознавства та літературознавства *(модераторка — Мусійчук В. А., кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник, в. о. завідувачки відділу АТР, Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України)*.

Доповідачі секції «Дослідження китайської цивілізації: історія, філософія, культура» наголосили на значенні вивчення історичної спадщини Китаю для розуміння сучасних трансформацій. Історичні аспекти, які охопили в доповідях науковці, демонструють глибокий взаємозв'язок між культурними традиціями Китаю та його сучасною політикою. Так, Козловський С. О. дослідив розвиток морської торгівлі Китаю під час династії Тан, функціонування портів і основні торгівельні маршрути у праці «Морська торгівля та порти ранньосередньовічного Китаю епохи династії Тан (618–907 рр.)». Продовжуючи вивчення питань розвитку морських торговельних шляхів Китаю, С. О. Козловський у співавторстві з О. С. Долик у доповіді ««Ми подолали понад сто тисяч лі безкраїх морських просторів»: до питання про географічні межі експедицій Чжен Хе» проаналізували масштаби морських експедицій Чжен Хе в період династії Мін, зокрема їх географічні межі, роль у демонстрації військової потужності Китаю та встановленні міжнародних зв'язків. Кістол А. І. дослідив історію китайських тріад в Україні, їхню структуру, ритуали та вплив на місцеву громаду в ранньорадянський період у дослідженні «Китайські таємні організації в Україні у 1920–1930-х рр.». Урусов В. Б. представив аналіз ключових змін у політиці Китаю щодо США після подій на площі Тяньаньмень і в період трансформації міжнародних відносин у доповіді «Зміна підходів китайського керівництва щодо китайсько-американських відносин 1989–2008 рр.». С. В. Капранов у роботі «"Західне" та "східне" у сучасній китайській популярній культурі на матеріалі серіалів жанру сянься» підкреслив вплив західної культури на китайський жанр фентезі «сянься», зокрема, через образи героїв та культурні елементи, що об'єднують східну та західну традиції. Крім того, були представлені тези доповіді Фалько С. А. «Військова модернізація Китаю наприкінці

XIX – у першій половині XX ст.: фактори та історична ретроспектива», у яких визначено роль іноземних військових експертів у модернізації китайської армії та трансформації військової сфери.

Дискусія під час роботи секції «Китай у сучасному світі: міжнародно-політичний аспект та соціально-економічний розвиток» охопила зовнішньополітичну стратегію, внутрішньополітичні питання, проблеми та перспективи економічного розвитку КНР. Зокрема, Михайлов В. С. презентував спільне з Неділько В. В. дослідження «Великі шовкові шляхи: історико-геополітична метафора та сучасність», у якому вивчається історичне значення та сучасна реінтерпретація концепції «Шовкового шляху» в зовнішній політиці Китаю. Бурцев Д. В. у своїй доповіді Arctics as a territory of Chinese interest: geopolitical aspect проаналізував інтереси Китаю в Арктиці через призму геополітичних та економічних викликів, включно зі стратегіями освоєння ресурсів і можливостями морських шляхів. Голод В. Ю. узагальнила адаптаційні стратегії корейських громад у Китаї зі збереженням культурної ідентичності, використовуючи аналіз книги June Hee Kwon *Borderland Dreams*, та висвітлила їхню роль у соціально-економічному розвитку регіонів в КНР.

Під час виступу Дроботюк О. В. «Нові продуктивні сили епохи Сі як основа для економічної модернізації та інновацій» представлено аналіз ініціатив в економічній та інноваційній політиці Китаю у період правління Сі Цзіньпіна, які спрямовані на модернізацію та зменшення залежності від імпортних технологій і позиціювання КНР як інноваційної нації. Роль фіскальної політики в нову епоху Сі, яка спрямована на підтримку економічного зростання та вирішення глобальних проблем, дослідила Степанова О. В. у своїй роботі «Сучасна фіскальна політика Китаю: підтримка нової індустріалізації та боротьба з глобальними викликами». У контексті галузевого аналізу Кириченко А. В. дослідила «Розвиток ринку громадського харчування Китаю», звертаючи увагу на вплив урбанізації, зростання середнього класу та зміни у споживчих вподобаннях, підкреслила важливість цього сектора як драйвера економічного зростання.

Яковенко А. О. проаналізувала «Роль штучного інтелекту в реформуванні освітньої системи Китаю», підкресливши його потенціал для адаптації освіти до потреб сучасного суспільства. У тезах доповіді Кіслова Д. В «Кодекс державності Конфуція та сучасне ставлення до принципу верховенства закону» розкривається вплив конфуціанських принципів на сучасну китайську юридичну систему та суспільну етику.

Мовознавчі та літературознавчі дослідження були представлені під час роботи секції «Теоретичні та прикладні питання китайського мовознавства та літературознавства» та продемонстрували, як сучасна китайська література й мова еволюціонують під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Учасники секції також підкреслили важливість збереження літературної спадщини Китаю. Попова М. Д. у доповіді «Рецепція творчості «туманних поетів» у Китаї – естетика новітнього літературного процесу» представила аналіз творчості «туманних поетів», які стали символом новаторства в китайській літературі; її дослідження підкреслило унікальність поетичного стилю цього руху. У роботі Черниш Н. О. «Перше місце на Нобелівську премію» аналізуються погляди китайської письменниці Цань Сюе на власну літературну

творчість і сучасний стан літератури в Китаї, значення Нобелівської премії для китайських письменників і світове сприйняття китайської літератури. У доповіді Дащенко Г. В. «До проблеми дослідження життя та творчості танської поетеси Лі Є (李冶, 732?–784)» проаналізовано спадщину поетеси династії Тан Лі Є, її вплив на китайську поезію та культурну традицію.

Савченко М. В. здійснила компаративний аналіз фонетичного розвитку субдіалектів Тайваню та визначила вплив мандаринської китайської на їхнє звучання у дослідженні Comparative study of sound variation in Tainan and Changhua subdialects of Taiwan Southern Min: checked tone, tone sandhi and Mandarin influence. Яструбська О. В., Яструбський М. Я. проаналізували «Особливості засвоєння іноземних мов у порівнянні: українська та китайська» та окреслили спільні та відмінні риси. Логвин М. Ю. презентувала роботу «Назви тимчасових експозицій образотворчого мистецтва Китаю в музеї Ханенків: успіх перекладацьких і комунікативних практик», висвітлюючи особливості перекладу та комунікації під час підготовки виставок китайського мистецтва.

XVIII Міжнародна наукова конференція «Китайська цивілізація: традиції та сучасність» об'єднала дослідників для обговорення актуальних проблем китаєзнавства та забезпечила майданчик для презентації наукових здобутків у дослідженні історії, культури, мовознавства та міжнародних відносин Китаю. Таким чином, міждисциплінарний характер конференції дав змогу створити платформу для плідного діалогу між представниками різних галузей науки та сприяв формуванню нових дослідницьких перспектив у вивченні китайської цивілізації. Конференція продемонструвала високий рівень розвитку китаєзнавства, зокрема українського, та широкий спектр дослідницьких інтересів науковців. Особливо важливим є те, що в заході взяли участь як досвідчені дослідники, так і молоді науковці, що свідчить про активний розвиток китаєзнавчих досліджень.

Мета Асоціації полягає в сприянні розвитку наукових досліджень Китаю в Україні й розробці освітніх китаєзнавчих дисциплін, а також у популяризації сучасних знань про китайську цивілізацію.

Будь-яка людина, зацікавлена в сприянні досягнення цілей і завдань діяльності Української асоціації китаєзнавців, може вступити в Асоціацію шляхом подання заявки на членство.

Членство в Асоціації відкрито для громадян усіх країн світу, чиї інтереси пов'язані з китаєзнавством.

Усі члени Асоціації запрошуються до участі в заходах і нарадах Української асоціації китаєзнавців, а також мають право голосувати й посідати виборні місця.

Президент: КІКТЕНКО Віктор Олексійович, д-р філос. наук, ст. н. сп., в. о. директора Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України
тел.: (+380 44) 353-7286
моб.тел.: (+380 96) 852-7454
e-mail: kiktenko@gmail.com

Виконавчий секретар: ГОБОВА Євгенія Валеріївна, канд. філол. наук, молодший науковий співробітник відділу Азіатсько-Тихоокеанського регіону Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України
моб. тел.: (+380 66) 729-0549
e-mail: jane.lutsenko@gmail.com

Місцезнаходження:
01001 Україна, Київ, вул. Грушевського, 4,
Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України,
кімн. 211, Українська асоціація китаєзнавців
тел.: (+038-044) 353-7285
e-mail: info@sinologist.com.ua
http://www.sinologist.com.ua

«КИТАЙСЬКИЙ ШОВК І ШОВКОВИЙ ШЛЯХ» В УКРАЇНІ: ВІДКРИВАЮЧИ СТАРОДАВНІ ТАЄМНИЦІ

Коли ми говоримо про Китай, однією з перших асоціацій, що спадають на думку, є шовк. Шовк став символом розкоші, вишуканості та високого мистецтва, і його вплив на світову культуру й торгівлю не може бути недооцінено.

Водночас українці теж мають особливу цікавість до шовку. Україна має власні традиції у текстильній промисловості, включаючи шовківництво, яке стало частиною культурної спадщини країни. Інтерес до шовку в Україні виявляється через спеціалізовані майстерні, виставки та події, де українці можуть дізнатися більше про мистецтво шовку. Ця книга, в свою чергу, дозволяє українським читачам поглибити знання у галузі шовківництва.

Сьогодні шовк – одна з *найдорожчих* і *найпопулярніших тканин* у всьому світі, але яким чином він був відкритий? З чого було зроблено перший шовк? На сторінках цієї книги розкривається походження шовку та його первісне використання у Китаї.

Щоб зрозуміти, як виробляють шовк, необхідно вивчити життєвий цикл шовкопряда, а також розглянути роль тутових дерев у шовківництві. Читач дізнається про те, які етапи включає процес отримання ниток шовку, які були відмінності в тканинах, що вироблялися на півночі та півдні Алтайських гір, і які особливості вони мали? Книга розкриває дивовижні історії про виробництво шовку, торгівлю та обміни, які відбувалися протягом тисячоліть.

Шовківництво в Китаї традиційно *супроводжувалося ритуалами й обрядами* – у книзі розповідається про релігійні та містичні аспекти, пов'язані з шовківництвом. Яким чином шовк і Шовковий шлях увійшли до легенд та міфології Європи? Як філософія п'яти елементів і п'яти кольорів впливала на шовкове мистецтво?

Археологічні знахідки надають нам цінні докази про те, *коли і де почали виробляти й використовувати шовк*. Вони включають не лише шовк, а й цінні артефакти, які розкривають перед нами життя стародавніх народів. Які маршрути використовувалися для доставки китайського шовку на Захід? Які візерунки та мотиви були популярні на шовкових тканинах у цей час? Ці питання – лише початок розгадування глибоких таємниць, викладених у книзі.

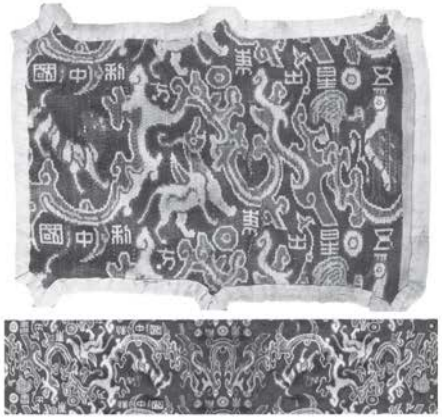

Шовк *цзінь* із написом *«усін чу дунфан лі Чжунго»* та реконструйований візерунок

Хубілай-хан у червоних шатах із вишитої золотом парчі з візерунком дракона (фрагмент картини *«Хубілай на полюванні»*)

Поповнюючи цією книгою свою бібліотеку, читач набуває не лише джерело знань, а й унікальне дослідження, яке розширить його бачення світу. Вона стає свого роду вікном у минуле й путівником у майбутнє, відкриваючи нові перспективи для розуміння світової історії та культури.

Історія шовку та Шовкового Шляху – це не тільки минуле, а й частина всесвітньої культурної спадщини, яка збагатить наше розуміння власного часу та допоможе нам бачити світ із широкої перспективи.

Валентина Віткова,
перекладач, Видавничий дім «Гельветика»

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АВТОРІВ

Науковий збірник «Китаєзнавчі дослідження» приймає статті українською, англійською та китайською мовами, надіслані на e-mail: chinese.studies.com.ua@gmail.com.

Вимоги до оформлення статті:

Рукопис подається у вигляді документа MS Word із розширенням *.rtf або *.doc. Редакція журналу здійснює зовнішнє та внутрішнє анонімне рецензування статей і перевірку на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Рекомендується така схема представлення наукової статті в журналі:

Блок 1. УДК, заголовок, П. І. Б автора (співавторів) (транслітерація), науковий ступінь, учене звання, назва, адреса організації, електронна пошта всіх або одного автора, анотація (270–300 слів), ключові слова (5–7 слів) англійською мовою.

Блок 2. Заголовок, П. І. Б автора (співавторів), повний текст статті мовою оригіналу.

Блок 3. Список літератури з кириличними посиланнями.

Блок 4. Транслітерований список літератури (References).

Блок 5. Заголовок, П. І. Б автора (співавторів), анотація, ключові слова українською мовою.

Вимоги до ілюстрацій та списку літератури:

Усі графічні файли подаються окремо від текстового у відповідному форматі, наприклад *.jpg.

Посилання на літературу наводяться в тексті. У квадратних дужках подається ім'я автора, рік видання (без коми перед ним) і в разі потреби сторінки: [Michalak-Pikulska 2002, 66]. Ініціали наводяться після прізвища автора лише в тому випадку, коли в статті є посилання на кількох авторів з однаковим прізвищем. Якщо в одному місці наводяться посилання на кілька праць, вони подаються в хронологічному порядку через крапку з комою. Якщо йде посилання на колективну монографію, енциклопедію, словник тощо, у квадратних дужках наводяться перші слова назви: [Manzil… 2013]. Текстові посилання подаються наприкінці статті, перед літературою.

Список цитованої літератури, розміщений в алфавітному порядку, подається в кінці статті під назвою **ЛІТЕРАТУРА.** При оформленні списку літератури слід дотримуватися вимог Національного стандарту України **ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»**. Назви цитованих праць оформляються за таким зразком:

Кіктенко В. О. «Китайська мрія» як теорія нового етапу модернізації КНР. *Східний світ.* 2015. № 3. С. 106–114.

Манхейм К. Избранное: диагноз нашего времени. Москва : Изд-во «РАО Говорящая книга», 2010. 744 с.

Brown K. The Communist Party of China and Ideology. *China: An International Journal.* 2012. Vol. 10. № 2. P. 52–68.

Транслітерований список цитованої літератури (**References**) оформлюється за гарвардським стилем. Він подається повністю окремим блоком, повторюючи список літератури, наведений мовою оригіналу відповідно до вимог ДАК України, незалежно від наявності в ньому англомовних джерел. Якщо в списку є посилання на іноземні публікації, вони повністю повторюються в **References**. Транслітерація здійснюється за стандартом BGN/PCGN.

Для транслітерованих праць (з оригіналу кирилицею) пишемо англійською мовою повне місце видання, а також позначення томів, номерів, сторінок ("Vol.", "No.", "pp.", "p."). Назву видавництва залишаємо транслітерованою. Зазначаємо наприкінці речення мову видання, наприклад (In Ukrainian). Більше інформації див.: http://chinese-studies.com.ua/uk/for_authors.

Транслітерація іншомовних слів здійснюється латинською графікою з відповідною діакритикою. Власні імена, назви передаються за допомогою літер українського алфавіту з урахуванням традиційних написань.

Формат 70×108/16. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 10,23
Замов. № 0225/166. Наклад 200 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК No 7623 від 22.06.2022 р.